

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

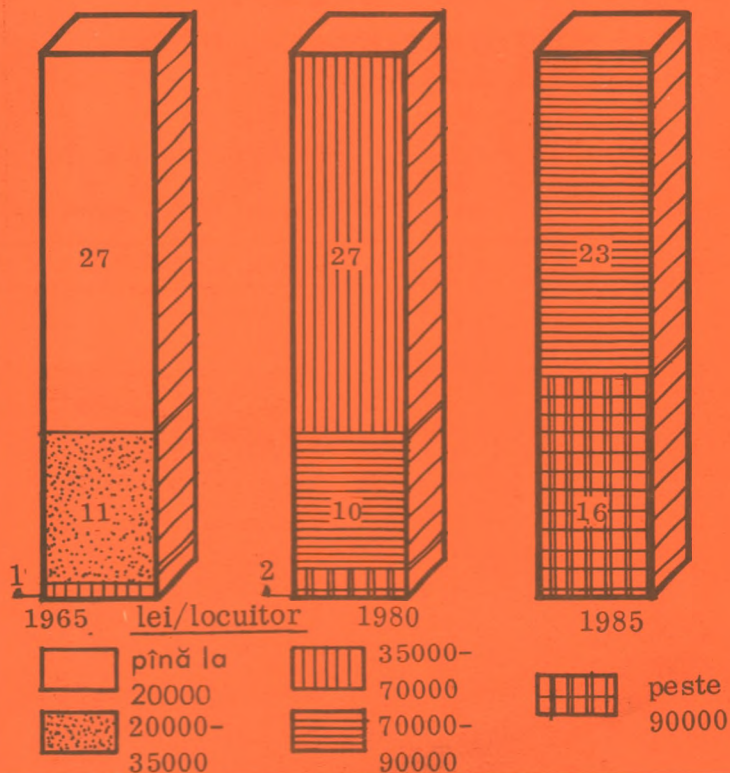
CONGRESUL
CONSILIILOR POPULARE

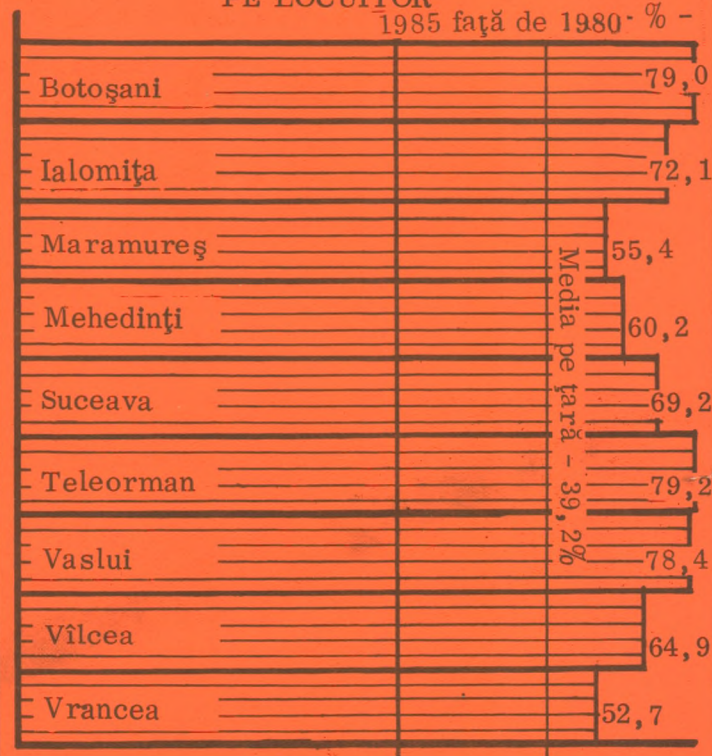
**DEZVOLTAREA
ECONOMICO-SOCIALĂ
ARMONIOASĂ
A TUTUROR JUDEȚELOR
PATRIEI**

COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII ROMÂNIEI ÎN PROFIL TERITORIAL

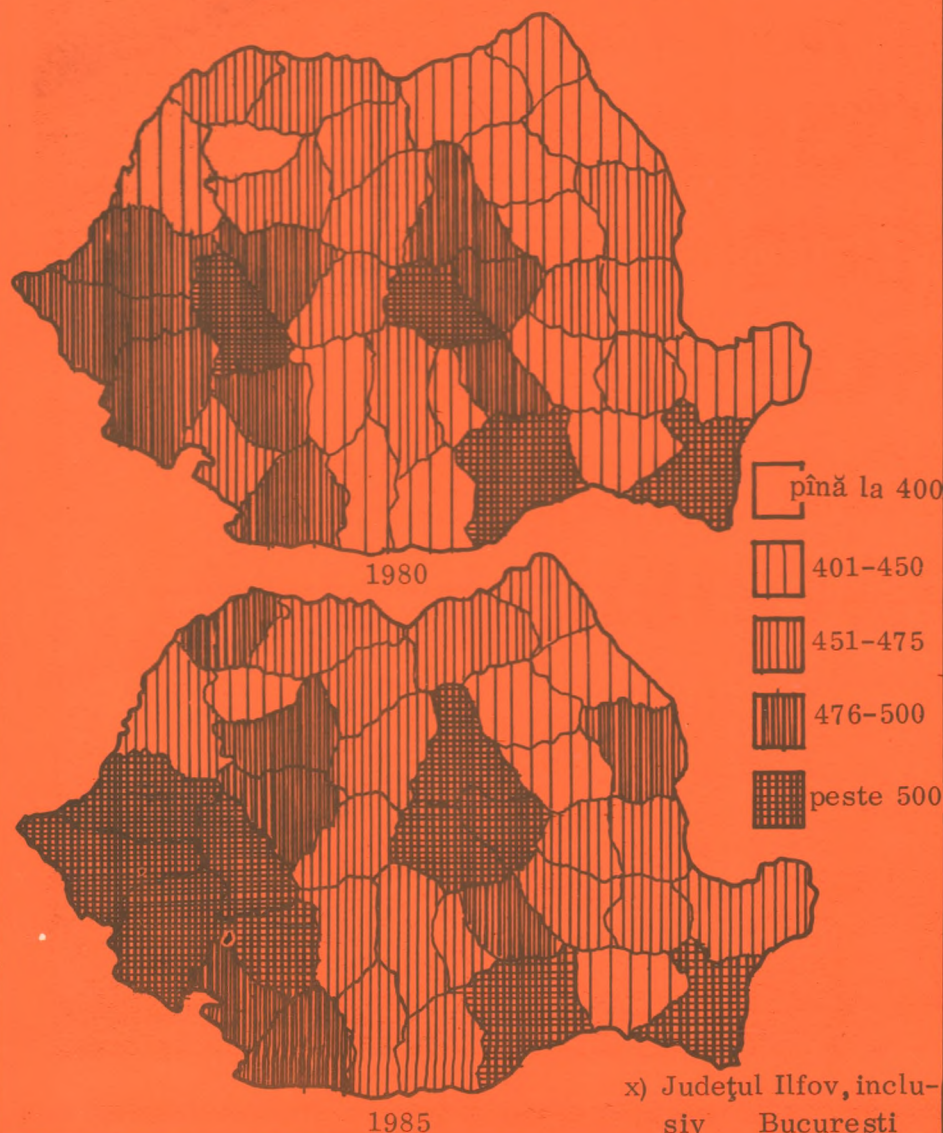
GRUPAREA JUDETELOR DUPA PRODUCTIA GLOBALA PE LOCUIITOR x)

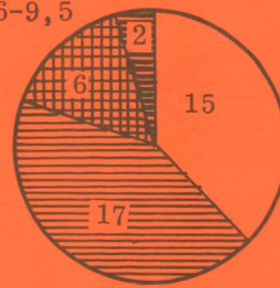
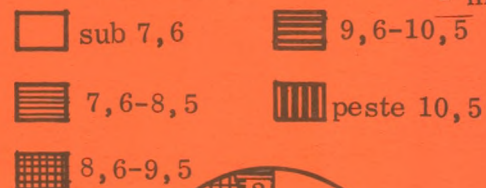
CREȘTEREA PRODUCȚIEI GLOBALE TOTALE PE LOCUIITOR

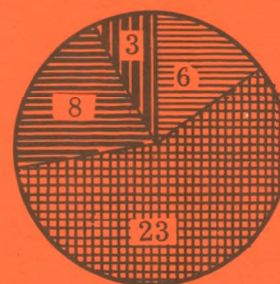
POPULAȚIA OCUPATA LA 1000 LOCUIITORI x)

NUMARUL JUDETELOR DUPA SU-
PRAFATA LOCUIBILA PE LOCUIITOR - mp -

1966

1980

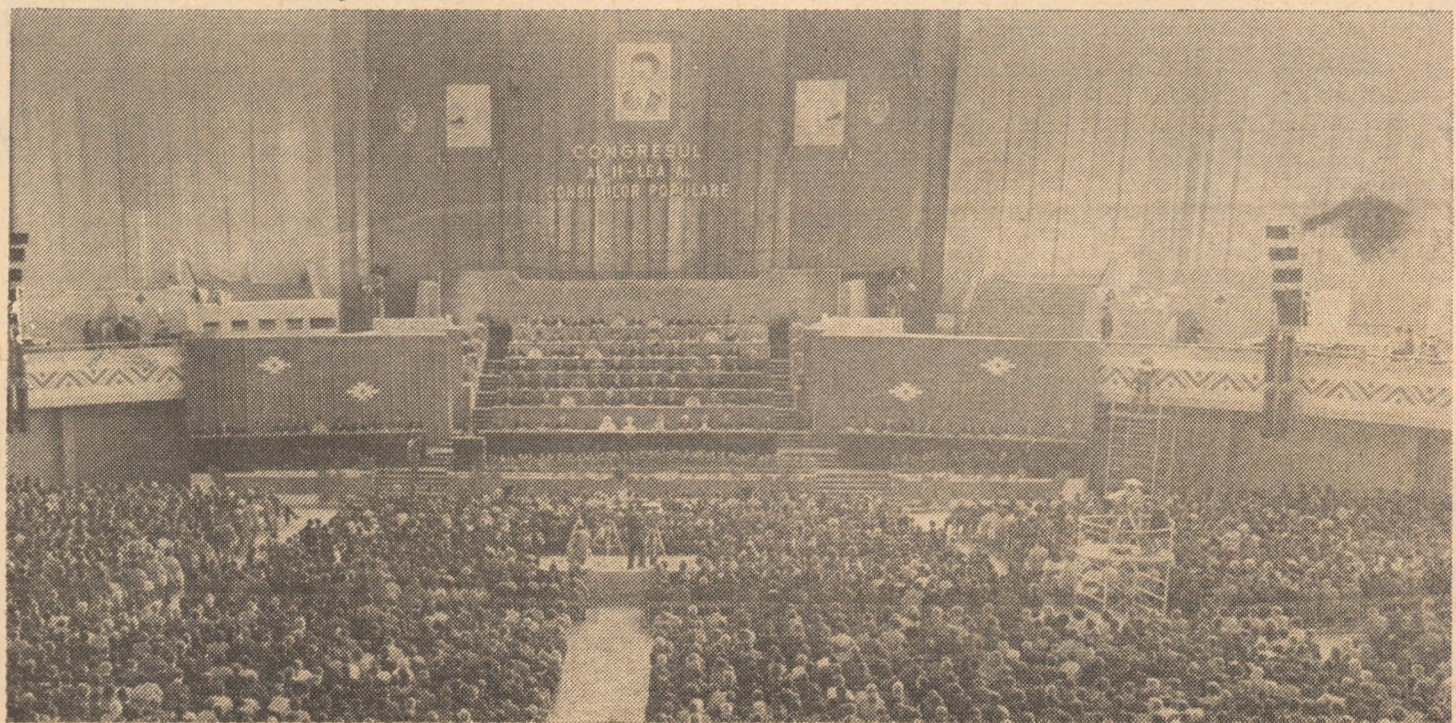
1985

x) Județul Ilfov, inclusiv București

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu

LUCRĂRILE CONGRESULUI AL II-LEA AL CONSILIILOR POPULARE

Intr-un cadru larg democratic, participanții dezbat importante proiecte legislative, probleme de mare însemnătate ale dezvoltării tuturor județelor și localităților patriei, antrenării mai active a tuturor cetățenilor la realizarea hotărîrilor
Congresului al XII-lea al partidului

Congresul consiliilor populare

DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ ARMONIOASĂ A JUDEȚELOR PATRIEI

ASTAZI se încheie cel de al doilea Congres al consiliilor populare, eveniment cu largi semnificații pentru viața economico-socială, pentru afirmarea în practică dezvoltării teritoriale a exigențelor impuse de ridicarea calității în toate domeniile de activitate, de creșterea nivelului de trai. Congresul marchează o nouă și însemnată etapă în procesul materializării strategiei de dezvoltare în profil teritorial, al concentrării eforturilor tuturor oamenilor muncii pentru înflorirea fiecărei localități, a fiecărui județ.

Fundamentind în mod științific, realist strategia și tactica de ansamblu a dezvoltării economico-sociale a țării în concordanță cu aspirațiile de progres și prosperitate ale întregului nostru popor, cu exigențele raționalității social-economice. Partidul Comunist Român a pus deopotrivă bazele modelului de dezvoltare teritorială în perspectiva unui orizont larg de timp. Gîndirea ce a străbătut ca un fir roșu opțiunile de politică economică în opera de făurire a orînduirii socialiste s-a întemeiat pe faptul că optimizarea structurii de ramură se împletește organic cu repartizarea rațională a forțelor de producție, pe faptul că avuția națională este suma a ceea ce se realizează în fiecare unitate administrativ-teritorială și ea este nemijlocit condiționată de modul în care este concepută și aplicată politica de dezvoltare teritorială. Tocmai de aceea, procesul de amplasare echilibrată a forțelor de producție pe teritoriu se desfășoară în strînsă legătură cu exigențele impuse de infaptuirea proporțiilor fundamentale ale economiei naționale și cu politica de sistematizare teritorial-administrativă a țării.

Asemenea tuturor domeniilor vieții economico-sociale, și dezvoltarea în profil teritorial vădește din plin însemnele suflului înnoitor pe care l-a generat Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român. Strategia repartizării raționale, optime a forțelor de producție pe teritoriu a urmărit să asigure valorificarea superioară a resurselor materiale și de muncă existente în fiecare zonă, sistematizarea și modernizarea rețelei de localități urbane și rurale, crearea tuturor condițiilor ca egalitatea în drepturi de care se bucură cetățenii patriei noastre, fără deosebire de naționalitate, să se întemeieze pe fundamentul trainic al creșterii potențialului economic al tuturor județelor; ea a fost subordonată infaptuirii telului suprem al orînduirii noastre socialiste — ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale, a gradului de civilizație al întregului popor. Numai prin promovarea neabătută a acestei concepții profund științifice — care îmbină organic criteriile de eficiență economică cu cele sociale și răspunde intereselor supreme, actuale și de perspectivă ale poporului — se asigură compatibilitatea optimului teritorial, zonal cu optimul dezvoltării economiei naționale în ansamblu; numai astfel se poate îngemăna progresul rapid și multilateral al întregii țări cu dezvoltarea armonioasă a fiecărei zone, județ și localitate.

Un moment de mare însemnată în procesul modernizării structurilor economice în profil teritorial l-a constituit acțiunea de reorganizare administrativ-teritorială din anul 1968, acțiune ce a permis crearea unui cadru organizatoric favorabil infaptuirii politicii de repartizare a forțelor de producție pe teritoriu, asigurînd ridicarea rapidă, economică și culturală, a unor zone mai puțin dezvoltate. Prin instituirea de unități teritorial-administrative mai mici în comparație cu cele existente anterior, a unor unități determinate în funcție de realitățile geografiei economice și sociale românești, de tradițiile specifice fiecărei zone, a fost dat un nou și puternic avînt vieții economico-sociale în toate județele țării. Județul, orașul și comuna au dobîndit un rol sporit în gospodărirea avutului obștesc, în valorificarea potențialului material și uman. Conferința Națională a partidului din anul 1972 a stabilit cadrul previzional al amplasării teritoriale a forțelor de producție, urmărindu-se dezvoltarea teritorială optimă a acestora. Pe baza unor asemenea măsuri, pentru prima oară în istoria planificării din țara noastră s-a trecut la elaborarea planului național unic nu numai în profil de ramură și

departamental, ci și teritorial, creîndu-se astfel condiții mai bune pentru accelerarea procesului de ridicare economico-socială a tuturor zonelor țării. Începînd cu actualul plan cincinal, planul național unic se elaborează simultan în profil de ramură, departamental și teritorial, asigurîndu-se integrarea acestor subsisteme în cerințele echilibrului economic general, perfecționarea procesului de optimizare a dezvoltării economico-sociale. Toate aceste măsuri au fost completate de instituționalizarea, în anul 1976, a Congresului consiliilor populare, a Conferinței pe țară a președinților consiliilor populare, a Conferințelor pe județe ale deputaților consiliilor populare municipale, orașenești și comunale, precum și de crearea Camerei Legislative a Consiliilor populare — organisme ce dispun de largi prerogative în proiectarea și realizarea dezvoltării în profil teritorial.

Continuînd pe o treaptă calitativ superioară procesul de repartizare armonioasă a forțelor de producție pe teritoriul țării, Congresul al XII-lea al partidului a fundamentat strategia accelerării dezvoltării echilibrate în perspectivă a tuturor zonelor, apropierea județelor în ce privește nivelul lor de dezvoltare, omogenizarea condițiilor de muncă și viață ale tuturor cetățenilor patriei. „Infaptuirea prevederilor Congresului al XII-lea — arăta secretarul general al partidului tovarășul Nicolae Ceaușescu — va accelera procesul dispariției deosebirilor esențiale dintre sat și oraș, dintre activitatea agricolă și industrială, va determina omogenizarea crescîndă a societății noastre, crearea unui fundament trainic pentru afirmarea deplinei egalități între toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate, pentru ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale, a gradului general de civilizație a întregului nostru popor”.

IN CADRUL STRATEGIEI generale de repartizare rațională și de folosire eficientă a fondului național de dezvoltare economico-socială s-a urmărit orientarea cu prioritate a investițiilor spre județele cu un nivel economic mai redus, concomitent cu sporirea potențialului productiv al celorlalte județe. Axul central l-a constituit și îl va constitui în continuare industrializarea socialistă a țării, opțiune majoră care a determinat ca partea principală a investițiilor să fie dirijată către dezvoltarea industriei. Repartizarea investițiilor în vederea sporirii capacității industriale a județelor a fost astfel dimensionată încît să răspundă cît mai bine condițiilor specifice ale fiecărui județ — în funcție de nivelul de dezvoltare al acestuia, de resursele existente, de cerințele încadrării sale armonioase în complexul economiei naționale.

Astfel, în timp ce în județele mai dezvoltate creșterea producției industriale a avut loc precumpănitor prin reconstrucția, modernizarea și dezvoltarea unităților în funcțiune, în județele cu un nivel mai redus de dezvoltare investițiile au fost destinate cu prioritate pentru construirea de noi obiective. În acest fel s-a asigurat desfășurarea simultană a procesului dezvoltării teritoriale raționale și eficiente a producției industriale cu cel al distribuirii judicioase a industriei în spațiu. Acest proces a avut drept rezultat faptul că, pe fondul unui ritm înalt și susținut de dezvoltare industrială a țării, județele cu o putere economică mai redusă au înregistrat ritmuri de creștere superioare mediei pe țară. De exemplu, în deceniul 1966—1975, față de ritmul mediu de creștere a producției industriale — de 12,4% — s-au înregistrat valori superioare în județele Olt — 23,0%, Buzău — 18,9%, Argeș — 18,3%, Ialomița — 17,5%, Iași și Sălaj — 16,9%, Mehedinți — 16,6%, Dolj și Teleorman — 16%, ceea ce a determinat nemijlocit o intensificare a procesului de apropiere a nivelurilor de dezvoltare a județelor țării.

Această tendință este demonstrată, în primul rînd, prin schimbările intervenite în distribuția județelor după valoarea producției industriale, indicator de bază în comensurarea potențialului economic al județelor. După cum se desprinde și din

datele inserate în tabelul nr. 1, la sfârșitul anului 1980, fiecare

Tabelul nr. 1

Valoarea producției industriale — în miliarde lei	Numărul județelor			
	1965	1970	1975	1980
Până la 2	14	5	1	—
2,1—4	13	11	4	—
4,1—10	9	15	4	—
10,1—15	3	5	7	16
15,1—25	—	3	10	12
Peste 25	1	1	4	12

județ va dispune de capacități industriale pentru a obține o producție industrială de cel puțin 10 miliarde lei.

Procesul de omogenizare a dezvoltării economico-sociale a județelor este mai bine surprins prin utilizarea indicatorului producție globală pe locuitor — indicator înscris, în prezent, pe primul plan în practica planificării și conducerii economiei în profil teritorial. Dacă în anul 1965, așa cum rezultă din datele prezentate în tabelul nr. 2, toate județele țării realizau o produc-

Tabelul nr. 2

Gruparea județelor după producția globală pe locuitor

Lei pe locuitor	1965	1970	1975	1980
Media R.S. România	18 328	26 644	42 682	65 344
Până la 10 000	3	—	—	—
10 000—20 000	24	13	3	—
20 000—25 000	8	9	2	—
25 000—35 000	3	10	11	—
35 000—55 000	1	6	18	15
55 000—70 000	—	1	4	12
70 000—80 000	—	—	—	5
80 000—90 000	—	—	—	5
90 000—100 000	—	—	1	—
Peste 100 000	—	—	—	2

ție globală pe locuitor sub 70 000 de lei, majoritatea județelor — fiind concentrate în intervalul de până la 20 000 lei și numai 12 județe situându-se la peste 20 000 lei, în anul 1980, toate județele țării vor avea o producție globală de peste, 35 000 lei, 12 dintre acestea urmând să realizeze peste 70 000 lei.

Cincinalul 1981—1985 încorporează elemente calitative noi și în ce privește procesul de apropiere a județelor, a nivelului dezvoltării lor economice, elemente puse în evidență prin utilizarea aceluiași indicator — producția globală pe locuitor. Astfel, față de un număr de 27 județe care realizează în 1980 o producție globală pe locuitor de până la 70 000 lei, în anul 1985 nu va mai exista nici un județ sub această limită. La rîndul său, cea mai mică producție globală pe locuitor va fi cu 23 la sută mai redusă față de media pe țară, comparativ cu un decalaj de 2,1 ori în 1965. Sînt elemente ce exprimă grăitor accentuarea procesului de apropiere a dezvoltării economice în următoarea perioadă de plan cincinal.

În ansamblul măsurilor menite să conducă la sporirea potențialului economic al județelor se impune menționată și preocuparea pentru asigurarea resurselor de forță de muncă, în speță creșterea gradului de ocupare a acestora. „Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985”, adoptat la Congresul al XII-lea al partidului, fixează drept obiectiv de bază în această direcție realizarea, în anul 1985, a unui nivel minim de 400 persoane ocupate la 1 000 locuitori, nivel de ocupare capabil să contribuie deopotrivă la satisfacerea necesităților locale de forță de muncă și la ridicarea susținută și substanțială a nivelului de trai al populației.

Reflectînd o necesitate obiectivă — apropierea potențialului economic al tuturor județelor — efortul de dezvoltare industrială în profil teritorial va fi orientat, potrivit obiectivelor înscrise în documentele partidului nostru, cu prioritate spre județele cu o producție mai mică pe locuitor, și care dispun de resurse de forță de muncă. În această direcție se urmărește valorificarea superioară, intensivă a tuturor bogățiilor naturale precum și soluționarea în condiții cît mai bune a problemelor sociale din fiecare zonă.

O atenție deosebită se va acorda, de asemenea, dezvoltării agriculturii, asigurării unui echilibru structural optim în dezvoltarea celor două ramuri de bază ale economiei naționale — industria și agricultura. În acest sens, sporirea substanțială a producției vegetale și animale în vederea satisfacerii nevoilor de consum ale populației, acoperirii necesarului de materii prime pentru industrie și creării de disponibilități pentru export constituie una din prioritățile de bază ale perioadei 1981—1985 în toate județele țării. Astfel, potrivit prevederilor, în anul 1985 volumul de activități agricole pe locuitor urmează să se situeze la circa 11 500 lei sau 17 900 lei pe hectarul agricol față de 8515 lei pe locuitor și, respectiv, 12 657 lei pe hectar în anul 1980. Este evident că dezvoltarea în profil industrial a tuturor județelor țării va favoriza tocmai procesul de realizare a unei agriculturi intensive, moderne și de mare randament. Se evidențiază în acest fel faptul că optimizarea structurii economiei naționale în ansamblu, și a fiecărui județ în parte, este condiționată nemijlocit de modul în care se îmbină cele două sectoare de bază — industria și agricultura.

Pe fondul acestor priorități, în concordanță cu necesitățile și posibilitățile economiei naționale, prin promovarea celor mai noi și eficiente cuceriri ale științei și tehnicii, optimizarea dezvoltării în profil teritorial presupune și înfăptuirea unei infrastructuri moderne, asigurarea unor condiții optime pentru desfășurarea transporturilor — de mărfuri și călători, pentru valorificarea potențialului economic al județelor cu cheltuieli cît mai reduse. Trebuie, desigur, subliniat că însuși prin modul în care este structurat, indicatorul producția globală pe locuitor urmărește să asigure dezvoltarea complexă a economiei județelor. Sarcina ca în valoarea de 70 000 de lei pe locuitor a producției globale să se includă 50 000 lei realizați în activitatea industrială, 10 000 în cea agricolă și alte 10 000 în celelalte sectoare de activitate exprimă tocmai grija partidului nostru ca dezvoltarea în profil teritorial să-și dovedească raționalitatea atît la nivel macroeconomic, prin integrarea județelor în complexul economic național, cît și la nivel de județ, considerat ca unitate administrativ-teritorială.

LEGĂTURA INTRINSECĂ dintre dezvoltarea economică și cea socială, primatul factorului economic ca bază a ridicării calității vieții, au fost puse elocvent în evidență de realizările obținute în anii construcției socialiste. În această perioadă au fost create noi locuri de muncă, în principal în industrie, ceea ce a permis ridicarea substanțială a nivelului de trai al populației. A crescut, totodată, în mod sensibil gradul de urbanizare și nivelul de dotare edilitară a locuințelor. În anul 1985, numărul de orașe va crește la 505 față de 184 în 1965 și 365 în 1980.

Politica de dezvoltare armonioasă a teritoriului promovată de partid s-a concretizat și în alte numeroase efecte sociale: au fost create condiții pentru ocuparea cu prioritate a femeilor în acele localități care nu dispuneau în trecut de suficiente locuri de muncă cu acest specific; s-a asigurat utilizarea mai bună a forței de muncă locală prin diversificarea activităților în comune și localități mai mici, prin revigorarea unor activități tradiționale; reducerea migrației de forță de muncă între județe dar și în cadrul aceluiași județ; reducerea caracterului sezonier al unor activități; întărirea familiei și creșterea natalității etc.

Perspectivile dezvoltării patriei în profil teritorial, orientările de bază și direcțiile de acțiune pentru următoarea perioadă de plan cincinal, dar și într-o perspectivă mai largă, au fost stabilite la cel de-al XII-lea Congres al partidului. Documentele adoptate cu acest prilej și, în mod deosebit „Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial” pun în lumină articulațiile majore care vor permite integrarea armonioasă a dezvoltării teritoriale în procesul dezvoltării de ansamblu a economiei naționale. Pentru a prinde viață, pentru a se concretiza în munca de zi cu zi, aceste generoase perspective ce se deschid în fața României socialiste implică o amplă mobilizare de forțe, necesită participarea conștientă a fiecărui om al muncii. Inițiativa locală, preocuparea pentru a asigura o gospodărire cît mai bună a tuturor resurselor și posibilităților existente la nivel de județ, oraș, comună, stimularea spiritului de inventivitate al fiecărui cetățean constituie resortul de bază în atingerea obiectivelor preconizate. Acestea sînt și coordonatele fundamentale în care s-a desfășurat în aceste zile cel de al II-lea Congres al consiliilor populare, larg forum reprezentativ, expresie elocventă a sistemului autentic democratic instituit în România socialistă, a încrederii nețărmurite pe care partidul o acordă oamenilor muncii, în capacitatea lor de a-și îmbogăți și înfrumuseța necontenit patria.

Dumitru CIUCU
Constantin POPESC!

Realizarea integrală a planului la construcția de locuințe

CONSILIILE POPULARE — organisme cu o largă autonomie în cadrul centralismului democratic — conduc în prezent și răspund de întreaga activitate locală de stat, urmărind, prin antrenarea și participarea activă a tuturor oamenilor muncii, dezvoltarea complexă și multilaterală economică, edilitară gospodărească și social-culturală a unităților administrativ-teritoriale. Actualul Congres al consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare reprezentată în acest context un eveniment important în viața publică a țării noastre, constituind un prilej rodnic de dezbateri a unor probleme de însemnătate majoră pentru dezvoltarea economică și socială a țării noastre, de adoptare a unor hotărâri privind accelerarea în continuare a progresului, dezvoltarea multilaterală a tuturor județelor și localităților patriei. Desfășurate sub semnul participării active a consiliilor populare la realizarea hotărârilor celui de-al XII-lea Congres al P.C.R., la înlăturarea indicațiilor și orientărilor de o deosebită valoare tratate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu la constăturile de lucru de la C.C. al P.C.R. cu cadre din diferite domenii ale economiei, din sistemul cooperăției și consiliilor populare, lucrările înaltului for s-au orientat spre evidențierea posibilităților de creștere a aportului consiliilor populare la elaborarea și îndeplinirea planului economic, la transpunerea în viață a programelor privind sistematizarea teritoriului.

În acest cadru, o atenție deosebită s-a acordat și se acordă sporirii contribuției consiliilor populare la asigurarea programului construcției de locuințe, scurtarea duratei de execuție și de darea în folosință a noilor blocuri de apartamente și îmbunătățirea calității construcțiilor.

Dimensiuni ale realizărilor

DEPUTAȚII consiliilor populare municipale, orașenești și comunale, toți oamenii muncii din județul Brașov au depus în acest an și în întregul cincinal actual eforturi însemnate în vederea realizării programului de construcții de locuințe planificate. Realizarea integrală în anul 1980 a numărului de apartamente prevăzut — și există create premisele necesare — va conduce la depășirea prevederilor planului cincinal actual cu un număr de 6 406 apartamente (tabelul nr. 1).

În preocuparea consiliilor populare pentru îndeplinirea acestei importante sarcini s-a materializat în creșterea an de an a numărului de apartamente, al cărui ritm mediu anual pe cincinalul actual este de 6 300, față de numai 4 222 apartamente în cel anterior.

Tabelul nr. 1
Construcția de locuințe
în județul Brașov

Număr de apartamente planificate pentru perioada 1976—1980	25 100
Număr de apartamente realizate în cincinalul actual (total)	31 506
din care în anii :	
1976	5 261
1977	5 368
1978	6 901
1979	6 976
1980 (prelim.)	7 000
Numărul de apartamente realizate în perioada 1971—1975	21 112

Realizarea la termen a unui asemenea volum considerabil de construcții a făcut necesară accelerarea ritmului de execuție pe toate șantierele, în care scop Consiliul popular județean Brașov a elaborat un program complex de acțiuni cu obiective, responsabilități și termene concrete pentru toți factorii implicați.

1 Eforturile s-au orientat cu prioritate spre realizarea unei organizări temeinice a întregului proces de pregătire și desfășurare a acestor lucrări, pe baza unor studii aprofundate vizând creșterea productivității muncii, reducerea termenelor de execuție a lucrărilor și micșorarea costului investițiilor în principal prin folosirea cu precădere a resurselor locale valorificabile cu cheltuieli mici, utilizarea pe scară cât mai largă a prefabricatelor și mecanizarea proceselor de muncă.

În ultimii 3 ani au fost identificate noi surse de materii prime pentru construcții, iar amplasarea unităților de exploatare și prelucrare a acestor materiale s-a făcut în imediata lor apropiere (balastierele și carierele de piatră din jurul Brașovului, punerea în funcțiune la întreaga capacitate a Fabricii de ciment de la Hoghiz, îmbunătățirea funcționării fabricilor de cărămidă de la Feldioara și Făgăraș, extinderea și modernizarea fabricilor de prefabricate ale Trustului de construcții Brașov etc.). Un aport substanțial în acest sens l-a avut și dotarea întreprinderilor constructoare cu utilaje corespunzătoare de mare randament, extinderea micii mecanizări, dar și a bazelor de utilaje care au determinat me-

canizarea complexă a proceselor de lucru. Unitățile de construcții și-au centralizat producția de beton, mortar și asfalt, astfel încât în prezent ele posedă puternice stații centralizate de asemenea materiale masiv folosite în producție, dotate cu utilaje de mare productivitate (turbosole, pompe de beton, macarale, utilaje). Lucrările de fundații și terasamente au ajuns la un înalt grad de mecanizare, reducându-se cu mult perioadele lor de execuție, iar containerizarea materialelor în depozite a condus la o operativitate sporită în aprovizionarea șantierei.

Se poate aprecia totodată că succesele obținute de județul Brașov în realizarea locuințelor sînt rezultatul prefabricării și industrializării masive a construcțiilor, în special pe seama realizării de clădiri din elemente spațiale care se produc în adevărate fabrici de case și se aduc pe șantier gata finisate, ceea ce sporește considerabil productivitatea muncii (numai pe raza municipiului Brașov funcționează trei fabrici de prefabricate, iar în ultimii ani s-au realizat tot mai multe blocuri de locuințe a căror structură este complet prefabricată).

2 O amplă activitate a avut în vedere sistematizarea localităților, la care au fost antrenați un număr mare de cetățeni, precum și specialiști din domeniul construcțiilor și arhitecturii. Pe baza schițelor de sistematizare — prin Institutul „Proiect” Brașov — s-au întocmit detalii de sistematizare pe zone, evaluate și apoi nominalizarea obiectivelor (blocurilor) în vederea întocmirii documentațiilor tehnice. Soluțiile de proiectare au fost alese în concordanță cu posibilitățile de execuție locale și cu folosirea materialelor ce se găsesc pe teritoriul județului, ținându-se cont de arhitectura specifică.

3 Multiple acțiuni au urmărit creșterea gradului de utilizare a parcului de utilaje de construcții aflate în dotare prin asigurarea integrală a planului de aprovizionare, valorificarea superioară a resurselor locale existente, îmbunătățirea indicelui de utilizare a fondului de timp s.a. În acest sens, un accent deosebit s-a pus și pe întărirea disciplinei și ordinii pe șantier, evitarea risipei, executarea în regie proprie de către întreprinderile beneficiare a construcției blocurilor, precum și pe mobilizarea populației la executarea anumitor lucrări.

Datorită măsurilor amintite, pînă în prezent s-a reușit ca productivitatea muncii să înregistreze an de an creșteri între 9% și 12%, astfel că pentru

Tabelul nr. 2

Situația comparativă a realizării indicatorilor Trustului de construcții Brașov în perioada 1 ianuarie—30 iunie 1980, față de aceeași perioadă a anului 1979

(în mii lei)

Nr. crt. INDICATORI	Realizări sem. I 1979	1980			%		
		Plan anual	Plan sem. I	Realizat sem. I	5/2	5/3	5/4
	2	3	4	5	6	7	8
1. Prod. globală la preț deviz	319 188	712 573	341 500	354 540	111,1	49,7	103,8
2. Prod. globală la preț cost	345 072	738 453	354 511	365 068	105,7	49,4	102,9
3. Prod. netă la C+M	92 622	187 765	89 510	93 190	100,6	49,6	104,1
4. Productivitatea muncii	59 848	139 747	66 401	73 343	120,8	51,7	108,9
5. Cheltuieli la 1 000 lei	1 081,1	1 036,3	1 038,1	1 036,7	95,8	100,0	99,86

1980 productivitatea muncii planificate este de aproape 140 mii lei pe om al muncii (tabelul nr. 2). De asemenea, în primul semestru al acestui an, cheltuielile planificate la 1 000 lei producție au fost reduse față de aceeași perioadă a anului trecut cu 44 lei, ceea ce reprezintă 4,1%.

Exigențe sporite în organizarea și desfășurarea lucrărilor

EXPERIENȚA acumulată de către consiliile populare în înfăptuirea planului de construcții de locuințe pune în evidență faptul că rezultatele obținute ar fi putut fi și mai bune dacă

în activitatea constructorilor nu s-ar fi manifestat și anumite greutăți care au diminuat uneori ritmul lucrărilor pe anumite șantiere. Este vorba în principal de:

— neasigurarea la nivelul necesarului fundamentat în repartiții a unor materiale de construcții ca plase sudate, tablă zincată, covor PVC pe suport textil, BCA armat și prefabricate din BCA, obiecte sanitare din faianță și altele, situații ce au făcut necesare dese intervenții la unitățile furnizoare, cu pierderile de timp aferente:

— livrarea de către I.M.C. Brașov a unor panouri prefabricate cu abateri de la dimensiuni, pentru înlăturarea cărora s-au luat măsuri în vederea unei mai largi participări a proiectan-

ților la îndrumarea execuției și acordarea de asistență tehnică, unei recepții mai severe a materialelor la primirea în depozitele executanților:

— neasigurarea în totalitate a agregatelor pe sortimente, îndeosebi a celor de dimensiuni mici pentru consumul curent, de către întreprinderea de balastiere și agregate minerale, situație care în ultima parte a cincinalului s-a remediat, livrările făcându-se în mod mai ritmic, creîndu-se stocurile necesare pentru perioada de timp friguros;

— lipsa forței de muncă la unele meserii (dulgheri, fierari-betonști, lăcătuși, instalatori, zidari, mozaicari etc.), precum și fluctuația în rîndul personalului muncitor. Pentru remedierea acestui neajuns eforturile s-au orientat spre ridicarea nivelului de pregătire profesională și tehnică — atât prin cursuri la locul de muncă, cât și prin cele 2 școli profesionale cu profil de construcții, punîndu-se accent pe meseriile deficitare — cât și spre îmbunătățirea continuă a condițiilor sociale prin construirea a numeroase cămine de nefamiliști, cantine, cluburi ș.a.

Corespunzător cerințelor de dezvoltare complexă a județului Brașov în cincinalul viitor, care impun continuarea într-un ritm și mai susținut a lărgirii fondului de locuințe, sînt în curs de actualizare schițele de sistematizare

Gheorghe CUȚITEI

prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular județean Brașov

(Continuare în pag. 9)

COMENTARIU LA UN GRAFIC

La ce nivel sînt utilizate mașinile-unelte?

ANALIZA realizărilor indicelui de utilizare a mașinilor-unelte de bază pentru prelucrarea metalelor pe sem. I. 1980 scoate în evidență faptul că unele ministere (M.C.Ind., M.I.U., M.E.F.M.C., M.E.E. ș.a.) au realizat și chiar depășit nivelele planificate privind gradul de utilizare a mașinilor-unelte din dotare (graficul).

Alături însă de aceste rezultate bune, se constată nerealizări la alte ministere (M.M.P.G., M.I.Ch., M.A.I.A., M.I.C.M., M.I.M.), ceea ce a influențat nefavorabil nivelul indicatorului pe ansamblul industriei republicane, acesta situîndu-se sub cel planificat (85,2% față de 86,4% planificat). Este de menționat că din cele 18 grupe de mașini-unelte la care s-au prevăzut indici de utilizare numai la mașini de prelucrat roți dințate cilindrice prin rostogolire, cu diametre de 2 000 mm și peste, s-a obținut depășirea indicelui planificat (96,5% față de 95,1% planificat).

Nerealizările menționate se datoresc volumului mare de timp disponibil neutilizat, ceea ce înseamnă de fapt pierderi de producție, cu toate consecințele

ce rezultă din această situație. Astfel, numai la trei ministere cu nerealizări mai importante în utilizarea mașinilor-unelte (M.I.C.M., M.I.M., M.A.I.A.), pierderile de producție sînt estimate la peste 2,5 miliarde lei.

Principalele cauze care au determinat situația arătată constau în: lipsa forței de muncă calificate (35% din totalul timpului neutilizat), resimțită îndeosebi la întreprinderile de utilaj minier Rogojelu, „Automecanica” — București, „1 Mai” — Ploiești, de utilaj petrolier Tirgoviște ș.a.; insuficiența unor piese de schimb, S.D.V.-uri și a unor materiale din țară și din străinătate, cu care s-au confruntat unele întreprinderi (de utilaj tehnologic Buzău, „Neptun” — Cîmpina, de utilaj minier Filipeștii de Pădure ș.a.); neacoperirea integrală a capacităților de producție existente precum și neasigurarea unor materiale și repere turnate și forjate la unele unități de producție („Steaua Roșie” — București, „Electromagnetica” —

București, Combinatul de fire și fibre sintetice Săvinești etc). Eliminarea acestor neajunsuri

din diversele faze ale procesului de producție trebuie să stea în cea mai mare măsură în atenția întreprinderilor și centra-

lelor, pentru ca gradul de utilizare a mașinilor-unelte din dotare să atingă cel puțin nivelele planificate.

Creșterea accelerată și cu eficiență sporită

a bazei de materii prime și energetice

SPORIREA PRODUCȚIEI DE CĂRBUNE LA NIVELUL CERINȚELOR ECONOMIEI (III)

În analiza „R. E.”: activitatea din bazinul carbonifer Valea Jiului

CREȘTEREA ACCENTUATĂ a producției de cărbune constituie unul din imperatiile de mare actualitate, intrucit pe această bază urmează a se asigura combustibilul necesar atât pentru producerea energiei electrice, cât și pentru obținerea coesului destinat industriei siderurgice. Atât prevederile din acest an, cât mai ales cele pentru cincinalul 1981—1985 fac necesar ca în industria minieră să se depună eforturi deosebite pentru realizarea exemplară a sarcinilor în continuă creștere, pentru a contribui la diminuarea efortului țării în importul de cărbune.

Sarcini deosebite în această privință revin exploatărilor miniere din Valea Jiului care, după cum se știe, extrag în mare majoritate cărbune cu putere calorică ridicată. Aceste exploatări, cu veche tradiție în țara noastră, au cunoscut ample transformări. Astăzi, în cea mai mare parte, cărbunele este extras din subteran cu mijloace mecanizate; au fost reconstruite din temelie vechile așezări, care s-au transformat în orașe moderne; a fost organizat un institut politehnic pentru ingineri și subingineri etc. Toate acestea fac ca în prezent activitatea minierilor din Valea Jiului să fie mai spornică, producția de cărbune cocificabil și energetic să înregistreze creșteri spectaculoase.

Grad ridicat de mecanizare — producție sporită

POTRIVIT PREVEDERILOR planului unic de dezvoltare economico-socială a României, unitățile miniere din Valea Jiului urmează să extragă în acest an 11,1 mil. tone de cărbune cocificabil și energetic. Este semnificativ de subliniat că producția planificată pe 1980 reprezintă cea mai mare creștere anuală cunoscută pînă în prezent în acest bazin. Pentru cincinalul viitor se prevede atingerea, în anul 1985, a unui nivel de cel puțin 15—16 milioane tone de cărbune extras.

Activitatea desfășurată pe linia realizării sarcinilor de plan s-a soldat în primul semestru al anului cu rezultate remarcabile. **Producția marfă a fost depășită cu 0,8%, producția de huiă netă cu 0,1%, de huiă sortată cu 2,6% și netă valorică cu 2,7%.** Indicatorii de plan tehnic au fost depășiți la încărcarea mecanică a cărbunelui și sterilului și la înaintări în galerie cu 3,4%, la susținerea metalică în abataje cu 5,3%, la tăierea și încărcarea mecanică a cărbunelui în abataje cu front lung cu 7,7%. Consumurile normale de materiale au fost mai mici la lemn de mină cu 3,6%, la cherestea rășinoase cu 3,9%, la energia electrică cu 3,2%. Planul lucrărilor de pregătire pe întregul bazin din Valea Jiului a fost realizat în proporție de 100%, nerealizându-se însă în totalitate sarcinile la lucrările de deschideri și la lucrările de construcții-montaj.

La realizările obținute o contribuție deosebită au adus-o exploatările Lupeni, Paroșeni și Bărbăteni, unde s-a acționat cu perseverență pentru folosirea deplină a dotației tehnice și a timpului de lucru. La **Lupeni**, de pildă, care în primul semestru a produs peste plan 21 200 tone de cărbune, s-a acordat atenție folosirii la parametrii ridicați a complexelor mecanizate, întinerii în bune condițiuni și reviziilor la timp a utilajelor, întăririi ordinii și disciplinei, ceea ce a condus la obținerea unor productivități ridicate (la complexele Hemschidz între 10,766 t/p și 14,264 t/p, iar la complexele S.M.A. între 10,973 și 12,030 t/p). La **Paroșeni** unde planul pe primul semestru a fost depășit cu 6 800 tone de cărbune, s-au obținut cu complexul Fazos productivități superioare față de indicatorii stabiliți (11,253 t/p în medie față de 9,853 planificat, atingind la stratul 13 blocul 6 panoul IV—V 16,672 t/p). Rezultate bune s-au obținut și cu complexele S.D.P.—240 la **Petrila**, depășindu-se nivelele stabilite cu 3—4 tone/post.

Realizarea la nivelul planificat a extracției de cărbune în acest an și în anii viitori a determinat și determină în continuare dezvoltarea capacităților de producție, **punerea în valoare de noi cimpuri miniere, a noi rezerve geologice.** Pentru asigurarea creșterii capacităților de producție s-a prevăzut pentru acest an realizarea unui volum de investiții mai mare cu 37,5 la sută față de 1979. Sînt încurs de deschidere noi cimpuri miniere, se dezvoltă capacitățile tuturor minelor existente,

se execută un mare volum de lucrări de deschidere verticală și orizontală, îndeosebi la minele Uricani, Lupeni, Lonea și Aninoasa. Concomitent cu aceste preocupări se acordă o **atenție sporită valorificării superioare a masei miniere prin introducerea unor soluții noi, moderne, în procesul de preparare a cărbunilor**, creșterea gradului de tehnicitate în prelucrare și spălare, în scopul recuperării unei cantități cit mai mari de producție și curățării apelor reziduale.

În acest an, ca urmare a acțiunilor desfășurate pentru **mecanizarea lucrărilor de înaintare și extragere a cărbunelui**, au fost obținute rezultate mult superioare față de perioadele anterioare. **Producția extrasă cu susținere mecanizată a crescut de la 789 000 tone în anul 1977 la 2 mil. tone în 1979 și ajunge la 4 mil. tone în anul 1980.** În același timp, **gradul de mecanizare la tăierea cărbunelui din abatajele frontale echipate cu complexe și susținere individuală crește de la 2,8 mil. tone în 1979 la 4,5 mil. tone în 1980.** Numărul complexelor mecanizate din dotare a sporit de la 30 în anul 1979 la 59 în 1980, iar al celor în funcțiune de la 19 la 38, ceea ce înseamnă, practic, dublarea abatajelor în care lucrează aceste uzine subterane.

Un alt factor determinant în obținerea unor rezultate superioare îl constituie preocuparea pentru **utilizarea judicioasă a forței de muncă**, punindu-se accent pe creșterea ponderii posturilor plasate la lucrările direct productive. Astfel, în majoritatea lunilor ce au trecut din acest an, la Paroșeni s-a realizat un plus de 500 posturi plasate în abatajele de extragere a cărbunelui, la Lupeni 300, iar la Bărbăteni 200. Ponderea cea mai mare a posturilor plasate se regăsește la lucrările de pregătire pentru extracția cărbunelui.

Productivitatea muncii pe fiecare post

RELEVÎND REZULTATELE pozitive obținute, condițiile din ce în ce mai bune create pentru munca în subteran, trebuie să arătăm că unitățile miniere din Valea Jiului, continuă să se

confrunte cu o seamă de neajunsuri și lipsuri care se fac simțite în activitatea de ansamblu. În primul semestru s-a înregistrat o rămânere în urmă, la nivelul combinatului, la producția de huiă brută cu 287 mii tone, din care cele mai mari nerealizări provin de la exploatarea Livezeni, Dilja, Lonea, Aninoasa, Vulcan. Nerealizarea planului la exploatarea respective se datorează, în primul rând, neajunsurilor de natură organizatorică. Astfel, slaba preocupare pentru organizarea activității la fronturile de lucru dotate cu mecanizare complexă a determinat obținerea unei productivități scăzute la Lonea, Livezeni, Vulcan, la Aninoasa și Uricani, ceea ce a influențat negativ și productivitatea fizică a muncii la nivelul combinatului. Alături de aceste rămăneri în urmă este relevant și faptul că abaterile de la indicatorii de calitate ai producției brute au condus la suportarea pe costurile de producție a unor diminuări de preț în valoare de 65,5 milioane lei aferente unei producții de 262.000 tone, ceea ce practic echivalează cu producția brută nerealizată.

Toate aceste neajunsuri constituie și cauza principală a nerealizării productivității muncii planificate la nivelul combinatului, atât în ceea ce privește indicatorul valoric, cât și cel fizic (97,2% și respectiv 90,4%), ceea ce a determinat depășirea cheltuielilor la 1.000 lei producție marfă cu 61,8 lei și a cheltuielilor materiale de producție cu 18,4 lei.

La nerealizarea sarcinilor de plan în exploatarea carboniferă din Valea Jiului a contribuit și neasigurarea la vreme a unor utilaje și mecanisme de către unitățile industriei constructoare de mașini. Astfel, întreprinderea de utilaj minier Petroșani este în restanță la livrări cu 13 complexe S.M.A.—2, 2 complexe S.M.A.—1 și 16 combine de abataj C.A.—2, iar întreprinderea de utilaj minier Filipeștii de Pădure cu 20 agregate hidraulice A.H.—78/350. De asemenea, la utilajele prevăzute pentru obiectivele de investiții pe anul 1980 s-au depășit termenele de livrare a numeroase utilaje de către întreprinderea furnizoare „23 August” — București, I.M.U.M. — Baia Mare ș.a., la care se adaugă neasigurarea unei serii de utilaje din import de către firma Industrial-Export-Import.

Colaborare strinsă între specialiștii din minerit și cei ce realizează utilajele

ÎN LEGĂTURĂ cu asigurarea utilajelor miniere există, din păcate, unele controverse între furnizori și beneficiari. Pe de o parte, beneficiarii (întreprinderile miniere) invocă nerealizarea de către furnizori (întreprinderile constructoare de mașini) a unor utilaje perfect adaptate specificului lor de muncă și la termenele fixate prin contracte. La rândul lor furnizorii susțin însă că această situație se datorează poziției unităților miniere care nu omologhează la timp utilajele date

spre experimentare, că solicitările sînt schimbate foarte des atît cantitativ cît și ca sortimente, că beneficiarii încă nu și-au clarificat în amănunt toate cererile etc.

Problema în sine — indiferent cine are dreptate — merită o analiză mai profundă. Se știe, de pildă, că în urmă cu aproape 2 ani, din indicația conducerii superioare a partidului, a fost elaborat un plan de mecanizare a minelor din Valea Jiului, plan în care au fost stabilite responsabilități, termene de asimilare și realizare în serie a unor utilaje, mașini și instalații. Din păcate, pînă în prezent, la multe obiective prevăzute termenele de realizare au fost de mult depășite. De ce o atare stare de lucruri ?

Este adevărat că, în urma măsurilor stabilite, în industria construcțiilor de mașini s-a trecut la profilarea unor unități pe fabricarea de utilaje miniere, că acestea au asimilat unele noi tipuri de utilaje, că au fost livrate o parte din cele prevăzute. Dar activitatea se desfășoară cu mare încetinire, care își pune amprenta pe nerealizarea la termen a o serie de utilaje, mecanisme și piese de schimb. Lista nerealizărilor este destul de mare și cuprinde o diversitate de utilaje (complexe S.M.A.—1, complexe S.M.A.—2, combine de abataje, agregate hidraulice A.A.—78/B50, autobasculante, automacarale, tractoare S 1500 cu echipamente buldozar, excavatoare hidraulice etc.)

Dar trebuie spus că este tot atît de adevărat că și specialiștii Combinatului minier din Valea Jiului, ai exploatarea în subordine, se decid foarte greu în a stabili cu exactitate necesitățile. Firește, specificul exploatarea impune mecanisme de diferite tipuri, care nu întotdeauna corespund cu condițiile în care sînt puse să lucreze. De aici însă și pînă la situația de a nu se decide — deși au trecut ani — asupra utilajelor primite spre omologare este o cale foarte lungă. Din păcate, la specialiștii mineri continuă să primeze tendința de a solicita cît mai multe utilaje din import, deși cele asimilate de industria noastră constructoare de mașini nu sînt cu nimic mai prejos.

O măsură ce s-ar impune pentru a înlătura subiectivismul ar fi aceea de a se organiza colective mixte de specialiști din industria construcțiilor de mașini și din exploatarea miniere, care să analizeze la fața locului (în exploatarea) condițiile, comportamentul utilajelor livrate, nevoile reale și laolaltă să stabilească în detaliu noile complexe și mașini ce se cer realizate. Măsura ar conduce și la perfecționarea utilajelor livrate pînă în prezent și, în același timp, la urgentarea execuției unor utilaje de certă necesitate.

Firește, se cer întreprinse și alte acțiuni — dintre care pregătirea profesională a celor ce minuesc mijloacele mecanizate trebuie să se situeze pe plan principal. Faptul că o serie de utilaje nu sînt utilizate la parametrii prescriși, că unele complexe mecanizate nu sînt folosite pe durată normală deoarece au fost defectate în exploatarea, că există realizări diferențiate

între brigăzile de mineri ce lucrează pe aceleași utilaje și în aceleași condiții, arată de la sine că este necesar să se acționeze mai intens în direcția pregătirii cadrelor. De altfel, trebuie spus că în condițiile în care sporește mecanizarea în subteran, meseria propriuzisă de minier se transformă în electromeccanic. Așadar, este vorba de o nouă profesie, pentru care trebuie pregătite cadre, în măsura în care acest „gol” va fi acoperit, utilajele fiind folosite mai bine, și rezultatele muncii vor fi superioare celor de astăzi.

CONSILIUL OAMENILOR MUNCII de la Combinatul minier Valea Jiului a analizat recent, în lumina sarcinilor izvorîte din cuvîntările rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la ședința de lucru de la C.C. al P.C.R. și plenara lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, stadiul îndeplinirii planului și măsurile ce se impun pentru îndeplinirea acestuia pe întregul an și crearea condițiilor necesare pentru 1981. Programul de măsuri adoptat vizează îndeosebi creșterea capacităților de producție cu circa 4.000 tone pe zi prin punerea în funcțiune a unor noi abataje dotate cu susținere complexă, tăiere mecanizată și executarea lucrărilor aferente punerii în funcțiune a cîmpului minier zona A Cîmpului Neag.

De asemenea, măsurile vizează organizarea mai bună a producției și a muncii în principal plasarea zilnică în activitatea de extragere a cărbunelui a unui număr suplimentar de 300 muncitori prin care se va asigura un spor de producție de 1.200 t/zi; introducerea suplimentară a unui număr de 7 combine la lucrările de înaintare în cărbune; asigurarea asistenței tehnice pe toate schimburile, îmbunătățirea activității de revizii și reparații, exploatarea aflorimentelor la Lupeni și Uricani; valorificarea superioară a masei combustibile prin îmbunătățirea activității din preparatiile de cărbuni, punerea în funcțiune a claubajului manual la Lupeni și claubarea sterilului vizibil în abataje.

Pentru realizarea investițiilor s-au reactualizat graficele cu eșalonarea lucrărilor de punere în funcțiune a noilor capacități cu termene scadente în 1980, s-a stabilit analiza decadală cu factorii de răspundere de la întreprinderile miniere a modului de realizare a lucrărilor miniere de pregătire și deschidere, folosirea utilajelor tehnologice din dotare, urmărirea derulării contractelor de achiziții utilaje conform prevederilor programului de mecanizare-dotare.

Evident, toate acțiunile preconizate vor avea eficiența scontată în măsura în care toți factorii vizați — minieri, geologi, proiectanți, constructori de mașini — vor acționa în strinsă colaborare, vor soluționa operativ toate problemele ce se ivesc, creînd condiții propice unei activități bine organizate în asigurarea fronturilor de lucru, a perfecționarea continuă a tehnologiilor de lucru.

Vasile BOESCU
P. BOGDAN

POSSIBILITĂȚI DE ECONOMISIRE A ENERGIEI

ÎN CONTEXTUL sașcinilor și orientărilor desprinse din documentele celui de al XII-lea Congres al P.C.R., problema asigurării și gospodăririi resurselor energetice de toate formele constituie unul din punctele cardinale ale activității în întreaga economie. Din investigațiile efectuate recent au fost desprinse unele experiențe pozitive și posibilități de valorificare eficientă a energiei, domeniu în care dorim să insistăm în cele ce urmează.

Căldura și agenții termici

O ANALIZĂ asupra consumurilor specifice de căldură raportate pe un apartament convențional (45 m² suprafață locuită — inclusiv dependințe), extinsă la peste 130 centrale termice din unele localități urbane (județele Cluj, Sălaj și Bistrița-Năsăud), a evidențiat următoarele cifre medii de consum realizate în ultimii doi ani (tabelul).

Localități urbane din județul	Felul combustibilului folosit	Consum anual pe apartament conv. exprimat în Gcal	
		1978	1979
Cluj	GN + CL	11,95	10,31
Sălaj	CL	8,36	7,25
Bistrița-Năsăud	CL	6,37	7,25

Analiza consumului specific pe localități, în cadrul aceleiași localități pe centrale termice evidențiază:

— consumuri specifice sporite pe apartament convențional, în raport cu media localității aferente, la centralele termice care deservește blocuri de locuințe având canalele termice amplasate în zone inundabile și cu izolația termică compromisă;

— consumului sporite în raport cu media localității la apartamentele alimentate din centralele termice cu funcționare pe combustibil lichid și înzestrate cu cazane de tip C5D (cazane cu 5 drumuri de gaze), precum și față de consumurile specifice aferente centralelor termice înzestrate cu cazane tip „Metalica”. (CL) modernizate.

Măsurătorile efectuate pentru cuantificarea pierderilor în canalele termice inundate sau susceptibile de acumulări pluviale având conductele de agent cu izolația compromisă, arată că acestea reprezintă în unele situații 28% din căldura livrată din centrale termice. În orașul Turda constatările actuale făcute prin sondaj au identificat peste 1200 m de conducte pentru transportul agenților termici ale căror izolații necesită completări și refaceri imediate. Consumul anual suplimentar de combustibil determinat de pierderile de căldură pe conductele de agent termic având izolația compromisă se evaluează în acest oraș la peste 500 tcc/an.

Situații similare, datorate soluțiilor deficitare adoptate la proiectarea și

executarea canalelor și rețelelor termice (amplasate în zone susceptibile acumulărilor de apă) există și în alte localități. În toate aceste situații s-ar impune ca în cadrul pregătirilor de iarnă, întreprinderile județene de gospodărie comunală și locativă să pretindă institutelor de proiectare și sistematizare soluții constructive adecvate pentru evitarea inundării canalelor, a degradării izolației și diminuarea la minimum a pierderilor suportate de locatarii beneficiari, în detrimentul asigurării gradului de încălzire și confort necesar.

La ce parametri funcționează cazanele de producere a aburului ?

SÎNT și alte aspecte care se cer, după părerea noastră, analizate și soluționate pentru a evita risipa de energie. Astfel, unii beneficiari reclamă faptul că cazanele C5D (cu 5 drumuri de gaze),

care funcționează pe combustibil lichid, răspindite în ultimii ani în multe orașe, realizate de I.C.M.A. Cluj-Napoca nu se încarcă la capacitate (în speță cazanele de 3 și 5 Gcal/h se încarcă doar până la circa 70% din capacitate) în condițiile unei funcționări neeconomice, cu excese mari ale aerului la combustiuone, de ordinul de mărime 2,5 — 4 în loc de 1,3 — 1,5 cât este admis.

Există însă unele practici și experiențe pozitive de etanșare ca, de pildă, la stațiunea balneoclimaterică Singeorz Băi (județul Bistrița-Năsăud), unde cazanele de tip C5D, funcționează la capacitatea nominală având randamente de 83—86% și valori de exces la aer de numai 1,2—1,5. Experiențe pozitive în procedeele de etanșare a drumurilor de gaze în faza de montaj prin alinierea corectă a elementelor, folosirea unor anumite rețete de amestecuri refractare, șamot, chit, a unei anumite practici de torcretare a acestora și de stemuire a șnurului de azbest cu materiale de etanșare a acumulat și Trustul de construcții Cluj — grup de șantier instalat din cadrul Consiliului popular județean. Pe lângă experimentarea efectuată cu succes asupra soluțiilor adoptate de centrala termică de la Singeorz Băi, trustul a practicat și soluția de etanșare a drumurilor de gaze prin fișii de tablă sudate pe elemente, reușind astfel să realizeze randamente de 85%, cu valori ale cifrelor de exces de aer de 1,5—1,6 față de 2,7—3,5 anterior declanșării acestei acțiuni.

Problemele legate de asigurarea funcționării centralelor termice de cvartal la parametri preseriși, atît a celor existente cît și a celor noi aflate în construcție și montaj în județul Cluj, se tratează încă de la începutul anului în mod sistematic, cu participarea directă a conducătorilor de instituții și întreprinderi interesate în această acțiune. Considerăm util ca experiența acumulată la centrala termică de la stațiunea Singeorz Băi și cea din cadrul Consiliului popular al județului Cluj, în problema cazanelor C5D, să fie popularizată spre a fi preluată și de alți beneficiari ai acestor tipuri de cazane.

Eficiența unor soluții ingenioase

MARI POSSIBILITĂȚI de reducere a consumului de combustibil există și în cuptoarele de forjă și tratamente termice. Experimente valoroase au fost făcute în acest sens în cadrul unor unități ale Trustului S.M.A. Cluj (S.M.A. Cimpia Turzii și S.M.A. Bonțida). Prin reconstruirea cuptoarelor în scopul modernizării lor — acestea au fost prevăzute cu 2 rînduri de pereți, separate printr-un strat izolator de aer din care rîndul interior confecționat din cărămizi refractare poroase cu găuri — s-a ajuns la sporirea considerabilă a randamentelor lor. Soluția adoptată conduce, prin sistemul de recuperare interioară creat, la reducerea consumului de combustibil cu 15—30% și scăderea temperaturii gazelor arse cu 200—400°C. față de cuptoarele similare clasice.

Considerăm oportun ca deținătorii de cuptoare de forje și tratamente termice, precum și instituturile de cercetare și proiectare în profil tehnologic sectoare calde să asimileze și să folosească cuptoarele cu pereți interiori din cărămizi refractare poroase la scară industrială. Combinarea soluției de adaptare a cuptoarelor cu recuperare interioară (cu pereți poroși) cu un sistem de recuperare în treapta a II-a (pentru producere de agent termic) și eventual și în treapta a III-a (pentru preîncălzire de aer) oferă posibilitatea unei valorificări complete a căldurii gazelor de ardere generate de cuptoarele de forje și tratamente.

Modalități de valorificare a resurselor energetice refofosibile

ÎN DOMENIUL valorificării resurselor energetice refofosibile care au parametri scăzuți, a căldurii mediului ambiant și a apelor geotermice, au fost realizate 3 prototipuri de pompe de căldură cu compresie mecanică folosind agentul intern Freon 12, în gama de capacități : 30 000 Kcal/h, 100 000 Kcal/h și 670 000 Kcal/h. Rezervele mari de resurse energetice refofosibile la para-

metri scăzuți (ape uzinale), precum și a apelor geotermale reclamă diversificarea prototipurilor de pompe de căldură și în orice caz trecerea la unități de capacitate mare în gama de debite 0,3—10 Gcal/h, ceea ce nu va fi posibil fără preocupări intense de asimilare a compresoarelor rotative și a celor de tip elicoidal.

Experiența institutelor noastre de cercetare a ilustrat că din 3 tipuri de pompe realizate în prezent pe Freon 12, numai 2 au atins pe stand sau la beneficiarii parametri de proiect. Diversificarea asimilării de prototipuri de pompe de căldură este reclamată nu numai sub raportul gamei de puteri și în consecință a tipurilor de compresoare adoptate (compresoare cu pistoane, elicoidale, centrifugale), ci și a gamei de agenți interni, ceea ce ar determina trecerea la experimentarea de noi tipuri de pompe de căldură care să fie destinate unor domenii diversificate de folosință a resurselor secundare generate în tehnologii, ca de pildă:

— pompe de căldură cu funcționare pe alcoolii (metanol, etanol) în scopul valorificării căldurii reziduurilor calde și a căldurii radiate în medii aflate la temperaturi peste 80°C;

— pompe de căldură cu apă în regim de subpresiune, cu sisteme de ejeecție folosibile în același scop;

— pompe de căldură cu izobutan susceptibile a fi folosite atât sub forma unor instalații mici de încălzire (de preferință destinate mediului rural) prin extragerea căldurii din mediul ambiant, cât și în varianta instalațiilor de mare capacitate (cu compresoare centrifugale), de preferință în cadrul platformelor petrochimice;

— pompe de căldură cu soluții binare cu absorbție pentru valorificarea resurselor termice secundare (gaze calde, abur uzat etc.).

În direcția diversificării pompelor de căldură și pe alți agenți decât Freonul 12 (în scopul acoperirii unui domeniu mai larg de folosință) există un deosebit interes concretizat în unele instalații experimentale de uz didactic, de mică capacitate (1 000—10 000 Kcal/h) în cadrul Institutului politehnic din Cluj, care au evidențiat posibilitatea obținerii unor economii de resurse primare de ordinul 15—30% față de sistemele clasice de încălzire. Evident, un

grad de preocupare împins numai la nivel de curiozitate profesională, fără o asistență stimulativă și eficientă de „preluare” a unor idei și experimente în cadrul unor institute de profil și transpunerea acestora în prototipuri industriale nu este de natură să rezolve problema. De aceea, considerăm că în domeniul pompelor de căldură activitatea de cercetare și proiectare reclamă un cadru organizatoric mult lărgit față de stadiul actual, cu o bază materială și de finanțare corespunzător volumului imens de resurse (la parametri scăzuți) care așteaptă valorificarea pe această cale.

În legătură cu fabricarea și utilizarea pe scară largă a pompelor de căldură, s-au creat după părerea noastră condiții optime de fabricare a diferitelor tipuri (ICEMENERG București și filiala sa din Cluj, C.P.I.A.F. asigură soluții și proiecte, întreprinderea „Tehnofrig” — execută comenzile etc.); totuși, acestea nu sînt încă solicitate de beneficiari. În condițiile cunoscutelor restricții de consum de energie, cum pot oare numeroșii beneficiari să renunțe cu o ușurință inexplicabilă la un mijloc atât de eficient de valorificare a unor resurse energetice? Considerăm necesar ca furnizorii să facă o mai mare popularizare pompelor de căldură, a diverselor lor utilizări, a eficienței ce se obține etc., iar beneficiarii posibili să fie determinați de organele coordonatoare să facă comenzile de care au nevoie. Pentru cincinalul viitor sînt prevăzute a se realiza cîteva sute de pompe de căldură în diferite variante și puteri. Este, după părerea noastră, o obligație a furnizorilor și beneficiarilor, de a acționa cît mai operativ, pentru a nu lăsa, pe de o parte, să se piardă cantități însemnate de energie, iar pe de alta, să se încarce consumul cu multe sute de mii de kilowați oră energie electrică, care de fapt s-ar putea economisi.

În domeniul proiectării tehnologiilor, la alegerea soluțiilor de alimentare cu resurse energetice, nu numai că uneori institutele de cercetare și proiectare de profil nu aleg soluțiile tehnice cele mai eficiente, dar omit încă în fază inițială de proiectare valorificarea completă și eficientă a resurselor energetice refolosibile generate de tehnologiile adoptate.

La întreprinderea „Carbochim”-Cluj, de pildă, la cele 8 cuptoare periodice de

la secția nouă de pietre de polizor avînd un debit instalat de 480 Nm³/h gaze naturale, proiectantul (IPROMET București) nu numai că în faza inițială de proiectare a omis recuperarea căldurii gazelor de ardere generate (care reprezintă circa 60—70% din căldura obținută cu combustibilul folosit), dar nici ulterior, la demersurile repetate nu a reușit să elaboreze o soluție satisfăcătoare, intrucît preconizează o valorificare la scară redusă, avînd caracter limitat (se preconizează diluarea cu aer a gazelor rezultate de la temperatura 600—800°C înaintea de a trece în recuperator). S-ar impune un efort suplimentar de concepție (recuperare în 2 trepte) pentru o folosință intensivă și extensivă a RES generate de aceste cuptoare.

La Întreprinderea chimică din Turda, la proiectarea secției de carbonat de potasiu, dată în folosință în ultimii ani, avînd un consum anual de circa 2 milioane mc gaze naturale, s-a preconizat producerea în totalitate a bioxidului de carbon necesar procesului tehnologic de fabricație prin arderea gazului metan, fără a se apela la cantitățile și în concentrații acoperitoare de bioxid de carbon conținut în gazele generate de cuptoarele de var ale fabricii de ciment, din imediata vecinătate. Este de remarcă faptul că instalația veche, din cadrul aceleiași întreprinderi, pentru fabricarea carbonatului de potasiu folosește (parțial) bioxidul de carbon preluat din gazele de ardere ale centralei termice integrată în conturul unității respective. Efectul economic care s-ar fi putut obține prin adoptarea soluției tehnologice cunoscute ar fi condus la diminuarea consumului anual cu circa 2 mil. mc gaze. La prețuri actuale ale combustibilului (1 950 lei/1 tcc) apreciem că un calcul de eficiență justifică investiția suplimentară pentru captarea, transportul, spălarea și purificarea gazelor cu conținut de bioxid de carbon provenite de la fabricarea varului. Exemple similare ar mai putea fi date și localizate și în alte întreprinderi privind posibilități nevalorificate sau incomplet valorificate în faza de elaborare a soluțiilor tehnologice.

Titus BERINDE
Cluj-Napoca

Construcția de locuințe

(Urmare din pag. 5)

ale tuturor localităților — centre de comune — în așa fel încît dezvoltarea localităților în etapa următoare să aibă loc în perimetrul construiabile existente. Pentru îmbunătățirea aspectului urbanistic al localităților, închegarea centrelor civice, o parte din locuințe vor fi amplasate în aceste zone, acordîndu-se o atenție mai mare plasticii arhitecturale a clădirilor, realizării locuințelor în ansambluri, dotate cu obiective sociale și edilitar-gospodărești, creșterii confortului de locuit, amplasării noilor locuințe cu precădere în apropierea locului de muncă.

Cu toate rezultatele bune obținute pînă în prezent atît pentru perioada rămasă din acest an, cît mai ales pentru viitor, se vor aprofunda măsurile

pe linia adoptării unor noi soluții tehnologice și constructive, realizării de construcții ușoare și cu un cost redus, pregătirii și asigurării bazei tehnico-materiale a lucrărilor, sporirii gradului de industrializare a acestora, extinderii mecanizării, întrebunătățirii raționale a mijloacelor de transport, generalizării acordului global, dezvoltării producției de panouri mari tipizate la un nivel calitativ superior. Dat fiind că un rol deosebit în finalizarea la vreme a construcțiilor de locuințe îl are asigurarea începerii lucrărilor în timp util, se vor lua măsuri operative pentru eliberarea terenului, contractarea lucrărilor de construcții cu unitatea constructoare, cît și cu executanții de specialitate, deschiderea finanțării și executarea temeinică a lucrărilor de organizare de șantier.

Pentru creșterea productivității muncii, măsurile vizează ridicarea gradului de industrializare a lucrărilor, dotarea cu utilaje de mare capacitate, care să înlocuiască munca manuală, diversificarea elementelor prefabricate. Consiliile populare din localitățile pe raza cărora se realizează construcții de locuințe vor acționa în permanență în scopul întăririi disciplinei în muncă la toate punctele de lucru, pentru îmbunătățirea calității locuințelor, economisirea de materiale, energie și combustibili, pentru înlăturarea risipei etc.

Transpunînd cu fermitate în practică aceste măsuri, îndeplinindu-și cu consecvență responsabilitățile care le revin, consiliile populare vor acționa cu întreaga lor capacitate și putere de muncă pentru transpunerea în viață a documentelor Congresului al XII-lea al partidului, a hotărîrilor adoptate la cel de al II-lea Congres al consiliilor populare.

Aprovizionarea — un mecanism

susceptibil de perfecționări

Dimensiuni și implicații ale extinderii contractelor pe termen lung

FĂRĂ a fi conceput ca un instrument rigid, contractul de lungă durată are menirea de a asigura într-o perspectivă mai largă desfășurarea relațiilor economice dintre întreprinderi, o fundamentare optimă a planului de producție, de aprovizionare și desfacere, de a oferi cadrul organizării judicioase a activității și conducerii previzionale, de a stabili o bună cooperare între întreprinderi în realizarea sarcinilor de plan. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu „se impune să realizăm acorduri și înțelegeri de lungă durată atât în domeniul aprovizionării materiale, cât și în domeniul producției. Nu se poate realiza o producție de calitate și înaltă tehnicitate fără acorduri de lungă durată, care să dea posibilitatea întreprinderilor și institutelor de cercetare să-și organizeze cum trebuie activitatea. În condițiile vieții economice moderne, dar mai cu seamă într-o economie planificată, nu se poate produce fără o perspectivă îndelungată nu numai de 5 ani, ci chiar de 10—15 ani, care să ofere siguranța desfășurării organizate a întregii activități”.

Practica ultimilor ani a demonstrat cu argumente convingătoare că generalizarea contractelor pe o durată de cel puțin 5 ani, sau durate mai mari la unele produse, oferă întreprinderilor o viziune largă în viitor asupra problemelor producției și desfacerii, dând producătorilor certitudinea livrării echilibrată de mărfuri către beneficiari, iar acestora o siguranță sporită în ce privește primirea la timp a cantităților de produse în sortimentele și specificațiile necesare. Și totuși, cu toate avantajele pe care le oferă economiei naționale precum și furnizorilor și beneficiarilor acestui mod de lucru, contractele pe termen lung nu cunosc, în toate întreprinderile, o extindere pe măsura implicațiilor favorabile pe care le pot determina. De ce ?

1 O cauză principală o reprezintă, după părerea noastră, faptul că documentațiile de execuție se elaborează cu foarte puțin timp înainte de începerea perioadei de fabricație efectivă, ceea ce

face imposibilă — la producătorul de utilaje și la constructor — determinarea necesarului concret de materiale pentru o durată mai lungă. Apare clar că contractele de lungă durată se vor extinde numai în măsura în care unitățile titulare de investiții vor reuși să devanseze elaborarea documentațiilor de execuție pentru utilajele tehnologice care condiționează punerile în funcțiune, precum și pentru lucrările de construcții-montaj pe un interval de timp mai larg decât un singur an. Pentru că numai în acest fel furnizorii de utilaje tehnologice și constructorii își vor putea fundamenta la rindul lor din vreme specificațiile privind necesarul de materii prime și materiale, pe care să-l contracteze pe termen lung cu producătorii.

2 Până în prezent, contractele de lungă durată aveau o sferă de aplicare foarte redusă și datorită faptului că coordonatorii de balanțe elaborau uneori balanțe materiale numai pe o perioadă de un an de plan, precum și faptului că marea majoritate a materiilor prime, materialelor și produselor care se realizează și circulă în economia națională are un ciclu de fabricație mai mic de un an. În condițiile actuale, când stadiul de dezvoltare al bazei tehnico-materiale a economiei socialiste moderne impune conducerea previzională a proceselor economice și este indispensabilă o recurgere tot mai mare la instrumentul contractelor economice de lungă durată, care asigură perspectivă activității de conducere economică, apare necesară, pe lângă elaborarea balanțelor materiale pe o perioadă de mai mulți ani succesivi, și acordarea unei atenții sporite problemelor privitoare la responsabilitățile care revin părților când obligațiile contractuale vor trebui îndeplinite într-un interval de timp mai larg :

● dacă procesul de fabricație al produselor care fac obiectul contractului economic necesită o perioadă mai mare, care depășește anul de plan, principiul anualității va avea o aplicare specifică, în sensul că executarea în natură poate fi admisă cel mult pînă la sfârși-

tul anului din care face parte termenul prevăzut în contract pentru livrare ;

● executarea înainte de termen a obligațiilor — care este prevăzută de legea contractelor economice ca valabilă numai cu acordul părților — capătă o importanță deosebită în cazul contractelor de lungă durată, fiind posibilitățile de devansare sporesc considerabil.

În general opiniile noastre în acest caz converg spre o interpretare unitară a efectelor juridice ale livrării cu anticipație : prin acceptarea posibilității unei livrări anticipate nu se modifică termenul prevăzut inițial și răspunderea debitorului pentru eventuala întârziere se va pune în raport cu această dată, livrarea anticipată reprezentînd numai o facultate pentru debitor de a executa comanda înainte de termen. În această situație beneficiarul nu va putea pretinde executarea decît la data prevăzută în contract ; dar, renunțînd la beneficiul termenului el va fi obligat să accepte livrările făcute înainte, împreună cu consecințele livrării, adică plata prețului, suportarea cheltuielilor de depozitare.

În situația contractelor care au fost perfectate pe bază de repartiții considerăm că dreptul furnizorului de a livra mai devreme nu se poate executa decît în limitele termenelor prevăzute în repartiții, pentru că altfel se pot, eventual, produce dezechilibrări în balanța materială a respectivelor produse. Desigur, sînt și situații în care furnizorul, utilizînd mai bine potențialul tehnico-productiv, poate pune în valoare rezerve suplimentare de sporire a cantității de producție, însă în această situație, producția realizată în plus va trebui repartizată de către coordonatorul de balanță, singurul în măsură să aprecieze care sînt prioritățile economiei și ce destinații trebuie date produselor realizate în devans.

Cu privire la produsele la care contractele se încheie prin acordul de voință al părților, chiar dacă aceste contracte sînt de lungă durată, dreptul furnizorului de a livra cu anticipație se poate exercita nelimitat. Totuși, după părerea noastră, cînd este vorba de un contract de lungă durată, trebuie să se reflecteze temeinic asupra felului în care este formulată clauza livrării cu anticipație, pentru ca o livrare făcută în acest mod să nu fie în contradicție cu sarcinile planului fizic al furnizorului din perioada respectivă și să nu cauzeze la producător și beneficiar dificultăți financiare, de depozitare și păstrare a mărfurilor etc.

Ca urmare, considerăm că în cazul contractelor de lungă durată, ar putea fi util ca clauza livrării anticipate — atunci cînd părțile consimt să o includă în contract — să aibă această formulare : „furnizorul poate efectua livrări în avans numai cu acordul scris al beneficiarului”, pentru că, în felul acesta se recunoaște, după părerea noastră, rolul egal al beneficiarului cu furnizorul în raportul contractual și se înlătură posibilitatea executării unor livrări la termene care corespund numai intereselor furnizorului.

Șerban STELU

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

BUGETUL DE VENITURI ȘI CHELTUIELI LA NIVEL DE SECȚIE ȘI COMPARTIMENT

PRACTICA dovedește că bugetul de venituri și cheltuieli constituie un instrument al conducerii colective, care sintetizează în primul rând structura fizică a producției pe care unitatea o va realiza și măsoară cheltuielile care se vor efectua pentru această producție. În paginile revistei, unii specialiști au opinat pentru defalcarea prevederilor înscrise în bugetul de venituri și cheltuieli pe secții, ateliere, instalații, pe locuri de muncă, însă prea puțin s-a insistat asupra modului cum se poate realiza acest lucru. S-a lăsat la latitudinea organelor colective de conducere să-și defalce bugetul în raport cu necesitățile proprii de analiză și informare, modul de organizare, specificul procesului de producție, gradul de automatizare a prelucrării informațiilor și alți factori specifici.

În dorința de a contribui la formularea unor soluții utile pentru elaborarea bugetului de venituri și cheltuieli pe secții, ateliere, instalații și formații de lucru, redăm în continuare modul cum s-au elaborat și se urmăresc aceste bugete în cadrul **Combinatului de îngrășăminte chimice din Tg. Mureș.**

Bugetul de venituri și cheltuieli pe combinat a fost întocmit corect: în fapt, este urmărită și analizată operativ execuția lui, dar nu era rezolvată problema defalcării bugetului pe secții și instalații. Această defalcare a fost necesară și la efectuarea ei s-au respectat următoarele principii: s-a urmărit ca din bugetul de venituri și cheltuieli al combinatului să se defalce indicatorii numai la secțiile sau instalațiile care contribuie în mod direct și efectiv la realizarea lor (în această concepție nu se justifică ca bugetul de venituri și cheltuieli să fie defalcat în întregime pe secții și instalații); evitarea urmăririi unui număr prea mare de indicatori la nivelul secțiilor și instalațiilor pentru a se putea asigura operativitatea și calitatea informațiilor; defalcarea cât mai exactă a sarcinilor pe fiecare subunitate sau compartiment; stabilirea unei metodologii care să permită urmărirea operativă a bugetului de venituri și cheltuieli; stabilirea responsabilităților asupra urmăririi bugetului de venituri și cheltuieli, precum și corectarea abaterilor care apar pe parcursul realizării planului.

În urma experimentării indicatorului valoarea producției nete s-a ajuns la concluzia că hotărâtoare pentru îndeplinirea acestui indicator sînt realizarea producției fizice în structura planificată și contractată, precum și reducerea cheltuielilor materiale de producție. Aceasta a impus ca începînd din anul 1979, în mod treptat, bugetul de venituri și cheltuieli să fie defalcat pe compartimente. Din bugetul de venituri și cheltuieli s-au defalcat următorii indicatori:

— la secțiile producției de bază s-au stabilit valoarea producției marfă, cheltuielile totale și materiale, rezultatele totale, costurile normate pe unitatea de produs și bugetul cheltuielilor comune ale secției. Acolo unde există producție neterminată s-a defalcat normativul producției neterminate, iar la secțiile unde există catalizatori în instalații normativul de catalizatori pe secție și instalații este evidențiat la cheltuieli anticipate;

— la secțiile auxiliare, pînă în prezent, s-au stabilit costurile normate (la acelea care produc apă, abur și energie), iar la restul buget de cheltuieli;

— serviciul de aprovizionare răspunde de bugetul cheltuielilor de transport-aprovizionare, normativul financiar pentru materii prime și materiale, pentru obiecte de inventar, echipament și materiale de protecție în magazie și ambalaje;

— serviciul mecanic, energetic și de automatizări răspunde de normativul financiar pentru piese de schimb pentru reparații;

— serviciul desfacere răspunde de bugetul cheltuielilor de desfacere și normativul financiar al produselor finite etc.

ACEASTĂ defalcare s-a făcut fără ca valoarea producției nete să fie stabilită pe secții și instalații, întrucît acest indicator, în stadiul în care ne aflăm, nu poate fi urmărit operativ din cauza volumului mare de semifabricate care circulă între secții și instalații, și care se includ pe costurile de producție la costul lor efectiv precum și a volumului mare de utilități care se asigură de secțiile auxi-

liare tot la cost efectiv. În prezent, această problemă se află în studiu pentru soluționare pe măsura extinderii prelucrării automate a datelor. **Ca urmare a efortului depus de întregul colectiv în cursul trimestrului I a.c., rezultatele obținute au fost bune; astfel, producția netă s-a realizat cu un plus de 12 345 mii lei, cheltuielile la 1 000 de lei producție marfă s-au redus cu 15,16 lei, iar cheltuielile materiale cu 18,90 lei.**

Pentru a prezenta modul în care se defalcă, urmărește și analizează bugetul de venituri și cheltuieli vom analiza bugetul de la secția de îngrășăminte cu azot din cadrul Combinatului de îngrășăminte chimice din Tg. Mureș.

Bugetul de venituri și cheltuieli al acestei secții s-a întocmit trimestrial și pe luni după modelul din tabelul nr. 1, în care — pentru simplificarea — se cuprind și realizările, stabilindu-se în acest fel abaterile de la prevederile planului. Din lipsă de spațiu redăm tabelul respectiv numai pentru luna martie a.c., deși acesta se întocmește pe total trimestru și pe luni iar, în mod operativ, se face decadal, cu posibilități de urmărire la intervale și mai scurte. La această secție, bugetul de venituri și cheltuieli se defalcă și se urmărește pe instalații și pe produse sau semifabricate. Întrucît acidul azotic este un semifabricat care circulă între secții și instalații la preț de cost, s-a luat în buget atît la venituri cît și la cheltuieli cu costul planificat și respectiv realizat. Avantajul acestui buget îl constituie faptul că permite cunoașterea producției realizate și cu ce costuri, prezintă rezultatele economice ale secției

Tabelul nr. 1

Bugetul de venituri și cheltuieli al secției de îngrășăminte cu azot pe trim. I/1980
— în mii lei —

Nr. c.	Instalațiile	Produsele	Specificație	martie 1980		
				Venituri		Cheltuieli
				Costuri	Rezultate	
0.	1	2	3	4	5	6
1.	Acid azotic I	acid azotic	Plan	3 618	3 618	—
			Realizat	3 522	3 522	—
2.	Acid azotic II	acid azotic	Abateri	- 96	- 96	—
			Plan	5 847	5 847	—
3.	Acid azotic III	acid azotic	Realizat	5 676	5 676	—
			Abateri	- 171	- 171	—
4.	Acid azotic IV	acid azotic	Plan	6 051	6 051	—
			Realizat	5 760	5 760	—
5.	Azotat de amoniu I + II	azotat de amoniu	Abateri	- 291	- 291	—
			Plan	4 818	4 818	—
6.	Azotat de amoniu III	azotat de amoniu	Realizat	6 855	6 855	—
			Abateri	+ 2 037	+ 2 037	—
7.	Azotat de amoniu III	nitrocalcar	Plan	30 052	13 746	16 306
			Realizat	35 121	16 787	18 334
8.	Azotat de amoniu III	nitrocalcar	Abateri	+ 5 069	+ 3 041	+ 2 028
			Plan	13 065	6 639	6 428
9.	Azotat de amoniu III	nitrocalcar	Realizat	3 701	1 674	2 027
			Abateri	- 9 364	- 4 965	- 4 399
10.	Azotat de amoniu III	nitrocalcar	Plan	24 875	12 211	12 664
			Realizat	26 922	12 920	14 002
11.	Azotat de amoniu III	nitrocalcar	Abateri	+ 2 047	+ 709	+ 1 338
			Plan	80 326	52 930	25 396
12.	Total		Realizat	87 557	53 194	34 363
			Abateri	- 769	+ 264	- 1 033

Tabelul nr. 2

Situația abaterilor de la costurile normate pe articole de calculație și instalații — produse din cadrul secției pe luna martie 1980

Nr. cr.	Articole de calculație	Acid azotic				— în lei/t produs — Azotat de amoniu			
		nr. I	nr. II	nr. III	nr. IV	nr. I		nr. III	
						Azo- tat	Nitro- calcar		
0	1	2	3	4	5	6	7	8	
I. Materii prime		-1,69	-3,41	-4,60	-45,54	-12,39	-31,60	-15,70	
II. Materiale auxiliare		—	—	—	—	+ 9,29	- 1,24	- 0,76	
III. Cheltuieli de transport și aprovizionare		—	—	—	—	+ 0,91	- 0,89	+ 1,90	
IV. Utilități		-0,17	+0,89	-2,87	- 5,98	+ 0,82	-17,08	+ 0,77	
V. Recuperări (se scad)		-2,54	+0,38	—	—	+1,80	—	—	
VI. Retribuții directe		+0,29	+0,07	+0,71	- 0,21	+ 0,13	+ 0,13	- 0,22	
VII. Impozit și contribuții pt. asigurări sociale		+0,10	+0,03	+0,23	- 0,07	+ 0,05	+ 0,02	- 0,08	
VIII. Chelt. cu întreținerea și funcționarea utilajelor		-5,60	-8,05	-1,20	- 3,62	+16,37	- 1,97	+ 2,79	
IX. Cheltuieli generale ale secției		-1,02	-0,29	-2,27	- 1,51	+ 0,15	- 2,35	+ 0,56	
X. Cheltuieli generale ale întreprinderii		+8,23	+2,94	+2,06	+ 2,23	+ 1,83	- 2,78	+ 3,67	
XI. Cheltuieli de desfacere		—	—	—	—	- 2,27	- 2,25	+ 1,55	
Total		-5,40	-7,44	-7,94	-54,70	+20,87	-60,01	-9,32	

sau instalației respective, fapt care ne dă o imagine a participării la realizarea beneficiului.

Abaterile care apar în execuția bugetului nu spun mult la prima vedere. Din această cauză analiza trebuie să fie aprofundată asupra producției fizice și a costurilor pe unitatea de produs sau semifabricat. Așa după cum rezultă din tabelul nr. 1, la instalația de acid azotic I, după modul de urmărire, apare o nerealizare de 96 mii lei, dar din analiză a rezultat că în această instalație planul fizic a fost depășit cu 914 tone. Nerealizarea aparentă este datorată faptului că la plan veniturile s-au luat la cost planificat și la efectiv cu costul realizat, respectiv de 5,40 lei/tonă mai mic decât cel planificat. Aceasta impune ca metodologia de cuprindere a semifabricatelor în bugetul de venituri și cheltuieli să fie revizuită.

Bugetul de venituri și cheltuieli are ca anexă costurile normate pe unitatea de produs, defalcate pe articole de calculație care se urmăresc decadal. Atât la decadă cât și la finele lunii sau trimestrului se stabilesc abaterile după modelul din tabelul nr. 2, în care se

redă exemplificativ situația pentru luna martie 1980.

Abaterile de la costurile normate sînt supuse unei analize la care participă toți factorii de răspundere din secție, stabilindu-se cauzele nefavorabile și măsurile ce trebuie luate pentru corectare. Abaterile care apar se comunică la diferiți factori din cadrul combinatului, stabiliți prin decizie, iar totalul lor pe secție se comunică directorului și contabilului șef care, atunci cînd este cazul, trebuie să ia cele mai eficiente decizii pentru corectarea acestor abateri. În luna martie a.c., cînd au apărut abaterile din tabelul nr. 2, s-au luat măsuri de corectare, dintre care amintim următoarele: s-a constatat că la instalația de azotat de amoniu I-II materialele auxiliare au înregistrat o abatere de +9,29 lei/tonă. Analiza a stabilit că deficiența respectivă provine de la ambalaje de polietilenă, materiale la care, deși nu s-a depășit consumul specific, totuși apare o depășire valorică, datorită utilizării unor saci de polietilenă de dimensiuni mai mari, cu un preț de 3,17 lei/bucată în loc de 2,70 lei/bucată, cum a fost prevăzut în

Tabelul nr. 3

Bugetul cheltuielilor comune ale instalației acid azotic I din cadrul secției îngrășăminte cu azot pe trimestrul I/1980

Cheltuieli comune ale secției desfășurate pe analitice conf. anexa nr. 1 din Regulile de bază	Martie 1980		
	Planificat	Realizat	Diferență + sau -
520 10 011	137,0	73,0	-64,0
013	40,0	41,0	+ 1,0
10 01	177,0	114,0	-63,0
02	—	—	—
03	126,9	136,3	+ 9,4
04	2,0	—	- 2,0
05	2,0	0,3	- 1,7
Total — CIFU — 520 10	307,9	250,6	-57,3
520 20 10	38,0	35,2	- 2,8
02	22,0	21,9	- 0,1
03	1,0	0,1	- 0,9
04	50,0	18,2	-31,8
05	—	—	—
19	—	0,8	+ 0,8
Total 520 20	111,2	76,2	-34,8
520 21 01	0,1	—	- 0,1
10	—	—	—
12	—	—	—
13	—	—	—
15	0,2	—	- 0,2
16	2,0	4,8	+ 2,8
17	0,5	0,5	—
18	4,0	6,4	+ 2,4
19	—	—	—
Total 520 21	6,8	11,7	+ 4,9
Total CGS (520 20 + 21)	117,8	87,9	-29,9
Total 520 (10 + 20 + 21)	425,7	338,5	-87,2

costul normal pe tona de azotat de amoniu. După analiză s-a impus serviciului de aprovizionare să asigure ambalaje de polietilenă la prețul de 2,70 lei/bucată; la recuperări, tot la instalația de azotat I-II, nu s-au realizat la nivelul prevăzut în costul normal cu 1,80 lei/1 tonă de azotat din cauza condițiilor climatice din luna martie a.c.; la cheltuieli cu întreținerea și funcționarea utilajelor la instalația de azotat I-II s-au înregistrat depășiri de +14,40 lei/tonă datorate faptului că reparațiile se execută de către secția de reparații mecanice, al cărei plan de reparații nu este întotdeauna sincronizat cu prevederile din planul costurilor de producție. Din această cauză s-a dispus să se găsească mijlocul de sincronizare prin programul ce se proiectează pentru prelucrarea automată a datelor pentru activitatea de întreținere și reparații.

ALTĂ ANEXĂ a bugetului de venituri și cheltuieli o constituie bugetul cheltuielilor comune ale secțiilor, care se urmăresc atât pe total secție, cât și pe instalație. Aceste cheltuieli se stabilesc și urmăresc lunar și trimestrial.

În tabelul nr. 3 se prezintă modul de planificare, urmărire și stabilire a abaterilor pe luna martie a.c. pe total secție. Urmărirea acestor cheltuieli se face pe analiticele prevăzute în anexa nr. 1 din Regulile de bază pentru planificarea și calcularea costurilor producției industriale. De la aplicarea acestor bugete, din anul 1979, nu au mai apărut depășiri pe combinat la aceste categorii de cheltuieli.

Din scurta experiență care a fost dobîndită rezultă că bugetul de venituri și cheltuieli al secției este un instrument de planificare, urmărire și analiză a execuției avînd menirea de a fi un sprijin substanțial în luarea deciziilor de corectare. Cu toate măsurile ce s-au luat, trebuie găsite soluții de perfecționare continuă a bugetului de venituri și cheltuieli. Va trebui în continuare să se aducă îmbunătățiri care să răspundă cerințelor etapei pe care o parcurgem. Îmbunătățirile vor trebui să fie orientate în următoarele direcții:

— avînd în vedere că reparațiile se execută de către secția de reparații mecanice, secția de automatizări și secția electroenergetică, iar planul de reparații îl întocmește și urmărește serviciul mecanic, energetic și automatizări, este necesară o delimitare mai precisă a responsabilităților între secții și aceste compartimente:

— o selecționare și mai judicioasă a indicatorilor care trebuie urmăriți, astfel ca să fie cuprinși în bugetul de venituri și cheltuieli cei mai semnificativi indicatori. Trebuie găsită soluția care să permită cuprinderea în bugetul de venituri și cheltuieli a indicatorului valoarea producției nete;

— elaborarea unui cadru orientativ cu privire la urmărirea bugetului de venituri și cheltuieli întocmit la nivel de ramură și aplicat în funcție de specificul unității economice respective.

dr. V. LANȚOȘ
ec. A. COZOȘ
ec. A. FILEP
Tg. Mureș

Consiliile unice agroindustriale, cadru stimulator al dezvoltării industrii alimentare în profil teritorial

CONSILIILE unice agroindustriale sînt o creație originală a gândirii politico-economice și a acțiunii practice, organizatorice, a partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Creație ce se înscrie în inestimabilul aport al Partidului Comunist Român la dezvoltarea teoriei și practicii revoluției și construcției socialiste. Concepute într-o viziune sistemică și prospectivă, aceste noi organisme au rolul și mijloacele necesare pentru a garanta integrarea și coordonarea unitară și operativă a activității agricole și de industrializare a produselor agricole din unitățile componente, ca și aplicarea unor măsuri eficiente de concentrare a producției și specializare a unităților și fermelor.

Implicațiile economico-sociale ale organizării sistemului de conducere a agriculturii noastre pe baza consiliilor unice agroindustriale se răsfrîng nu numai asupra perfecționării calitative a relațiilor de producție socialiste, în sensul apropierii celor două forme ale proprietății socialiste și al dezvoltării și diversificării schimbului socialist de activități, ci și asupra dezvoltării forțelor de producție (agroindustriale), în sensul realizării unei osmoze între industrie și agricultură, în primul rînd pe linia producției, a industrializării continue a producției agricole pînă la nivelul microzonelor delimitate în cadrul consiliilor unice. Acest proces de implementare a industriei de prelucrare a produselor agricole în structurile rurale amplifică efectele politicii economice generale a partidului de repartizare teritorială a forțelor de producție în beneficiul real și echitabil al tuturor județelor țării, atît sub raport economic, cit și social-cultural, transformînd satele în centre agroindustriale de tip urban, asigurîndu-se creșterea numărului persoanelor ocupate în activități neagricole productive, dar și dezvoltarea învățămîntului, a culturii și a sferei serviciilor în general.

Pe de altă parte, trebuie subliniat faptul că actualul sistem de conducere și organizare a agriculturii duce la sporirea răspunderii organelor de partid și de stat locale, inclusiv a organelor locale de specialitate, pe linia planificării în profil teritorial (sub aspectul studiilor economico-sociale locale, al deciziilor și al realizării lor efective), privind cunoașterea și valorificarea su-

perioară a resurselor agricole care să meargă pînă la finalizarea industrială menită să sporească continuu valoarea produselor agricole.

În acest cadru de coordonare teritorială unitară agro-industrială, consiliile unice sînt chemate să contribuie atît la sporirea și diversificarea producției agricole, cit și la industrializarea materiilor prime de proveniență agricolă din zonele în care funcționează, în vederea satisfacerii nevoilor de consum ale populației, ale economiei naționale în ansamblu, inclusiv pentru export. De aceea, în Programul-direktivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985 se prevăd măsuri clare privind „dezvoltarea industriei mici și artisanale pe baza folosirii unor resurse locale de materii prime, inclusiv a unor produse agricole disponibile la producători după îndeplinirea sarcinilor de livrări către fondul de stat”, producerea de „semiconserva de legume și fructe, de produse lactate”.

Evaluarea resurselor existente la nivel de județ

JUDEȚUL GALAȚI (în cadrul căruia se circumscrie concretizarea studiului nostru) cuprinde pe teritoriul său 21 consilii unice agroindustriale de stat și cooperatiste care integrează activitatea productivă a 21 de stațiuni pentru mecanizarea agriculturii, 10 întreprinderi agricole de stat, 79 cooperative agricole de producție, 16 asociații economice intercooperatiste, un liceu agro-industrial (Tecuci) etc. Fiecărui consiliu unic din cadrul județului îi revine în medie o suprafață agricolă de 17 058 ha, din care 13 805 ha suprafață arabilă (81%), 1 248 ha vii (7,3%) și alte categorii de folosință, dispunînd deci de resurse bogate de produse agricole, vegetale și animale, care asigură o bază reală pentru dezvoltarea, alături de întreprinderile de industrie alimentară de interes republican, a unei producții alimentare de dimensiuni mai mici sub forma unor secții de semiprelucrare sau de industrializare completă a unor produse agricole la un nivel calitativ cit mai ridicat. Agricultură județului Galați produce și livrează importante cantități de cereale (grîu, porumb, secară),

plante tehnice (floarea soarelui, sfeclă de zahăr), diverse produse ale legumiculturii (ca subramură cu condiții extrem de prielnice aici), ale pomiculturii și viticulturii (județul Galați ocupînd un loc principal în producția de struguri a țării), ale zootehnicii (în plină expansiune prin organizarea de mari complexe de creștere a animalelor și păsărilor).

Unele unități de producție alimentară de însemnătate republicană își au sursa de aprovizionare cu materii prime agricole în agricultura județului Galați, total sau într-o pondere însemnată, așa cum reiese din tabel. La unele materii prime contribuția județului la fondul central de produse agricole depășește limitele de aprovizionare ale întreprinderilor de interes republican din județ: la carne de pasăre 104,5%, la lapte 100,2%, la grîu cu 262,4%, la porumb cu 932,4% etc. La alte materii prime, unele întreprinderi de industrie alimentară se aprovizionează în județele limitrofe, în cadrul planului național unic.

Resursele agricole ale județului cresc sistematic prin valorificarea superioară a fondului funciar, extinderea irigațiilor, dezvoltarea bazei tehnico-materiale, perfecționarea organizării producției și muncii agricole în cadrul noilor consilii unice agroindustriale, ridicîndu-se astfel cerințe mai mari și probleme mai complexe privind valorificarea tot mai eficientă a acestor resurse prin industrializare.

Pentru județul Galați și județele limitrofe posibilitățile de valorificare superioară a resurselor agricole au condiții să crească mult mai intens și datorită funcționării facultății de tehnologie și chimia produselor alimentare și tehnică piscicolă (în cadrul Universității din Galați) care, în cadrul procesului de integrare a învățămîntului cu cercetarea, proiectarea și producția, își concentrează eforturile — atît ale cadrelor didactice cit și ale studenților — în direcția realizării de produse noi și tehnologii noi care să permită obținerea unei game variate de produse alimentare, cu valoare nutritivă ridicată, prin industrializarea pe scară largă a materiilor prime, inclusiv a subproduselor

Unitatea	Materii prime principale		Contribuția județului la fondul central (în %) față de consumul unităților din județ
	Felul	Gradul de asigurare (%) cu materie primă din județ	
Intr. Avicolă	carne pasăre	100,0	104,5
Intr. de industrializare a cărnii	carne	53,0	59,0
Intr. de industrializare a laptelui	lapte	100,0	100,2
Intr. de morărit și panificație	grâu	68,0	262,4
	fâină	75,0	—
	porumb	100,0	923,4
Intr. piscicolă	pește	25,0	25,0
	fl. soarelui	50,0	261,0
Intr. de ulei „Prutul“	orz	25,0	25,0
	porumb	100,0	914,6

și deșeurilor. Un număr însemnat de produse au fost omologate la nivel județean sau prin Departamentul Industriei Alimentare, majoritatea fiind realizate în condiții de microproducție în stații-pilot ale facultății, fiind testate în producție și în rețeaua comercială. Printre aceste produse menționăm: produsele alimentare din germeni de grâu cu mare valoare nutritivă, vitaminică, produse pentru alimentația sugarilor, băuturi răcoritoare din struguri (Strugal), din extract de flori (Tonic-gal), din extract de plante cu aromă (Aroma), diferite băuturi alcoolizate din suc de mere și aromă de macerat de plante etc.

Calea de ridicare a agriculturii la nivel de industrie de mare randament

EVIDENT, posibilitățile de diversificare a produselor alimentare prin industrializare sînt practic nelimitate. În județul Galați, și nu numai în acest județ, există numeroase resurse agricole care își așteaptă rîndul de a fi înnobite și potențate ca valoare nutritivă prin tehnologii și metode avansate, unele deja existente pe plan internațional, rod al progresului tehnicoștiințific contemporan. În unele țări dezvoltate, produse ca dovleacul, pepenele galben, pepenele verde, sfecla roșie etc., sînt surse importante și ieftine pentru obținerea unor produse diversificate și de calitate superioară. De exemplu, sucul de sfeclă roșie este cunoscut, prin valoarea sa nutritivă și depurativă, ca avînd un rol deosebit de activ în afecțiunile reumatismale, cardiace, circulatorii și chiar în stagnarea proliferării celulare.

Considerăm că extinderea stațiilor-pilot în diferite microzone ale județului, acolo unde se găsesc din abundență resurse agricole ce pot fi valorificate prin industrializare (zona Borcea, cunoscută pentru cultivarea pepenilor sau zona Nicorești pentru cultivarea viței

de vie) ar putea contribui nu numai la valorificarea superioară a unor resurse ale județului, dar și la formarea unor deprinderi, orientări și preocupări noi, superioare, în activitatea unităților economice, a lucrătorilor și cooperativilor din aceste unități. De aici, o soluție ar putea consta chiar în crearea de secții de industrializare în unitățile agricole care să fie patronate de facultatea de tehnologie chimică a produselor alimentare, prin catedrele sale de specialitate, introducîndu-se astfel cele mai noi tehnologii și rezultate ale cercetării științifice, beneficiind de îndrumarea și controlul de cea mai înaltă calificare.

Baza orientărilor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului în direcția perfecționării conducerii planificate a economiei în profil teritorial, privitye prin latura industrializării materiilor prime locale, între care și produsele agricole, la care ne referim în mod special, o constituie obținerea unei eficiențe economice ridicate, atît la nivel microeconomic cît și macroeconomic, asigurarea diversificării sortimentale a produselor, satisfacerea exigențelor calitative de consum ale populației.

Reducerea volumului de transport și a perisabilității produselor agricole

ORGANIZAREA unor microsecții sau unități de dimensiuni mai mici pentru industrializarea produselor agricole influențează pozitiv aprovizionarea ritmică a procesului de producție cu materii prime agricole, ceea ce pentru industria alimentară are un efect economic însemnat, avînd în vedere volumul mare al materiilor prime în structura costului de producție (peste 80%) și totodată specificul materiilor prime agricole, în special horticole, ușor deteriorabile și perisabile. Cu cît durata de transport a materiilor prime este mai mare, cu atît pierderile în greutate și în substanță uscată sînt mai mari, influențînd astfel calitatea pro-

ducedor industriale alimentare. Or, trecerea la acțiuni de industrializare a produselor agricole în structurile consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste poate să contribuie substanțial la valorificarea superioară a materiilor prime locale. Contactul direct între unitățile prelucrătoare cu producătorii agricoli (sub aspectul termenelor de livrare a produselor, al sortimentelor și calității lor, reducerea duratei de transport etc.) sînt de natură să contribuie la diversificarea produselor alimentare, la ridicarea calității lor în cadrul industriei alimentare la nivelul consiliilor unice agroindustriale, la realizarea varietății consumului alimentar al populației prin schimbul de produse între diferite zone și microzone ale țării.

Apropierea preocupărilor organelor de conducere de problemele concrete ale agriculturii de pe întinderea întregului județ creează posibilitatea reală a cunoașterii temeinice a structurii și compoziției fondului funciar, a resurselor agricole actuale și potențiale, a organizării folosirii lor prin industrializare și a potențării lor, în mod deosebit prin dezvoltarea industriei alimentare în profil teritorial și zonal.

Integrarea activității agricole cu cea industrială, implementarea unor activități cu caracter de prelucrare avansată, a unor unități industriale și a unor structuri industriale în mediul rural, antrenează importante și pozitive mutații structurale (sub aspect economic, socio-profesional, cultural, edilitar) în cadrul unei dezvoltări rurale integrate, agroindustriale și specific urbanistice.

Procesul de integrare agroindustrială, sub aspectul principal al industrializării produselor agricole, impune asigurarea unui grad sporit de concentrare și specializare a producției axate pe industrializarea materiilor prime agricole în cadrul unor secții de industrializare la nivelul unităților economice agricole de stat și cooperatiste, al asociațiilor intercooperatiste, al consiliilor unice agroindustriale sau în cadrul unor unități mai mari (de importanță zonală sau interzonală) conexe la sursele de materii prime agricole respective.

În felul acesta, consiliile unice agroindustriale prefigurează perspectiva unei dezvoltări agroindustriale integrate care va produce modificări economice și socio-culturale profunde în mediul nostru rural, limitînd la strictul necesar procesul de migrare spațială a forței de muncă din agricultură spre industrie, în sensul mișcării de la sat spre oraș, inclusiv a navetismului derivat, asigurînd astfel valorificarea superioară și a resurselor de muncă, transformînd localitățile rurale în centre agroindustriale și culturale puternice, în beneficiul echitabil al tuturor locuitorilor patriei noastre socialiste.

Ion SÎRBU
Galați

Cea de-a 11-a ediție a Tîrgului de mostre

UN DIALOG UTIL ÎNTRE CONSUMATORI, INDUSTRIE ȘI COMERȚ

INVESTIGAREA largă a opiniilor populației și organizarea unui dialog deschis între consumatori și factorii de răspundere în domeniul aprovizionării populației cu bunuri de consum reprezintă mijloace recunoscute prin eficiența lor de participare a populației la adoptarea unor decizii de cea mai mare importanță care vizează stabilirea fondului de marfă contractat. Acestui obiectiv i-au fost subordonate o serie de manifestări organizate cu prilejul Tîrgului de mostre de bunuri de consum din acest an, în scopul de a sonda cererea populației și a formula propuneri, care prin conținutul lor să contribuie la perfecționarea producției și comercializării bunurilor de consum.

Ne referim, mai întâi, la organizarea dezbaterilor-dialog: **Constumator-producător-comerț**, la care au participat peste 500 delegați ai consiliilor reprezentanților consumatorilor din toate județele țării și ai municipiului București, precum și la mesele rotunde la care au luat parte specialiști din producție și comerț, cercetători din institute de profil economice și tehnice, creatori de produse, ingineri, tehnicieni, cadre didactice din învățământul tehnic și economic. Tematica abordată la aceste manifestări s-a referit la cele mai importante probleme legate de aprovizionarea populației cu bunuri de consum, dezbaterile soldându-se cu valoroase propuneri, inițiative, ale consumatorilor de pe tot cuprinsul țării.

Pentru creșterea eficienței, a caracterului concret al acestor analize, programul de lucru al delegaților din județe a fost completat cu: discuții de grup în cadrul pavilionanelor între delegații consumatorilor, și specialiștilor din industrie și comerț, cu finalitate imediată în specificarea fondului de marfă ce urmează a fi contractat pe 1981; testarea unor produse alimentare; vizionarea unor prezentări de modă organizate de centralele industriale și UCCECOM pentru confecții, tricotaje, cu completarea unor taloane de apreciere: demonstrații privind funcționarea și modul de utilizare a unor bunuri de folosință îndelungată electronice și electrocasnice etc., fiind asigurată la toate aceste acțiuni asistența competentă a unor cadre din cercetare, producție și comerț, ceea ce a permis o mai bună cunoaștere a caracteristicilor produselor — cu evidențierea produselor noi și modernizate, a celor realizate din materii prime indigene, din materiale recuperabile, precum și a bunurilor de folosință îndelungată care asigură în exploatare o reducere a consumului de energie electrică și combustibili. Perfecționările organizatorice realizate la actuala ediție a tîrgului pe linia studierii cererii, înaltul spirit de responsabilitate al participanților din județe s-au reflectat în formularea a nu-

● **Multiple forme de investi-gare a cererii de mărfuri prin dezbateri-panel, mese rotunde, anchete-sondaj ce completează armonios comunicarea între consumatori, producătorii de bunuri de consum și sistemul comerțului socialist** ● **O bază reală pentru larga participare a consumatorilor la orientarea deciziilor de producere și comercializare a bunurilor de consum** ● **Un mijloc deosebit de eficient de completare a informațiilor privind structura reală a cererii de bunuri de consum, de verificare a concordanței producție-cerere în conformitate cu cerințele noului meca-nism economic**

meroase opinii și sugestii privind perfecționarea producției și comercializării bunurilor de consum.

PRINCIPALELE OPINII ȘI PROPUNERI reiesește în cadrul dialogului se referă la un ansamblu de probleme asupra cărora ne vom referi în continuare.

Astfel, la **preparate de carne** propunerile s-au referit la sporirea ponderii specialităților în totalul livrărilor, la diferențierea ofertei de preparate proaspete pe sezoane și în funcție de specificul local. Totodată, s-a solicitat adoptarea unor măsuri de îmbunătățire a tehnologiilor de fabricație a preparatelor de carne cu adaosuri proteice, la intensificarea controlului de calitate între fazele de producție, înlocuirea nitriților și nitraților cu alte substanțe mai adecvate, utilizarea unor membrane corespunzătoare la fabricarea mezelurilor, revederea actualelor STAS-uri. În legătură cu eventualele modificări în structura rețelelor de fabricație, s-a exprimat ideea că acestea trebuie să se reflecte și în prețurile de vânzare cu amănuntul.

La produse de **patiserie, simigerie și biscuiți**, reprezentanții consumatorilor au solicitat sporirea ponderii biscuiților dulci în totalul producției, creșterea producției de biscuiți preambalați, îmbunătățirea modului de prezentare a ambalajelor — concomitent cu utilizarea la fabricația acestora a unor sortimente de făină și grăsimi de mai bună calitate. Ținând seama de circuitele de distribuție a produselor, s-a insistat și pentru sporirea duratei de păstrare a biscuiților.

În vederea îmbunătățirii producției și comercializării **berii vârsate și imbuteliate**, participanții la dialog s-au referit la necesitatea înlăturării unor neajunsuri cu privire la calitatea berii și au solicitat adoptarea unor măsuri mai

hotărâte de extindere a tehnologiilor moderne de transport și comercializare — prin cisterne și depozitare a berii în tancuri, prevăzute cu instalații frigorifice. Pentru păstrarea calității s-a indicat ca imbutelierea să se efectueze într-un ambalaj exclusiv pentru acest produs și să se îmbunătățească calitatea capsulelor pentru a asigura etanșeitatea perfectă.

Încălțămînica cu fețe textile și înlocuitori, care în ultimul timp a cunoscut o tot mai mare solicitare din partea populației, a constituit subiectul unui larg dialog cu consumatorii, solicitându-se adoptarea unor măsuri care vizează, în principal, diversificarea producției și îmbunătățirea calității. Astfel, s-a insistat pentru ca toate sortimentele expuse la pavilion să se contracteze cu întreprinderile comerciale, concomitent cu o intensificare a diversificării sortimentale și la modelele destinate bărbaților și copiilor. Subliniindu-se dezvoltarea fizică rapidă a copiilor și adolescenților, s-a arătat că este necesară o corelare mai bună a modelelor destinate acestor segmente de cumpărători cu evoluția măsurilor antropometrice. Dat fiind că în prezent există în rețeaua comercială unele situații de dezsortare a încălțămînții — sub aspectul numerelor — s-a propus îmbunătățirea producției și contractelor sub acest aspect.

Totodată, s-au făcut propuneri în legătură cu înlăturarea unor neajunsuri semnalate cu privire la finisaj, îmbunătățirea sistemului de cașerare și a căptușelilor, asigurarea unei mai mari flexibilități și elasticități a tălpilor și reducerea greutateii acestora (prin extinderea utilizării tălpilor tip EPA, LEONARDO, a celor împletite din cîmpă și alte materiale, precum și a tipurilor injectate și vulcanizate), sporirea rezistenței în utilizare a încălțămînții destinate copiilor. În cadrul discuțiilor a rezultat, de asemenea, necesitatea intensificării cercetărilor pentru realizarea unor materiale noi, superioare, sub aspectul proprietăților igienice.

Bunurile de folosință îndelungată electronice și electrocasnice au făcut obiectul unor dezbateri separate, în cadrul cărora s-a insistat, în principal, pentru creșterea producției la nivelul cererii la o serie de produse, apreciate pentru caracteristicile lor, cum sînt: televizorul cu diagonala ecranului de 31 cm, televizorul cu jocuri electronice, radioreceptoarele stereofonice, mașina cu program automat pentru spălat rufe, frigiderul cu congelatorul distinct, mixerele, roboții de bucătărie, discuri și casete muzicale, aparatul electric. De asemenea, s-a propus asimilarea într-un timp cât mai scurt a unor produse noi cu parametrii funcționali la nivelul performanțelor mondiale (radiocasetofoane, radioreceptoare stereofonice, magnetofone, casetofoane, stații de amplificare — boxe, televizoare, color, congelatoare independente de capacități mai mari, accesorii suplimentare pentru roboți, aspiratoare mai

ușoare), acțiune care va stimula cererea pentru prima dotare, dar mai ales cererea pentru înlocuirea, modernizarea și completarea dotării existente.

Totodată, pentru reducerea consumului de energie electrică la iluminatul casnic s-a indicat reproiectarea unor modele de corpuri de iluminat, prin extinderea iluminatului dirijat, extinderea globurilor clare, a aplicelor și a iluminatului fluorescent.

Relevindu-se rolul activității de service în asigurarea condițiilor optime de funcționare a bunurilor de folosință îndelungată existente în dotarea populației s-au formulat o serie de critici cu privire la modul actual în care se realizează întreținerea și repararea acestor bunuri și s-au propus măsuri de îmbunătățire care vizează apropierea service-ului; de domiciliu, îmbunătățirea calității lucrărilor și nu în ultimă instanță asigurarea continuă a pieselor de schimb, inclusiv prin recuperarea de la populație a bunurilor de folosință îndelungată uzate și valorificarea lor sub formă de piese de schimb.

În faza de lansare a modelelor noi s-a solicitat o mai largă publicitate în legătură cu caracteristicile funcționale și avantajele acestora în utilizare.

Ținând seama de aportul din ce în ce mai mare al **industrii mici** la constituirea fondului de marfă destinat aprovizionării populației, cu deosebire la articolele care permit valorificarea resurselor locale de materii prime și forță de muncă, discuțiile pe această temă au scos în evidență necesitatea cunoașterii aprofundate a cererii populației pentru produse ce pot fi realizate de acest sector cu maximă eficiență. În acest scop s-au propus: transferarea unor sarcini de producție ale industriei republicane — pentru produse la care capacitățile de producție nu satisfac cererea — către mica industrie (aparataj electric, materiale de construcții, accesorii pentru confecții, încălțăminte, marochinărie etc); simplificarea formalităților de omologare și stabilirea a prețurilor în vederea reducerii perioadei dintre creație și lansarea pe piață a produselor; studierea posibilităților de realizare a unor produse din materiale și bunuri recuperate; păstrarea autenticității și specificului local în realizarea produselor de artizanat; studierea posibilităților de asigurare a unor materii prime și materiale necesare în proporții reduse industriei mici și din fond centralizat pentru produse la a căror realizare sînt indispensabile.

În domeniul **producției bunurilor de consum din materiale recuperabile și refolosibile**, numeroase propuneri s-au referit la proiectarea și implementarea unor sisteme eficiente de colectare a bunurilor uzate, elaborarea din timp a unor tehnologii adecvate de prelucrare a acestor bunuri și corelarea activităților cu cele de valorificare. Pentru asigurarea valorificării cu maximă eficiență a bunurilor realizate pe această cale s-a insistat asupra necesității identificării segmentelor de piață pentru produsele realizate din materiale recuperate și a corelării judicioase a prețurilor unor astfel de produse cu prețurile produselor realizate din materii prime noi. Totodată, s-a arătat că este necesară stimularea personalului din cercetare și producție care lucrează direct în domeniul valorificării materialelor recuperabile. Dintre celelalte propuneri mai reținem: revitalizarea și

reorganizarea comerțului prin consignație în direcția valorificării mai bune a produselor cu uzură redusă la care sînt suficiente mici reparații, valorificării cupoanelor textile, adoptării unor prețuri stimulative de achiziție a materialelor recuperabile.

Pentru **îmbunătățirea modului de prezentare a mărfurilor în magazine**, ca mijloc important de promovare a vânzărilor și de satisfacere a cerințelor populației, s-a solicitat adoptarea unor forme noi de etalare și prezentare a mărfurilor și adîncirea specializării unităților comerciale nu numai ca fond de marfă, ci și sub aspectul prezentării, ambalării, mobilierului, calității servirii.

În scopul asigurării continuității aprovizionării cu mărfuri și eliminării situațiilor de degradare a aspectului sălii de vânzare datorită prezenței ambalajelor s-a propus revvederea actualelor reglementări privind raportul între suprafața sălii de vânzare și suprafața sălii de depozitare. Referitor la aceeași arie tematică au mai fost reținute ca propuneri: sporirea funcționalității mobilierului de expunere a mărfurilor, în condițiile realizării sale din materiale ieftine și în soluții simple: organizarea unor concursuri pentru specialiștii din comerț pentru stimularea inițiativelor în domeniul prezentării mărfurilor; reconsiderarea profesiei de decorator-vitrinier în sensul stabilirii unor atribuții mai concrete și folosirii mai eficiente a persoanelor care au această calificare: organizarea unitară a rețelei de magazine „Romarta” pentru menținerea prestigiului și personalității acestei firme; lărgirea atribuțiilor întreprinderilor și unităților comerciale legate de organizarea interioară a magazinelor, aprobarea cotelor de reducere a prețurilor, procurarea materialelor de reclamă și publicitate; realizarea unui număr mai mare de filme documentare pe teme de prezentare și organizare interioară a magazinelor și difuzarea lor largă în rîndul aparatului comercial operativ.

Satisfacerea cerințelor de consum pentru articole destinate copiilor presupune între altele: repartizarea cu prioritate a fondului de marfă pentru copii către magazinele specializate și cele de tip „Materna”, extinderea formelor moderne de vânzare a articolelor pentru copii, distribuția mai judicioasă în teritoriu a magazinelor specializate în comercializarea acestor articole, îmbunătățirea utilajelor de expunere a acestor mărfuri, asigurarea condițiilor pentru demonstrații practice la jucării, creșterea rolului studiilor de piață în fundamentarea fondului de marfă destinat copiilor, informarea mai bună a cumpărătorilor privind posibilitățile de aprovizionare pentru copii. Pe de altă parte, este necesară diversificarea producției acestor bunuri, prin: realizarea articolelor de îmbrăcăminte și încălțăminte pentru copii din materii prime naturale sau din amestecuri cu proprietăți apropiate de cele naturale; diversificarea jocurilor și jucăriilor care dezvoltă creativitatea, inventivitatea și spiritul de observație al copiilor, îmbogățirea sortimentului de produse cosmetice pentru copii și realizarea unor detergenți speciali; lărgirea sortimentului de produse alimentare pentru copii; diversificarea fondului de marfă la articole de porțelan, faianță și material plastic; îmbunătățirea calității unor produse (costume pentru școlii

patriei, uniforme școlare, saboți, jucării etc).

În **direcția perfecționării organizării și dezvoltării în profil teritorial a rețelei comerciale**, printr-o judicioasă repartizare pe orașe și ansambluri de locuințe, discuțiile au scos în evidență rolul deosebit de important al dimensiunilor și modului de repartizare a unităților comerciale ca factor deosebit de important în îmbunătățirea aprovizionării populației.

În acest sens, o primă idee a fost aceea că în condițiile cunoașterii direcțiilor de dezvoltare a activității comerciale și a sistematizării localităților în viitorul cincinal, este necesară elaborarea unor studii de fundamentare a dezvoltării rețelei comerciale în profil teritorial pentru pericada 1981—1985. Totodată, s-a accentuat asupra realizării ritmice a obiectivelor de investiții și respectării criteriilor de repartizare și structurare a rețelei comerciale. De asemenea, pentru îmbunătățirea activității în acest domeniu s-au făcut și alte propuneri cum sînt: acordarea unei atenții sporite în proiectarea și executarea spațiilor comerciale la parterul blocurilor pentru a se evita subdimensionările, dezorganizarea fluxului, denivelările, poluarea fonică; extinderea și diversificarea rețelei comerciale din zonele preorașenești de interes turistic, mai ales în condițiile reducerii săptămîni de lucru s.a.

În scopul valorificării depline a opiniilor și propunerilor formulate de consumatori și specialiști, acestea au fost prezentate în mod operativ, spre informare, factorilor de decizie din industrie și comerț (ministere, centrale și întreprinderi producătoare, compartimentelor de resort din Ministerul Comerțului Interior ș.a.)

O parte din propuneri se află deja în faza de transpunere în programe concrete, ca de exemplu în domeniul diversificării produselor de patiserie, în ridicarea calității preparatelor de carne, diversificarea producției bunurilor de folosință îndelungată electrocasnice și electronice, asimilarea în mica producție a unei game largi de bunuri de consum menite să completeze sortimentul necesar pe piața locală, asigurînd, în același timp, atragerea în circuitul economic a unor noi resurse nevalorificate pînă în prezent sau insuficient valorificate.

Un alt grup de probleme, respectiv propuneri obținute cu acest prilej, se află în faza de analiză, urmînd ca după examinarea posibilităților de valorificare să facă, de asemenea, obiectul unor măsuri concrete de îmbunătățire a producției și comercializării respectivelor grupe de mărfuri.

De altfel, investigarea și prelucrarea opiniilor celor ce sînt beneficiarii direcți ai bunurilor de consum, investigarea cererii reale de pe piață constituie condiții sine-qua-non de aplicare a principiilor noului mecanism economic care prevede alocarea de resurse materiale și de forță de muncă numai pentru acele produse care răspund unor necesități cunoscute ale populației sau ale pieței externe.

**Victor NICOLAE
Cristian ZIMNICEANU**

Institutul de economie a comerțului interior și a turismului

Transformarea rapidă a investițiilor în fonduri fixe — factor esențial al creșterii potențialului tehnico-industrial

DEZVOLTAREA ECONOMICĂ a țării este concludent reflectată în creșterea venitului național — proces care a asigurat atât sporirea și modernizarea potențialului tehnico-productiv al economiei, cât și ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii. Eforturile depuse în această direcție au necesitat alocarea unor fonduri considerabile pentru investiții, concretizate în creșterea puternică a fondurilor fixe, în principal a celor productive, iar în cadrul acestora a celor din industrie.

În prezent, fondurile fixe — elementul principal al potențialului tehnico-productiv — reprezintă circa 2 000 miliarde lei, față de circa 760 miliarde în anul 1970, respectiv 360 miliarde în 1960. Această evoluție arată creșterea puternică a gradului de dotare tehnică, evidențind totodată necesitatea folosirii cât mai eficiente a fondurilor fixe în vederea asigurării dezvoltării rapide a economiei. Politică de dezvoltare și modernizare a potențialului tehnico-productiv, înfăptuită cu consecvență de partid, a situat pe prim plan industria, ramură care condiționează dezvoltarea celorlalte sectoare ale economiei, deopotrivă având o contribuție ridicată la crearea venitului național. Din valoarea fondurilor fixe productive existente în economie, industria deține aproape 70%, fapt care subliniază atenția ce trebuie acordată folosirii acestui potențial în vederea sporirii mai substanțiale a contribuției industriei la dezvoltarea generală a economiei.

Pornind de la faptul că dezvoltarea și modernizarea potențialului tehnic sînt legate nemijlocit de investiții, de volumul și structura acestora pe ramuri ale industriei și pe elementele componente, de timpul care se scurge pînă la concretizarea lor în fonduri fixe, este evident că pentru dezvoltarea industriei și a economiei în ansamblu ei de mare importanță este **scurtarea duratei de execuție a obiectivelor de investiții și utilizarea cât mai eficientă a fondurilor fixe puse în funcțiune**. Analizînd raportul dintre fondurile fixe puse în funcțiune și investiții pe ramurile industriei se desprind o serie de aspecte. Astfel, dacă în perioadele 1966—1970 și 1971—1975 fondurile fixe puse în funcțiune au înregistrat creșteri apropiate de creșterea investițiilor, începînd cu actualul cincinal apar diferențe relativ mari între dinamica acestor doi indicatori. Pe întreaga industrie investițiile au crescut în 1978 față de 1975 cu 47%, în timp ce fondurile fixe puse în funcțiune au sporit numai cu 3,1%. Trebuie, desigur, menționat că evoluția acestor indicatori a fost influențată atât de finalizarea în primii trei ani din acest cincinal a unor obiective industriale începute și finanțate în cincinalul anterior, cât și de faptul că în primii ani ai actualului cincinal au fost începute obiective mari, deosebit de complexe, cu termene de realizare care depășesc perioada menționată. Totodată, așa cum se subliniază în documentele de partid, un mare număr de obiective de investiții nu au fost începute și executate în termenele stabilite, ceea ce a determinat creșterea ponderii investițiilor neterminate și a influențat sensibil eficiența generală a investițiilor și fondurilor fixe.

În aceste condiții așa cum rezultă din tabelul nr. 1, ponde-

Tabelul nr. 1
Raportul dintre fondurile fixe puse în funcțiune și volumul investițiilor în unele ramuri ale industriei

Ramura	1966—1970	1971—1975	1976—1978
Energie electrică	91,2	77,2	87,4
Combustibil	69,0	66,3	68,8
Metalurgia feroasă	91,6	79,2	78,8
Metalurgia neferoasă	91,1	83,7	82,3
Construcții de mașini	81,6	98,5	80,2
Chimie	91,9	83,0	66,4
Sticlă, porțelan, faianță	89,4	106,3	61,9
Total industrie	86,4	86,1	79,3

Sursa: Calculat după Anuarul statistic al R. S. României, 1979

rea fondurilor fixe puse în funcțiune în volumul investițiilor, pe ansamblul industriei, a înregistrat o scădere, de la 86,1% cât reprezenta în cincinalul 1971—1975, la 79,1% în perioada 1976—1978. Pe principalele ramuri ale industriei, raportul dintre fondurile fixe puse în funcțiune și investiții pune în evidență o scădere mai accentuată a acestuia, cu alte cuvinte o sporire a volumului de mijloace bănești și materiale imobilizate, ca atare unele influențe negative în ce privește potențialul productiv al industriei, respectiv producția netă din industrie și venitul național. Calculele relevă că, dacă în perioada 1976—1978 s-ar fi menținut raportul dintre fondurile fixe puse în funcțiune și volumul investițiilor din cincinalul 1971—1975, potențialul tehnic al industriei ar fi crescut cu circa 16,7 miliarde lei, creștere exprimată prin fondurile fixe care ar fi trebuit să fie puse în funcțiune. Pornind de la eficiența netă a fondurilor fixe din perioada 1976—1978, venitul național care s-ar fi realizat în industrie numai pe seama acestui potențial ar fi fost de circa 8 miliarde lei.

Tocmai în sensul valorificării integrale a posibilităților existente, al eliminării neajunsurilor care s-au manifestat în acest domeniu trebuie înțelese măsurile adoptate în ultimele luni, concluziile desprinse la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 30 mai 1980. Asemenea măsuri urmăresc reducerea substanțială a investițiilor neterminate, accelerarea punerii în funcțiune într-un timp cât mai scurt a obiectivelor începute, respectiv sporirea posibilităților de creștere mai accentuată a producției nete și odată cu aceasta a venitului național.

ANALIZA INVESTIȚIILOR și a fondurilor fixe puse în funcțiune se desfășoară pornind atât de la cerințele obiectivelor dezvoltării economice viitoare, cât și de la posibilitățile de executare a investițiilor, respectiv urmărindu-se darea lor în folosință într-o perioadă cât mai scurtă. Evident, între dinamica investițiilor și cea a fondurilor fixe puse în funcțiune există un anumit decalaj. Creșterea acestuia influențează însă potențialul tehnico-productiv al sectoarelor analizate și deci posibilitățile de sporire a producției, a valorii nou create. Analizînd dinamica acestei corelații, se relevă că investițiile au crescut de 1,42 ori mai repede decît fondurile fixe puse în funcțiune în perioada 1976—1978. Acest raport care exprimă decalajul dintre dinamica investițiilor și cea a fondurilor fixe puse în funcțiune a fost influențat în principal de evoluția celor doi indicatori în ramurile menționate în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2
Dinamica investițiilor și a fondurilor fixe puse în funcțiune

Ramura	Fonduri fixe puse în funcțiune		Coeficient de devansare
	1978/1975	Investiții 1978/1975	
Total industrie	103,1	146,9	1,42
Metalurgia feroasă	114,3	147,4	1,29
Metalurgia neferoasă	110,1	152,6	1,39
Construcții de mașini	103,3	191,3	1,47
Chimie	57,6	159,9	2,78
Extracția minereurilor nemetalifere	101,0	160,4	1,59
Celuloză și hîrtie	70,0	144,6	2,05
Textilă	80,7	156,4	1,94

Sursa: Calculat pe baza Anuarului statistic al R.S. României, 1979

Scăderea raportului dintre fondurile fixe puse în funcțiune și investiții, respectiv decalajul mai mare dintre dimensiunea celor doi indicatori atestă insuficiența atenției acordată în proiectare, pe șantier, în procesul de asigurare a utilajelor techno-

**I. CAPANU
P. WAGNER**

(Continuare în pag. 24)

Tribuna „R. E.” — Generalizarea experienței înaintate

RESURSE NEINVESTIȚIONALE DE CREȘTERE A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

PENTRU ca procesul de producție să fie cit mai eficient, nu este suficient să se dispună de mașini și utilaje moderne, de materie primă de bună calitate, de cadre calificate și cu experiență, cointeresate în rezultatele muncii lor. Este necesar să existe un anumit sistem de legături organizatorice, care să se concretizeze în unirea factorilor materiali și umani ai producției. Aceasta se poate realiza prin **organizarea științifică a producției și a muncii**, care este un proces complex, dinamic, cu multiple variante organizaționale, bazat pe utilizarea celor mai eficiente realizări în domeniul tehnico-organizatoric și economic, capabil să conducă rapid, în activitatea productivă, la **economisirea muncii vii și materializate**.

În acest sens trebuie avută permanent în vedere indicația dată de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara largită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii: „Trebuie să trecem la aplicarea cu mai multă fermitate a măsurilor privind creșterea productivității muncii, la organizarea cit mai rațională, științifică a producției în fiecare unitate”.

Un studiu pe care l-am efectuat la întreprinderea de stofe „Carpatex” din Brașov a identificat rezerve de creștere a productivității muncii concretizate în:

- îmbunătățirea indicilor de folosire a războaielor de țesut tip STB (fără suveică);
- creșterea calității stofei;
- utilizarea rațională a timpului de lucru;
- asigurarea a 2—3 suveici de rezervă la războaiele clasice și IMATEX.

Prezentăm, în cele ce urmează, ipotezele de la care am pornit, calculele de bază și eficiența rezultată.

● Dacă pe războaiele de țesut tip STB se programează (pe baza unei contractări orientate în acest sens) o **structură sortimentală adecvată** — tergal uni sau în două culori, stofă a cărei solicitare pe piața internă și externă nu este sensibil afectată de fluctuațiile modei — se poate obține creșterea productivității fizice cu aproximativ 1 m tergal/oră de fiecare țesătoare care deservește 6 mașini. În condițiile actuale se realizează 9 700 bătați/oră/război, pe cînd în urma planificării unei astfel de structuri se obțin 10 500 bătați/oră/război. Dacă servirea multiplă (la aceste mașini fiind de 1 la 6) este generalizată, sporul de productivitate fizică pe oră rezultă de: $(10\ 500 - 9\ 700) \times 6 = 4\ 800$ bătați/oră/om.

Calculul economiei relative de personal la nivelul secției s-a făcut după formula:

$$Er = \left(\frac{Q1}{W0}\right) \times \frac{No}{No} \times \left(\frac{I1}{I0}\right) - 1$$

în care Er reprezintă economia relativă de personal; Q1 — valoarea producției nete în anul de plan; W0 — productivitatea muncii în anul de bază; No — numărul de personal realizat în anul de bază; no — numărul de muncitori care au lucrat la aceste mașini, în anul de bază; I0 — indicele de utilizare a mașinilor în anul de bază; I1 — indicele de utilizare a mașinilor în perioada curentă.

Considerînd datele relative la trimes-trul I și o creștere a coeficientului uti-

lajului în funcționare de la 86% la 90%, a rezultat o economie relativă de 38 de oameni, echivalînd cu un spor de productivitate pe întreprindere de 1,2%.

● Prin creșterea calificării, atenției și responsabilității executorilor, se poate obține **diminuarea frecvenței defectelor de calitate**, deci reducerea procentului de stofă returnată de la rampele de control interfazic și final — reducere pe care am considerat-o, pe baza analizei posibilităților reale, ca putîndu-se cifra la de 1,8 ori.

Conform metodologiei Ministerului Muncii, calculul economiei relative de personal în această situație se face aplicînd formula:

$$Er = \left(1 - \frac{100 - Pv}{100 - r}\right) \times Nm_1$$

în care: Pv reprezintă ponderea în valoarea producției marfă a rebutului și returnării pentru remediere în perioada de bază; r — procentul de returnări în perioada de plan; Nm₁ — numărul de personal în perioada de plan (în secția respectivă).

Eficiența astfel determinată se exprimă printr-o economie de 28 de oameni, corespunzînd unui spor de productivitate de 0,9%.

● Întărirea disciplinei în muncă, mărirea exigenței în acordarea invoirilor și concediilor fără plată, prevenirea cauzelor ce duc la întreruperi în activitatea muncitorilor pot determina o creștere cu cel puțin 3 procente a indicelui de utilizare a timpului de lucru

Calculul economiei relative de personal se face astfel:

$$Er = \frac{Q1}{W0} - \frac{I1 : I0}{100}$$

în care: Q1 reprezintă valoarea producției nete în trim. I 1980; W0 — productivitatea muncii, medie în anul de bază; I0, I1 — indicii de utilizare a timpului de lucru al muncitorilor în anul de bază și în ipoteza considerată. Rezultă o economie relativă de 31 de oameni, adică o creștere a productivității muncii cu 1,1%.

● Folosirea a 2—3 suveici de rezervă la războaiele clasice și IMATEX ar duce la creșterea producției și a productivi-

tății muncii fizice. În sprijinul acestei propuneri am efectuat următoarele calcule:

— pentru războaiele clasice, în cazul țesăturilor cardate, am analizat frecvența umplerii suveicii la 1 000 de bătați, frecvența de umplere conform normativului în min./cm, producția medie lunară în număr de bătați, echivalentul ei în minute, numărul de bătați pe minut conform turajului războiului, desimea medie la țesături. Făcînd relațiile dintre aceste elemente, a rezultat o capacitate nefolosită de 6 200 ml cruzi sau 5 400 ml finiți într-o lună. Ea poate fi utilizată deplin prin folosirea suveicilor de rezervă, finisarea cantității țesute în plus aducînd o producție marfă suplimentară în valoare de 729 000 lei/lună.

Calculul economiei relative de personal s-a făcut după formula:

$$Er = \frac{Q - W1}{T}$$

în care: Q reprezintă producția fizică în anul de plan la locul de muncă unde se aplică măsura; W₀ — productivitatea fizică a muncii orară pe război, înainte de aplicarea măsurii (3 000 bătați); W₁ — idem, după aplicarea măsurii (3 168 bătați); T — numărul orelor efectiv prestate pe an de către un muncitor. Această economie se cifrează la 17 oameni, sporul de productivitate fiind de 0,5%.

— pentru războaie IMATEX, în cazul țesăturilor pieptănate, s-a identificat în mod similar o capacitate nefolosită într-o lună de 18 400 ml cruzi, respectiv 12 300 ml finiți, reprezentînd o valoare a producției marfă de 206 640 lei. În acest caz, folosirea suveicilor de rezervă înseamnă o economie relativă de 36 oameni, adică un spor de productivitate de 1%.

DUPĂ CUM se constată, măsurile propuse, avînd în exclusivitate un caracter neinvestițional, răspund și unor imperative economice cum sînt: creșterea producției fizice și nete, fabricarea sortimentelor care au desfacere asigurată, valorificarea superioară a materiilor prime, ridicarea calității produselor — toate constituînd cerințe ale noului mecanism economic-financiar.

În ce privește principalul obiectiv urmărit, o evaluare parțială a efectelor însumate ale acestor măsuri pune în evidență faptul că **întreprinderea are posibilitatea de a obține, în condițiile unui spor de producție netă de peste 32 milioane de lei, o economie relativă de personal de 150 oameni, acestea fiind determinate de o creștere a productivității muncii cu 4,7%.**

De fapt, prin refacerea programului de măsuri referitor la acești indicatori și prin includerea tuturor rezervelor apărute în timpul analizei, întreprinderea a reușit să fundamenteze o creștere a productivității muncii, aferentă producției nete, pe anul 1980 cu peste 10%. Rămîne ca organul colectiv de conducere de la „Carpatex” să acționeze ferm, operativ, în vederea mobilizării forțelor la fructificarea acestor rezerve.

Mariana POP

Școala interjudețeană de partid Brașov

asist. univ. Anica ILLEȘI
Universitatea din Brașov

Tehnica electronică de calcul în coordonatele dezvoltării economice ale României socialiste

ÎN SOCIETATEA românească, se apreciază în Programul partidului, s-au înfăptuit în perioada construcției socialiste cele mai profunde schimbări structurale de ordin economic, social și politic, cunoscute de-a lungul întregii sale istorii¹⁾. Procesul amplu revoluționar, care include ca o componentă majoră dezvoltarea economică a țării noastre, creșterea accentuată a nivelului forțelor de producție, printre care un rol important îl au știința și tehnologia, a transformat România socialistă într-o țară cu un potențial economic în continuă creștere, într-un context în care întreaga omenire resimte impactul economic și social al declanșării celei de-a doua revoluții industriale.

Privind retrospectiv, putem constata că tehnica electronică de calcul, ca și alte ramuri de vîrf ale industriei își datorează apariția și dezvoltarea în cadrul economiei noastre naționale tocmai culezantei științifice și clarviziunii secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Într-o perioadă în care pe plan economic și politic alte ramuri dețineau încă prioritatea momentului, în chiar primii ani deci după 1965, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu marea sa capacitate de previziune a declanșat procesul de creare a unei industrii naționale a tehnicii electronice de calcul, ca element important al introducerii în economie a informaticii, a ciberneticii și a automatizării electronice.

Astfel încă de la Congresul al IX-lea al P.C.R. tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că este necesară dezvoltarea industriei electronice „de ea depinzind extinderea automatizării proceselor de producție în pas cu cerințele revoluției tehnico-științifice”²⁾. De asemenea, s-a subliniat cu hotărîre încă de atunci importanța ciberneticii în dezvoltarea în perspectivă a economiei. Programului adoptat în 1967 de către conducerea superioară de partid și de stat i-a urmat Hotărîrea Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român din aprilie 1972 care a definit obiectivele de lungă durată ale activității de introducere a sistemelor informatice în țara noastră, bazate pe mijloace ale tehnicii

electronice de calcul produse de industria națională. Aceste două documente asupra cărora o determinantă înrîurire a avut gîndirea științifică și social-politică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, au direcționat crearea, dezvoltarea și structurarea uneia din cele mai noi industrii, nu numai în țara noastră ci și pe plan mondial, tehnica electronică de calcul, care astăzi, după numai 12 ani, concentrează împreună cu informatica, activitatea a aproape 40 000 oameni ai muncii care concep, produc, minuiesc și utilizează calculatoare electronice.

CREAREA unei noi industrii, mai ales a uneia de vîrf, impune opțiuni aflate într-o permanentă dinamică. Este în prezent unanim acceptat că fără calculatoare electronice dezvoltarea industrială și în final economică a unei țări nu poate trece de un anumit nivel. Nici o altă invenție a secolului nostru nu a influențat atît de larg și atît de puternic forțele de producție ca acest produs al revoluției științifice și tehnice, în fond esența ei, calculatorul electronic. El modifică nivele de productivitate, are impact asupra structurilor economice, în final „modifică sistemul nervos al societății”³⁾.

Desigur, chiar dacă nimeni nu mai neagă azi rolul și importanța tehnicii electronice de calcul în economia oricărei țări, se poate pune întrebarea, și în fond aceasta este o primă opțiune a domeniului, dacă este necesară organizarea fabricației de calculatoare sau este suficient să le folosești pe cele concepute și fabricate de alții. Este natural să se fi pus astfel de întrebări mai ales și datorită faptului că organizarea unei industrii de tehnică de calcul implică nu numai investiții mari în utilaje și tehnologii, ci și rezolvarea unor probleme specifice complexe caracteristice calculatoarelor electronice, printre care în primul rînd cele ale asigurării unei capacități de concepție și fabricație pentru echipamente periferice și terminale, componente și mai ales pentru programele calculatoarelor electronice.

Pentru țările în curs de dezvoltare astfel de dificultăți pot apărea la prima vedere ca insurmontabile raportate la ritmul foarte alert în care s-a dezvoltat tehnica electronică de calcul în țările industrializate. În perioada 1965—1970, deși erau deja în producție primele minicalculatoare care timid prevesteau noua eră a microprocesoarelor, experții occidentali, extrapolînd tendințele de dezvoltare de atunci ale pieței calculatoarelor, nu acordau nici

o șansă țărilor care încă nu pătrunseseră în „clubul informatic” și, chiar mai mult, se prognoza dispariția unor industrii de calculatoare existente în afara celor controlate de cele câteva corporații transnaționale gigantice. Viața a demonstrat că asemenea teorii nu au avut la bază o analiză suficient de detaliată a fenomenelor tehnice, economice și sociale, deoarece nu numai că industrii de tehnică de calcul au apărut și s-au consolidat în numeroase țări, dar pe arena mondială apariția minicalculatoarelor a clătinat edificiul care se crease în deceniul al șaptelea și pe care se bazau profețiile respective.

O situație similară cu cea amintită pentru tehnica de calcul a apărut în prezent pentru domeniul circuitelor integrate pe scară largă și foarte largă (LSI și VLSI) unde există o polarizare accentuată a capacităților de concepție și producție în câteva țări foarte industrializate, capacități bazate mai mult pe investiția în utilaje foarte sofisticate și mai puțin pe manoperă, care este redusă și de calificare foarte înaltă.

PENTRU DOMENIUL tehnicii de calcul tabloul general s-a schimbat însă radical. Scăderea continuă a costului de fabricație a componentelor electronice larg integrate care intră în componența calculatoarelor electronice, face ca sub aspect economic factorii principali care determină progresul industrial să se concentreze în sfera programelor de bază și aplicative, echipamentelor periferice și terminale, a echipamentelor de teleprelucrare, etc. În acest context acele țări care au deja o infrastructură creată posedă un avantaj deosebit, în raport cu acelea care s-au mărginit la simpla utilizare a unor calculatoare concepute și fabricate de alții, chiar dacă pentru aceștia din urmă au existat și unele avantaje legate de ritmul de înnoire.

În cazul României deci, fără crearea în perioada 1967—1970 a unei industrii de tehnică electronică de calcul, nu ar fi fost pregătite condițiile pentru trecerea la etapa deceniului al nouălea al secolului nostru, caracterizată printr-o puternică penetrație a tehnicii electronice de calcul în verigile primare ale activității economice și industriale, în primul rînd prin minicalculatoarele și microcalculatoarele, fabricate în număr mare prin efort de concepție propriu. Putem aprecia că, după o perioadă de consolidare a structurilor de concepție, producție și utilizare a tehnicii electronice de calcul sînt create, acum, premisele trecerii la o nouă etapă, calitativ superioară, în care industria româ-

¹⁾ *** Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ed. politică, București 1973, p. 62.

²⁾ Nicolae Ceaușescu, Raport la Congresul al IX-lea al P.C.R., 19 iulie 1965, Ed. politică, București, 1965.

³⁾ Nota S. și Minc. A. L'Informatisation de la Société, Raport a M.le Président de la République, Paris, 1978.

nească să-și manifeste larg contribuția esențială la realizarea unui salt important al productivității muncii în sferele activității productive, directe, indirecte și serviciilor.

Amploarea revoluției industriale ale cărei semne se manifestă deja în țările industrializate puternic și care se simt și la noi, dar va fi mai evidentă în anii care urmează, impune, sub aspect tehnico-economic, fabricarea unor mijloace necesare în capacități de producție proprii.

ACEASTA ESTE ÎN FOND o a doua opțiune importantă a domeniului și aume dezvoltarea în continuare, accelerată, a tehnicii electronice de calcul cu orientare puternică spre minicalculatoare, microcalculatoare și programele de bază și aplicative ale acestora, opțiune consfințită de Congresul al XII-lea al P.C.R. într-unul din documentele programatice importante elaborate sub conducerea nemijlocită a tovarășului Nicolae Ceaușescu⁴⁾, document care trasează cu vigoare liniile de dezvoltare, până la orizontul sfârșitului de secol, ale cercetării științifice românești.

Atât prima opțiune, de creare a industriei de tehnică electronică de calcul, cât și a doua, de dezvoltare a ei în continuare, orientând-o în conformitate cu tendințele mondiale, deși manifestate la interval de peste un deceniu exprimă aceeași forță de gândire clarvăzătoare, bazată pe analiza științifică a fenomenelor social-economice care îl caracterizează pe tovarășul Nicolae Ceaușescu. Opțiunea pentru industrie de tehnică electronică de calcul, opțiunea pentru multe alte industrii de vîrf a căror implantare în economia națională impune soluționarea de probleme dificile și învingerea unor greutăți inerente, înseamnă mai mult decît o simplă decizie tehnico-economică. O astfel de opțiune este în fond una politică, deoarece o națiune care se dezvoltă, trebuie să și stăpînească principiile pirghii ale mecanismului dezvoltării sale. Importanța unei astfel de strategii, în care România, datorită tovarășului Nicolae Ceaușescu, are prioritatea adoptării ei, este din ce în ce mai recunoscută în lume, atât în țările socialiste, cât și în cele capitaliste. „Stăpînirea conceperii și fabricării de produse este cea care crește potențialul unei națiuni” se afirma de curînd⁵⁾, într-un context în care se recunoștea importanța strategică a tehnologiilor de vîrf, printre care și tehnica electronică de calcul. Adoptarea unei astfel de strategii este unul din numeroasele exemple de aplicare în practică a concepției românești privind noua ordine economică și politică internațională, care să

asigure tuturor statelor, fără îngrădiri, accesul la cuceririle științei și tehnologiei, în raport cu eforturile pe care acestea sînt gata să le depună pentru propria lor dezvoltare.

Industria de calculatoare electronice din țara noastră a intrat într-o fază de maturitate. Creată inițial pentru satisfacerea necesarului intern de dotare cu mijloace de prelucrare automată a datelor, ea a început treptat să exporte în mai multe țări ale lumii. Maturizarea poate fi constatată prin existența unor unități bine conturate, de concepție, de fabricație, de instalare și de întreținere a echipamentelor și programelor de tehnică electronică de calcul.

Industria s-a dezvoltat printr-o integrare în țară atît pe orizontală, asigurîndu-se o gamă largă de sisteme de prelucrare a datelor, cit și pe verticală, prin fabricarea de subsansamble și componente care intră în compunerea sistemelor de calcul. Caracterul de industrie al tehnicii electronice de calcul românești este confirmat și de consolidarea activității de concepere și producere de utilaje tehnologice și de testare, fiind cunoscut faptul că o industrie se constituie cu adevărat numai atunci cînd își produce singură utilajele de producție de care are nevoie⁶⁾. Este evident că pentru dezvoltare rapidă a industriei de tehnică electronică de calcul au fost și sînt necesare cooperări internaționale cu firme de prestigiu, la început în domeniul sistemelor și apoi din ce în ce mai mult pentru activitatea de integrare. Ponderea crescîndă a produselor realizate prin concepție proprie este însă caracteristica predominantă a prezentului și viitorului acestei industrii, în care circa 90% din producția valorică a anilor 1981—1985 se va obține din produse concepute în țară.

Dacă ne referim numai la produsele concepute în institutul de specialitate, Centrul de cercetări pentru tehnica de calcul — I.T.C., constatăm că în cinci-anul 1976—1980 producția rezultată din acestea la întreprinderile de profil a fost de aproape 5 miliarde lei, dintre care 3,3 miliarde lei la întreprinderea de calculatoare electronice. Produsele concepute în țară se folosesc atît în Centrele de calcul de la noi cit și în alte țări. Dintre produsele realizate de I.T.C. cu o deosebită eficiență economică, concretizată în producții realizate sau estimate de peste un miliard lei, se pot menționa: Felix C-512, familia de mașini electronice de facturat și contabilizat FC 16-128, modulele de memorie cu semiconductori, minicalculatoarele din familia Independent, sistemele de introducere de date SID-M, sistemele de introducere și verificare a datelor SIV-2400/4800.

UN ASPECT de majoră importanță pentru viitor este și apariția în cadrul tehnicii de calcul și informaticii a unei subramuri distincte — programarea calculatoarelor — cu tendința de a deveni la rîndul ei o industrie de programe (software) cu statut și caracteristici proprii. Se poate estima că avem în prezent în țară peste 15 000 programatori, dintre care în jur de 1 000 concep sau întrețin programe de bază. În afa-

ră de aceștia circa 2 000—3 000 persoane își dedică circa 80% din timpul de lucru pentru elaborarea de programe, fără a avea statut de programatori, dar avînd nevoie de calculatoare în exercitarea profesiei lor de bază. Cheltuielile pentru programare cresc în lume continuu și acest fenomen se poate constata și în țara noastră. Analizele făcute arată că ponderea valorică a programelor de bază în efortul de concepere a unor noi sisteme de calcul a fost de circa 50% în perioada 1971—1975, de 60—70% în perioada 1976—1980 și se estimează la circa 80% în perioada următoare 1981—1985. Dacă se adaugă la acesta efortul de elaborare de programe aplicative, considerabil mai mare, se deduce direct că nu poți consolida în continuare o industrie de tehnică electronică de calcul, fără un efort susținut de industrializare a activității de programare a calculatoarelor electronice⁷⁾, singura soluție pentru optimizarea unei activități care prin amploarea ei poate genera fenomene de frînare a progresului ramurii în ansamblu. Să remarcăm că prin apariția în țară a unei industrii de calculatoare electronice s-au constituit premisele favorabile pentru reducerea efortului de programare, toate calculatoarele instalate în centrele de calcul fiind compatibile între ele și reducîndu-se astfel paralelismele din activitatea de programare. Desigur, enunțînd toate acestea se poate constata că tehnica de calcul din România este pregătită pentru mutațiile importante ce se vor petrece în structura sa, mutații impuse de revoluția circuitelor LSI.

TEHNOLOGIA favorizează puternic, în prezent, descentralizarea aplicațiilor informaticii, se trece la o nouă eră a sistemelor cu utilități informatice, cu inteligență artificială. Prin dimensiunea acestei descentralizări ne aflăm în fața unei confruntări decisive.

Un număr mare de sisteme cu minicalculatoare, care urmează a fi utilizate în primul rînd ca „sistem la cheie”, orientate spre aplicații, nu poate fi decît rezultatul unei activități industriale proprii, efortul de a le fi eventual importat fiind greu de suportat de orice economie națională. Se dovedește din nou că acumulările de pînă acum din tehnica noastră electronică de calcul și informatică au fost necesare și ele au reprezentat o premisă esențială a etapei următoare. Fără îndoială, analiza atentă a momentului actual arată că rîmîn de soluționat o serie de probleme printre care și aceea a unui cadru economic, juridic și organizatoric corespunzător care să accelereze realizarea de sisteme în care calculatorul, programele sale de bază și programele de aplicații să reprezinte un tot unitar, cadru care să includă și un mecanism pentru transformarea elaborării de programe, în producție de produse de programare organizată industrial.

Istoria și prezentul tehnicii electronice de calcul în țara noastră, opțiunile de viitor relevă astfel temeinicia unei concepții de înaltă rigoare științifică, a priorității dialecticii în gândire, a cutezanței și realismului întregii politici economice a Partidului Comunist Român.

Vasile BALTAC

⁴⁾ *** Programul-directivă privind cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000, adoptat de Congresul al XII-lea al P.C.R., Ed. politică 1979.

⁵⁾ *** An Analysis of Export control of U.S. Technology — A DOD Perspective, Office of the Director of Defense Research and Engineering, Washington, 1978 (cunoscut sub numele de raportul Ducey) pag. 1.

⁶⁾ Drăgănescu M., Sistem și civilizație, Eseri. Ed. politică, 1976.

⁷⁾ Baltac, V. Considerații privind o industrie de programe pentru calculatoarele electronice, Revistă economică, 2 februarie 1979.

ROLUL PROGRESULUI TEHNIC ÎN EXTINDEREA RELAȚIILOR DE COMERȚ EXTERIOR

CONSIDERĂM că în legătură cu subiectul pus în discuție sînt necesare două remarci preliminare :

a) Timp îndelungat, motivarea dezvoltării comerțului exterior și a orientării structurii acestuia, a constituit-o caracteristica înzestrării economiei cu factori de producție. Abia mult mai târziu cercetarea economică a observat că diversificarea relațiilor de comerț pe anumite trepte de dezvoltare a economiei și realizarea avantajului economic comparativ au la bază în mod preponderent promovarea progresului tehnic și științific. Cu toate acestea, chiar și astăzi, mai ales în țara noastră, știința economică este încă departe de a clarifica în mod suficient acest subiect vital al economiei.

b) Fără o lămurire teoretică a problemelor privind rolul crescînd al progresului tehnic în evoluția relației dintre structurile economiei naționale și cele ale economiei mondiale, fără o informare la zi asupra tendințelor noi existente pe plan mondial și fără o adaptare rapidă a industriei noastre la noile fenomene și tendințe ale economiei mondiale, apare pericolul ca structurile economice și industriale interne, în raport cu cele externe, să se învechească, apare chiar pericolul ca ele să devină un obstacol în calea dezvoltării și modernizării economiei cu toate eforturile ce se fac pe linia asimilării progresului tehnic prin cumpărări de licențe, de utilaje și de instalații moderne, inclusiv pe linia dezvoltării cercetării naționale.

Economia noastră în noul stadiu în care pășește cînd se pune un accent deosebit pe laturile calitative ¹⁾ se va afla într-o ambianță a economiei mondiale schimbată ale cărei trăsături principale constau în : a) modificări ale fluxurilor comerciale ca urmare a preocupării țărilor în curs de dezvoltare de extindere a prelucrării interne a resurselor de materii prime și energetice, deci o restrîngere a posibilităților de import a materiilor prime și a energiei ; b) sporirea concurenței în domeniul produselor industriale așa numite standardizate ; c) scumpirea resurselor deficitare și în special a celor energetice, paralel cu întărirea fenomenelor de monopol în acest domeniu ; d) accentuarea tendințelor monopoliste ale țărilor dezvoltate și ale companiilor transnaționale în domeniul științei și tehnologiei, precum și în ramurile cu tehnică de vîrf bazate pe cercetare ; e) menținerea sau întărirea obstacolelor protecționiste care stînjenesc fluxurile de mărfuri pe piața mondială.

În asemenea condiții teorema înzestrării cu factori a lui Heckscher — Ohlin potrivit căreia trebuie promovată exportul acelor produse care se bazează pe existența în țară a unor factori de producție abundenți și importul acelor produse care nu au asigurată în țară baza de materii prime și de energie ²⁾, rămîne neîncăpătoare pentru explicații satisfăcătoare și pentru fundamentări ale orientării structurii economiei și a relațiilor de comerț exterior. Menținînd-o doar ca o bază de pornire în interpretarea evoluției structurii economiei naționale și a comerțului exterior, **teoria factorilor trebuie adaptată la noua situație în care progresul tehnico-științific să fie inclus ca factor decisiv al economiilor moderne și îndeosebi al comerțului exterior.**

Pentru a putea exporta un produs sau un serviciu se cer mai multe condiții, din care însă cel puțin două rămîn hotărîtoare : să găsești piața de desfacere și să obții un anumit avantaj din vânzarea efectuată. Afară de resursele energetice și de unele materii prime, aproape nici-un alt produs tradițional oferit la export nu mai asigură cu ușurință și pe un timp îndelungat condițiile menționate. Pentru pătrunderea și menținerea pe piața mondială cu mărfuri și servicii în condiții avantajoase, noi factori au devenit dominanți și anume : a) abilitatea de a concepe și produce mărfuri și servicii cu calități superioare, capabile să satisfacă noi exigențe, precum și trebuințe și gusturi diversificate ; b) stăpînirea unor tehnologii de producție superioare care să dea producătorului posibilitatea obținerii unui avantaj comparativ suplimentar față de producătorii care dețin factori naturali relativ abundenți.

Observațiile preliminare privind randamentul tehnologiei și avantajele comparative ale acesteia au fost reținute și comentate de numeroși economiști prin analiza unor probleme ale

relației dintre progresul tehnic și comerțul exterior cum sînt : M. Posner — superioritatea tehnologică și îmbunătățirile tehnologice din țări diferite ca generatori ai extinderii comerțului exterior ³⁾ ; G. Hufbauer — inovările tehnologice și diferențele tehnologice dintre țări, precum și alocarea resurselor pentru cercetare, ca o explicație a acestor diferențe ⁴⁾ ; R. Vernon — teoria ciclului produsului ca răspuns la unele întrebări privind geneza și efectele inovărilor, rațiunea care stă la baza localizării inițiale a producției în țara de origine a inovării și cauza transferului treptat al produselor respective în alte țări care pot deveni exportatori în loc de importatori ai produselor în speță. ⁵⁾

Izvorul principal al avantajului comparativ în producția internă și în export, în majoritatea țărilor, îl constituie astăzi inovările tehnologice și de produse, mai ales ca urmare a existenței protecției legale și naturale a dreptului de autor și a patentelor care duc totodată la adîncirea decalajului tehnologic dintre țări, mai ales din cauză că competitorii nu pot obține informațiile necesare pentru a putea produce și ei produsele respective. Ei devin concurenți abia mai târziu, după ce încetează termenele de protecție a dreptului de autor sau ca urmare a copierii produselor. ⁶⁾

Un punct de cotitură în evoluția structurii comerțului exterior și în concepția privind specializarea și cooperarea industrială între țări îl constituie dezvoltarea așa numitului comerț intra-industrial hotărît îndeosebi de contribuția progresului tehnic. Comerțul intra-industrial din cadrul aceleiași ramuri, omogene adeseori, se face în proporții foarte ridicate : în țările Pieței Comune în medie peste 50% în toată industria, din care cele mai ridicate procente se înregistrează în ramurile cele mai deschise la progresul tehnic — chimia 65%, mașini și echipamente industriale 60%, iar cele mai scăzute procente la ramurile unde progresul tehnic este mai lent. ⁷⁾ Evoluția conceptuală în legătură cu formularea modelului privind comerțul intra-industrial și în legătură cu caracteristicile tehnice-materiale care stau la baza acestuia au fost formulate sintetic de C. Hufbauer ⁸⁾ în tabelul următor.

Firește, studiul fluxurilor de mărfuri relevă o tendință evidentă de realizare a schimburilor de produse între țări nu atît cu economii complementare, cît mai ales cu economii care au un nivel și structuri industriale similare. Explicația o dă îndeosebi specificitatea progresului tehnic care duce la o mare varietate a sortimentajiei și a calității produselor. Un flux intens și stabil al schimburilor de mărfuri ale industriei prelucrătoare are loc nu atît pe baza decalajului tehnologic ci în special al unui

Aurel IANCU

(Continuare în pagina 24)

¹⁾ Directivele Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990, București, Editura politică, 1979.

²⁾ Eli Heckscher, The Effect of Foreign Trade on the Distribution of Income, Ekonomisk Tidskrift, vol. XXI, 1919, republicat în American Economic Association, Readings in the Theory of International Trade, Londra, Allen and Unwin 1949 ; Bertil Ohlin, Interregional and International Trade, Cambridge, Mass, Harvard University Press, 1933.

³⁾ M. V. Posner, International Trade and Technical Change, Oxford Economic Papers, Oxford, vol. XXXI, 1961.

⁴⁾ G. C. Hufbauer, Synthetic Materials and the Theory of International Trade, Londra, Duckworth, 1965 ; The Impact of National Characteristics and Technology on the Commodity Composition of Trade in Manufactured Goods, in R. Vernon (ed), The Technology Factor in International Trade, New York, National Bureau of Economic Research, 1970.

⁵⁾ R. Vernon, International Investment and International Trade in the Product Cycle, Quarterly Journal of Economics, 80, mai 1966 ; The Technology Factor in International Trade, New York, National Bureau of Economic Research, 1970.

⁶⁾ H. G. Grubel, P. J. Lloyd, Intra-Industry Trade, Londra, The Macmillan Press Ltd, 1975.

⁷⁾ H. G. Grubel, op. cit. ; G. C. Hufbauer on Commodity Composition of Trade in Manufactured Goods, publicat în lucrarea menționată.

⁸⁾ G. C. Hufbauer, op. cit. (1970).

IDEEA de valoare preluată de Malthus de la Smith a fost dezvoltată și folosită în felul următor: valoarea mărfii A, care se schimbă cu marfa B, este dată și măsurată de munca cuprinsă în B, marfă de care va dispune fostul posesor al mărfii A devenit, prin schimb, posesor al mărfii B. Și iată că prin acest mod de determinare a valorii, schimbul inegal – întrucât fostul posesor al mărfii A intră în stăpânirea unei cantități mai mari de muncă decât conține marfa sa – devine explicabil pe bază de echivalență. Acest lucru era considerat valabil pentru cazurile frecvente în care A este capital iar B – munca muncitorului, a salariatului.

Confuzii și dificultăți de înțelegere apar în legătură cu nedelimitarea de către Malthus a mărfii pe care o vinde muncitorul la valoarea ei, și anume forța sa de muncă, a mărfurilor pe care muncitorul le produce și a căror valoare este mai mare decât cea primită de el sub formă de salariu. Nu se făcea distincție între cantitatea de muncă cheltuită de muncitor și cea neplătită de capitalist, între timpul de muncă necesar și cel de supramuncă.

Prin cumpărarea forței de muncă la valoarea ei, deci pe bază de echivalență, capitalistul va dispune de mai multă muncă decât a dat, deoarece folosirea forței de muncă are capacitatea de a produce mai multă valoare decât s-a dat pe ea. Altfel, schimbul între muncă și capital nu ar avea sens, lucru pe care Malthus l-a înțeles destul de bine. Ceea ce nu a putut înțelege – sau nu a relevat el, – a fost faptul că pentru acest surplus de muncă capitalistul nu plătea nimic și de aceea profitul nu poate fi socotit un cost de producție. Combătându-i ideea după care profitul ar fi un cost de producție, R. Torrens scria: „Profitul capitalului nu constituie niciodată o parte a cheltuielilor

Malthus — din filele istoriei în arsenalul ideologiei burgheze actuale (II)

de producție...”¹⁾ Dacă deținătorii de capital ar plăti și pentru profit ar deveni inexplicabilă însăși îmbogățirea lor.

Malthus aprecia uneori profitul, această parte a valorii creată de muncă, drept un avans peste valoare, un avans pe care vinzătorii îl pretind de la cumpărători, drept un „profit upon expropriation” (profit de instrăinare). Economistul pastor a confundat folosirea în calitate de capital a valorii unei mărfi – singura care permite înțelegerea creării plusului de valoare, a profitului – cu valoarea ei, lucruri cu totul diferite. Așa cum menționa Marx, „după ce a confundat valorificarea mărfii capital și valoarea sa, Malthus, consecvent cu sine, a transformat pe toți cumpărătorii în salarijați: în locul mărfurilor ei schimbă cu capitalul muncă directă și îi dau mai multă muncă decât există în marfă; dar profitul – aprecia Marx – rezultă, din contră, din faptul că el (patronul, n.n.) vinde întreaga muncă conținută în marfă cu toate că el n-a plătit decât o parte”.²⁾ Iar mai departe, marele gânditor adăuga: „Ceea ce nu înțelege Malthus este diferența între suma totală a muncii cuprinse într-o marfă și suma muncii plătite conținută în aceeași marfă. Anume această diferență este sursa

profitului. Dealtfel, Malthus a mers mai departe, deducând profitul din aceea că vinzătorul nu numai că vinde marfa peste prețul care l-a costat pe el, ci și peste prețul care costă această marfă în general”.

În sensul celor arătate de Marx, Malthus înțelegea profitul atât ca o cheltuială de producție, ca diferență între ce-l costa marfa pe capitalist și ce-o costă aceasta pe societate, confundând munca plătită de capitalist cu cea depusă de societate – cit și ca un adaus peste valoare, adică peste întreaga muncă depusă pentru producerea ei. Aici, deci, rezidă eroarea fundamentală a lui Malthus – eroare care nu-i anulează meritul de a fi deschis științei economice drumul spre înțelegerea naturii schimbului dintre muncă și capital ca un schimb inegal realizat pe bază de aparentă echivalență. Această eroare l-a dat cu mult înapoi, față de Petty, Boisguilleberg, Smith, Ricardo sau Sismondi, de această interpretare eronată se resimte întreaga lui doctrină economică. Tocmai părțile ei slabe se încearcă a fi recreditate de economiștii actuali de dreapta; și mai ales cele referitoare la modul eronat de interpretare a valorii create de muncă pentru a se justifica veniturile fără muncă și consumul parazitari drept o condiție a reproducției capitaliste.

Partea bună a teoriei valorii – și anume cea după care valoarea este dată de – și măsurată cu – munca iar schimbul dintre muncă și capital este inegal și totuși are loc pe bază de echivalență – i-a permis lui Malthus să ridice câteva probleme importante în fața științei economice și să combată dogme bazate pe ipoteze false. Teze optimiste după care „intrucit producția sporită este însoțită totdeauna de o capacitate corespunzătoare sporită de a dobîndi și a consuma, supraproducția nu

FIȘE

N. S. STĂNESCU

DECALAJE ECONOMICE ALE LUMII CONTEMPORANE

EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCILOPEDICĂ
București, 1982

● În Editura științifică și enciclopedică a apărut de curind volumul „Decalaje economice ale lumii contemporane”, autor N.S. Stănescu. Lucrarea urmărește să treacă în revistă cauzele istorice și contemporane ale apariției și menținerii decalajelor ce despărț economiile țărilor dezvoltate de cele ale țărilor în curs de dezvoltare. În abordarea problemelor se pornește de la ideea că lumea contemporană este deosebit de complexă și că o clasificare științifică a țărilor nu

poate avea în vedere doar un singur criteriu – fie social-politic, fie tehnico-economic etc.

Ideea fundamentală argumentată de către autor este că economiile țărilor în curs de dezvoltare se deosebesc atât din punct de vedere cantitativ cât și calitativ de cele ale țărilor avansate printr-o serie de trăsături, cum sînt: rămînerea în urmă în ce privește volumul fondurilor fixe, nivelul forțelor de producție și volumul producției pe locuitor; structuri unilaterale dezvoltate ale economiilor naționale; dependență economică față de exterior. Diversele țări în curs de dezvoltare se deosebesc între ele prin gradul diferit în care își găsesc expresia aceste trăsături fundamentale, primate în unitatea lor. Potrivit opiniei autorului, ieșirea din starea de țară în curs de dezvoltare presupune măsuri în toate cele trei direcții menționate. Menționăm că lucrarea conține numeroase referiri la literatura economică din țara noastră și din străinătate.

Prognozare

● În lucrarea unu colectiv de autori – MODELI ZA PERSPEKTIVNO RAZVITIE NA IKONOMIKATA (Modele ale dezvoltării în perspectivă a economiei), apă-

tută în Editura Academiei bulgare de științe, Sofia, 1980, sînt examinate principalele metode care asigură elaborarea prognozelor de dezvoltare economică în perspectivă; este întreprinsă, totodată, o caracterizare generală a sistemului de modele cu ajutorul cărora a fost întocmită o variantă de prognoză a dezvoltării social-economice a Bulgariei pînă în anul 1995. Modelele sînt examinate în lucrare sub forma unui sistem care permite folosirea lor în interconexiune, în condițiile unui regim iterativ, pentru coordonarea soluțiilor, în cadrul dezvoltării pe termen lung și pe termen mediu. Sistemul de modele economico-matematice pentru prognozarea pe termen lung și pe termen mediu este compus din trei blocuri aflate în interconexiune, apte să asigure în mod corespunzător, etapele prognozarilor pe termen lung, concretizarea pe termen mediu și calculele de optimizare pe termen mediu.

La elaborarea prognozelor asupra dezvoltării economico-sociale a țării – se arată în lucrare – este necesar să se acorde o atenție deosebită mutațiilor structurate, inter și intrarumuri. Astfel, este de prevăzut că pe termen lung vor avea loc

importante schimbări în macrostructură, o pirghie de seamă în realizarea acestora constituind-o programele complexe de dezvoltare. Un rol fundamental va deține în acest context stabilirea ramurilor și grupurilor de ramuri determinate pentru noua structură, repartizarea corespunzătoare a fondurilor de investiții în următorii 15–20 de ani.

Ingineri de afaceri

● Capacitatea de a se adapta rapid la cerințele pieței constituie un „modus vivendi” al întreprinderilor mici și mijlocii. Această proprietate nu privește însă – așa cum subliniază Nicolas Perrin în articolul „Un métier: ingénieur d'affaire” publicat în numărul din mai 1980 al revistei „L'USINE NOUVELLE” – în primul rînd abilitatea de a vinde ceea ce se produce în întreprindere, cit posibilitatea de a adapta rapid înseși produsele realizate la cerințele clienților (comenzi care vădesc, adesea, caracter de unicat). Desfășurarea în astfel de condiții a activității întreprinderilor mici și mijlocii a determinat apariția unor profesii noi, specifice. Cea mai reprezentativă, opinează N.P., este așa numita profesiune

este posibilă³⁾ el i-a opus realitatea care arăta că supraproducția este posibilă iar acumularea accentuată de capital transformă posibilitatea în realitate. „Anume aceasta — sublinia el vorbind de supraproducția posibilă datorită schimbului inegal dintre muncă și capital — este ceea ce se înțelege prin cuvântul „engorgement”, (îngrămădire, aglomerare de mărfuri nerealizate, criză n.n.) care, în acest caz, este evident general și nu parțial⁴⁾ Malthus a legat posibilitatea supraproducției de faptul că valoarea în creștere a mărfurilor oferite pe piață se află în mîna unora iar cererea este de partea altora; aceștia au dorința de a cumpăra și necesitatea de a cumpăra dar n-au suficiente mijloace cu care să cumpere.

Veniturile salariaților depind de ce le dau capitaliștii, cei ce oferă mărfurile, și aceștia le dau mai puțin decît valoarea creată de ei și materializată în mărfurile oferite. În acest sens reține atenția următoarea teză a lui Malthus: „Rezultă, deci, că puterea de a comanda o anumită cantitate de muncă de un anume fel, combinată cu voința de a o avansa, reprezintă o anumită cerere. Este necesar însă să observăm că această putere nu se află niciodată în stăpînire muncitorilor înșiși, ci a acelor care folosesc muncă și care au puterea și voința de a plăti cantitatea, mică sau mare, de bani sau de mărfuri care este necesară în starea dată a societății, pentru a retribui cantitatea primită de muncă”. Prin formularea acestei teze Malthus a atîntat atenția asupra rolului pe care-l au relațiile dintre muncă și capital asupra relației cerere efectivă-ofertă. Intereșele de clasă l-au determinat însă să nu meargă prea departe pe această cale în folosul științei — fapt care l-ar fi obligat la prea mult, la a recunoaște că relația capital-muncă, generează inevitabil, crize,

șomaj etc., la a susține veniturile și nevoile muncitorilor — ci s-o exploateze pentru apărarea capitalismului în general și a situației privilegiate a aristocrației.

Ideea formulată i-a servit mai mult ca argument pentru a demonstra că realizarea mărfurilor poate avea loc iar capitalul se poate autovalorifica — atunci cînd veniturile claselor producătoare sînt comprimate de către deținătorii de capital — cu condiția existenței unei clase care să încaseze venituri și să consume fără să producă. De aici, accentul deosebit pus pe limitarea la strictul necesar a rolului muncitorilor, pe caracterul constant al „valorii muncii”; de aici explicarea rentei ca un dar și o mare binefacere pentru toți — „ca un dar foarte prețios pentru fericirea speciei umane”, cum scria Malthus; și tot de aici, accentul pus pe cererea solvabilă, cu un rol de stimulent al creșterii avuției naționale, pe „realizarea” consumului parazit.

Tot legat de valoarea mărfurilor și a modului de realizare a ei, Malthus a pus și problema corelării acumulării de capital cu cea a creșterii consumului neproductiv, inclusiv a celui parazit, drept condiție a obținerii profitului de pe urma realizării mărfurilor. Pe bună dreptate el a considerat eronată teza după care „acumularea asigură cererea, sau după care consumul muncitorilor, folosiți de către indivizi al căror scop este de a economisi, creează o cerere reală de merinde, suficientă pentru a încuraja în chip susținut creșterea producției”. Ca și în alte cazuri, această idee bună și-a schimbat însă cursul și a fost îndreptată într-o direcție dubioasă. Bazat pe ideea enunțată, Malthus a condamnat teoria economică ce pune accentul pe acumulare, pe creșterea ofertei, îndemnînd știința economică să se orienteze spre consum și spre cererea solvabilă.

Desigur, important era de știut ce fel de consum să crească, al cui. Ca să crească consumul muncitorilor salariați, al celor ce creează valorile, ar fi trebuit să sporească mai întîi veniturile lor. Dar prin aceasta ar fi sporit înseși cheltuielile de producție, ceea ce ar fi afectat profitul. Din acest punct de vedere, producerea valorii mărfurilor și realizarea ei în condițiile capitalismului intra într-un cerc vicios: ca să sporească acumularea, și prin ea capitalul, erau necesare salarii mici și profituri mari (ca diferență între munca ce se prestează și cea care se plătește de către capital); iar ca mărfurile să se realizeze era nevoie de o cerere solvabilă sporită.

Malthus a imaginat o ieșire „originală” din acest cerc vicios: întreținerea unei clase parazitare, care să nu producă, dar care să încaseze venituri și să consume. Între elementele acestei clase parazitare, Malthus distinge aristocrația funciară, biserica, slujitorii acestora, slujitorii ai statului, sinecuriști și o întreagă pleiadă de consumatori care nu sînt și producători. În concepția sa, consumul lor se cerea să fie atît de mare încît să fie în măsură să echilibreze cererea cu oferta. Asemenea idei i-au trezit un viu interes lui J.M. Keynes; acesta a apreciat consumul parazit, cheltuielile și investițiile neproductive drept mijloace de echilibrare a ecuației cunoscutului său model $Y = C + I$ ⁵⁾.

prof. dr. Ivanciu
NICOLAE-VALEANU

¹⁾ R. Torrens, An Essay on the Production of Wealth, London, 1821, p. 22.

²⁾ K. Marx, Histoire des doctrines économiques. Preface par K. Kautsky, t. VI, Paris, 1925, p. 31.

³⁾ D. Ricardo, op. cit. p. 363.

⁴⁾ Th. R. Malthus, op. cit. p. 279—280.

⁵⁾ Y = venit național; C = consum; I = investiții

de „ingenieur d'affaire” (inginer de afaceri).

Prin ce se caracterizează această nouă meserie? Potrivit opiniei autorului, formulată pe baza unor investigații mai ample asupra activității unor întreprinderi mici și mijlocii din industria franceză de echipamente, „inginerul de afaceri” este persoana care răspunde de realizarea unui anumit produs — de regulă de mare complexitate — din momentul lansării comenzii și pînă în momentul livrării și punerii în funcțiune la beneficiar. Dispunînd de largi atribuții în cadrul întreprinderii — gestiune, contracte externe, posibilitatea de a-și forma anumite grupuri de lucru etc. — „inginerul de afaceri” a modificat radical imaginea tradițională a inginerului tehnician. Noua profesiune solicită, după cum subliniază N.P., capacitatea de a îmbina cunoștințele tehnice cu cele economice și comerciale.

Progresul tehnic și șomajul

● Cunoscutul economist, demograf și sociolog francez Alfred Sauvy, reia în noua sa lucrare „LA MACHINE ET LE CHOMAGE. LE PROGRES TECHNIQUE”. (Mașina și șomajul.

Progresul tehnic), Dunod, 336 pag., combaterea tezei pe cit de vechl și înrădăcinate, pe atît de eronate, că șomajul ar fi o consecință a progresului tehnic. Dezvoltînd analiza întreprinsă în unele din lucrările sale anterioare („Mythologie de notre temps”, „L'economie du diable”), autorul, ajuns la venerabila vîrstă de 82 de ani, demonstrează că mașina a creat pînă acum, direct sau indirect, mult mai multe locuri de muncă pe plan național decît a desființat. În toate țările în care productivitatea a crescut, a sporit și numărul locurilor de muncă, într-o măsură cu atît mai mare cu cît producția pe locuitor este mai importantă; adeseori se dovedește că sporirea productivității muncii care a antrenat reduceri de personal favorizează dezvoltarea unor noi ramuri creatoare de locuri de muncă. În cazul Franței, de pildă, arată A.S., deși productivitatea muncii s-a triplat între 1952 și 1972, numărul locurilor de muncă a sporit și el cu 4%. Dacă teza privind mașina care produce șomaj ar fi adevărată, scrie în continuare A.S., după secole de progres tehnic nu ar exista 20 milioane de muncitori

ocupați și 1,5 milioane de șomeri, ci proporția ar fi inversă. Sursa șomajului trebuie căutată în incapacitatea sistemului economic capitalist de a asigura valorificarea tuturor resurselor societății, în vederea satisfacerii depline a nevoilor acesteia.

Implicații sociale ale inflației

● Articolul „Inflation is wrecking the private pension system” (Inflația face să eșueze sistemul pensiilor particulare) apărut în revista BUSINESS WEEK din 12 mai 1980 se ocupă de efectele accelerării inflației asupra uneia din categoriile tot mai numeroase cu venituri fixe ale populației S.U.A., și anume pensionarii. Creșterea costului vieții într-un ritm mediu anual de 7,4% în ultimul deceniu a redus la jumătate puterea de cumpărare a pensiilor celor care au ieșit din viața activă acum zece ani (în cazul frecvent în care firmele la care au fost salariați nu le-au acordat o majorare între timp). Dacă inflația va continua în același ritm, se subliniază în articol, aceleași pensii își vor mai pierde o treime din valoarea lor inițială în următorii cinci ani.

FIȘE

(La un ritm al inflației de 12% pe an, de exemplu o pensie fixă își pierde două treimi din valoare în zece ani și 90% în 20 de ani).

Implicațiile sociale ale inflației au devenit cu atît mai ample cu cît durata medie de viață a populației a crescut: speranța de viață a bărbaților astăzi în vîrstă de 65 de ani a ajuns la 80, iar a femeilor a depășit 84, în vreme ce majoritatea populației americane se pensionează înainte de a implini 65 de ani. Astfel, perioada de viață în care persoanele respective vor trebui să trăiască de pe urma unei pensii a cărei putere de cumpărare este puternic erodată de inflație s-a prelungit. În aceste condiții este de așteptat să sporească din nou și ponderea pensionarilor considerați în mod oficial ca fiind săraci (în 1959 ea atîngea 38%, după care a cunoscut o diminuare).

Extinderea relațiilor de comerț exterior

(Urmare din pag. 21)

nivel tehnologic relativ apropiat care să satisfacă cerințele esențiale ale calității producției. Doar atunci când este vorba de schimburi comerciale derivate din diferențierile factorilor de

Evoluția teoriei factorilor

Denumirea principalelor elemente ale teoriei factorilor	Caracteristicile esențiale ale produselor	Atributele naționale apartinând exportului de produse industriale	Principali autori care au dezvoltat teoria
1. Proporțiile factorilor	Raportul dintre capital și muncă	Abundența relativă a capitalului fizic conduce la exportul bunurilor cu consum mare de capital; abundența forței de muncă conduce la exportul de produse cu consum mare de muncă	Heckscher Ohlin
2. Forță de muncă calificată	Producție și distribuție care solicită forță de muncă calificată	Abundența relativă a personalului și a forței ridicate conduce la exportul de produse cu consum mare de muncă calificată; abundența forței de muncă necalificată conduce la promovarea exportului de produse care solicită muncă necalificată	Leontief, Bhagwati, Kenen, Kravis, Keesing, Wahre, Yudin, Roskamp, Mc-Meehin, Bhardwaj, Lary
3. Mărimea economiei	Extinderea măririi economiilor în producție și distribuție	O piață internă mare este favorabilă exportului de bunuri produse în condiții de venituri de scară crescînde; o piață internă mică este favorabilă exportului de bunuri produse în condiții de venituri de scară constante	Ohlin, Dreze, Hufbauer, Keesing
4. Stadiul producției		Sofisticarea ajută pe producătorii de produse exportate; simplitatea ajută pe consumatorii de produse exportate, în special bunurile de consum ale industriei ușoare	Școala substitutiei importului
5. Decalajul tehnologic	Intrări seconvenționale naționale	Noile produse manufacturate inițial conferă un avantaj al exportului. Producătorii care vin mai târziu trebuie să coboare salariile sau alte elemente care să promoveze exporturile	Tucker, Kravis, Posner, Hufbauer, Douglass, Egendorf, Grubel, Mehta, Vernon, Keesing
6. Ciclul produsului	Diferențierea mărfurilor	Sofisticarea și fabricarea inițială conduce la exportul produselor diferențiate; lipsa de sofisticare conduce la exportul bunurilor standardizate	Hirsch, Vernon, Wells, Stobaugh
7. Similaritate de preferințe	Similaritate între importuri, exporturi și producție pentru piața internă	Comerțul este mai intens (dezvoltat) între țările cu cea mai ridicată similitudine a structurii economice, și mai puțin intens între țările cu o structură economică foarte diferită.	Linder

Sursa: G. C. Hufbauer The Impact of National Characteristics and Technology on the Commodity Composition of Trade in Manufactured Goods, in R. Vernon (ed), „The Technology Factor in International Trade”, 1970, p. 147-148.

producție, asemenea schimburi se fac într-adevăr între țări cu niveluri diferite de dezvoltare, care au decalaje tehnologice, însă, de regulă, cu efecte defavorabile pentru cele cu nivel scăzut de dezvoltare.⁹⁾

Condiția esențială ca România să treacă în rîndul țărilor cu un nivel mediu de dezvoltare este nu numai realizarea unor indicatori cantitativi ci în primul rînd, așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XII-lea al P.C.R., realizarea unor indicatori calitativi determinați în cea mai mare parte de nivelul progresului tehnic și de calificare a forței de muncă. Acest fapt este cu atât mai necesar cu cît România, după cum se știe, se numără printre țările cu cele mai restrînse rezerve de materii prime minerale și energetice. Ca atare, produsele de export trebuie să conțină resurse încorporate de energie și de materii prime deficitare în cantități minime și o cît mai mare cantitate de muncă de cercetare și de muncă cu calificare înaltă.

Făcînd calculul resurselor încorporate, așa cum a rezultat din cercetările efectuate la I.E.I., este avantajos ca raportul cantităților din fiecare resursă conținută în produsele exportate și în cele importate — pe acestea din urmă considerîndu-le substituibile — să fie subunitare la resursele de materii prime și energetice deficitare ceea ce presupune ca la export să înceapă să predomine acele produse care au încorporat mult progres tehnic și științific într-un sortiment diversificat și cu un nivel calitativ înalt.¹⁰⁾

Totodată, pentru țara noastră, lipsită de rezerve importante de resurse minerale, este necesară dezvoltarea în ritmuri deosebite a acelor servicii bazate pe progresul tehnic și în special bazat pe munca de cercetare, precum și dezvoltarea exportului de cunoștințe științifice ca: documentații, licențe, invenții și inovații, asistență tehnică și științifică, instruire prin învățămîntul superior și în special prin doctorantură.¹¹⁾

Toate acestea impun realizarea următoarei condiții fundamentale: ritmul progresului științific și tehnic din țara noastră să fie superior celui din țările dezvoltate, așa încît să se poată asigura ajungerea acestora din urmă și din punctul de vedere al progresului tehnic și științific. Într-adevăr, în noile condiții, pentru extinderea exporturilor au devenit vitale nu atît ritmurile superioare ale creșterii cantitative a indicatorilor valorici sau naturali, ci ritmurile de introducere a progresului științific și tehnic prin îmbunătățirea permanentă a parametrilor produselor și reînnoirea acestora la intervale de timp cît mai scurte care să le asigure competitivitatea pe piața mondială. În acest scop trebuie schimbat comportamentul producătorului și consumatorului care să corespundă în mai mare măsură cerințelor privind crearea și extinderea progresului tehnic și științific. De asemenea, este necesară perfecționarea mecanismului economic care să ducă la promovarea în masă a progresului științific și tehnic în toate domeniile vieții economice și sociale. Numai în felul acesta considerăm că se poate asigura o dezvoltare economică durabilă și o ameliorare a raporturilor de schimb în relațiile noastre de comerț exterior.

⁹⁾ S. B. Linder, An Essay on Trade and Transformation. New York, John Wiley and Sons, 1961; H.G. Johnson, Technology and Economic Interdependence, Londra, Trade Policy Research Centre, 1975; H. Grubel, P.L. Lloyd, op. cit.

¹⁰⁾ A. Iancu, V. Bogdan, Al. Mihălescu și M. Giuvelea. Resursele și structura industriei, București, Ed. Academiei, (în curs de apariție).

¹¹⁾ D. Sava, O Mihălescu ș.a. Probleme economice ale asimilării produselor noi și modernizării celor existente pe baza concepției proprii, Studiu, Institutul de economie industrială, București, 1979, în curs de publicare în caiet de studiu de economie industrială.

Transformarea rapidă a investițiilor în fonduri fixe

(Urmare din pag. 17)

logice, activității de pregătire a deschiderii obiectivelor de investiții, posibilităților de realizare a acestora într-o perioadă cît mai scurtă, înlăturîndu-se imobilizarea inutilă de fonduri materiale și bănești. Referitor la aceste probleme, la Consfătuirea de lucru a C.C. al P.C.R. din 30 mai, a.c. secretarul general al partidului sublinia: „Avem, în general, un foarte mare număr de investiții începute. Va trebui să ajungem, ca volumul de investiții în continuare să nu depășească capacitatea de lucru pe un an și deci volumul financiar pe un an de investiții. Trebuie să punem capăt cu desăvîrșire începerii lucrărilor de investiții fără o pregătire temeinică, fără asigurarea proiectelor, a utila-

jelor, a bazei materiale corespunzătoare“. Imobilizarea unor fonduri materiale și bănești în investiții neterminate privează ramurile de producție de o serie de capacități, care în condițiile punerii în funcțiune într-un timp cît mai scurt pot să-și aducă o importantă contribuție la sporul producției fizice și nete, iar pe plan național la sporirea venitului național și ca urmare la creșterea bazei materiale a nivelului de trai și a posibilităților de dezvoltare viitoare a economiei.

Înfăptuirea măsurilor adoptate de partid referitoare la sporirea eficienței întregii activități economice și în principal a investițiilor și fondurilor fixe necesită o îmbunătățire substanțială a activității întreprinderilor în vederea ridicării gradului de utilizare intensivă și extensivă a potențialului tehnico-productiv, al valorificării tuturor posibilităților și rezervelor de creștere a contribuției industriei la crearea venitului național, la sporirea bunăstării populației.

Dezvoltarea relațiilor economice ale României cu toate țările balcanice — contribuție la cauza securității și păcii în Europa și în lume

UNA DIN LATURILE esențiale ale procesului complex de realizare a unui climat de pace și securitate în Europa constă în dezvoltarea și diversificarea colaborării economice, bi- și multilaterale, între țările continentului european, inclusiv la nivel regional și subregional. În acest sens, asigurarea unei atmosfere de stabilitate și de pace în Balcani joacă un rol important în cadrul eforturilor menite să ducă la instaurarea securității și cooperării la scara întregului continent. Cu numeroase prilejuri, președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat cu claritate strinsa legătură între dezvoltarea colaborării în Balcani și edificarea securității europene. „Poporul român, angajat cu toate forțele sale în ampla operă de dezvoltare socialistă a țării. — spunea președintele Nicolae Ceaușescu cu ocazia recentei vizite oficiale în țara noastră a președintelui Republicii Elene, Constantin Karamanlis — este profund interesat să promoveze o largă colaborare cu toate statele lumii și, desigur, în primul rînd cu vecinii, cu statele din regiunea în care trăiește. Ne preocupăm susținut de dezvoltarea relațiilor de colaborare și prietenie cu toate țările din Balcani, dorim ca problemele existente în această regiune să fie soluționate pe cale pașnică, prin înțelegere reciprocă, ca în zona Balcanilor să se instaureze relații trainice, de bună vecinătate și colaborare bilaterală și multilaterală între state, astfel încît Balcanii să devină o regiune a păcii, prieteniei și conlucrării rodnice, o regiune lipsită de arme nucleare. Noi privim dezvoltarea colaborării balcanice într-un climat politic sănătos și prin prisma eforturilor generale consacrate înlăptuirii securității și cooperării în Europa, realizării concrete în viață a documentelor semnate la Helsinki”.

Dezvoltarea colaborării economice, atît sub forma schimburilor comerciale, cît și sub cea a cooperării economice și tehnico-științifice, cu toate celelalte țări balcanice s-a impus, cu deosebire în perioada ultimilor 15 ani, ca una din căile majore de transpunere în practică a politicii externe a României socialiste cu privire la realizarea unui climat de pace și colaborare în Europa.

În perspectiva apropiatei reuniuni de la Madrid, care trebuie să constituie un important prilej de mobilizare a eforturilor tuturor popoarelor în direcția slăbirii încordării creării unui adevărat climat de colaborare rodnică, reciproc avantajoasă, între țările continentului, întărirea și dezvoltarea relațiilor de bună conlucrare și cooperare economică între țările din Balcani capătă noi dimensiuni, cu atît mai mult cu cît relațiile economice dintre țările balcanice beneficiază — pe lîngă proximitatea geografică la nivel subregional — de existența unor condiții de natură să stimuleze dezvoltarea colaborării reciproce. Economiiile țărilor balcanice se află la niveluri comparabile de dezvoltare globală, ele situîndu-se, practic, în rîndul celor în curs de dezvoltare. În acest context, o trăsătură comună a tuturor țărilor din zonă rezidă, în ciuda anumitor deosebiri structurale, în accentul important pus pe dezvoltarea industriei, pe creșterea ponderii acestui sector în ansamblul economiei. Politicile de dezvoltare economică pe termen mediu și lung urmate de țările analizate au drept numitor comun realizarea unor ritmuri înalte de creștere economică, pe baza unor eforturi investiționale susținute, în special în domeniul industriei.

*) De exemplu, în ceea ce privește Bulgaria și Grecia, pentru o creștere a producției interne cu un procent este necesară majorarea mai rapidă cu 2 și, respectiv, 1,5 puncte procentuale a volumului fizic al schimburilor comerciale cu străinătatea.

Pe de altă parte, dezvoltarea economică generală în majoritatea țărilor balcanice depinde într-o măsură determinantă de multiplicarea și lărgirea piețelor de export pentru produsele lor, precum și a surselor externe de aprovizionare; schimburile economice externe joacă, cu alte cuvinte, un rol de primă mărime în creșterea producției interne*), în crearea venitului național al fiecărei țări. Această importanță vitală a comerțului exterior în procesul de dezvoltare economică a țărilor balcanice constituie, de asemenea, un factor stimulator important pentru sporirea colaborării reciproce în zona Balcanilor.

Acțiunea acestor factori a făcut ca relațiile economice bilaterale între țările respective să înregistreze o evoluție ascendentă în special în ultimul deceniu, dezvoltîndu-se schimburile comerciale și fiind întreprinse o serie de acțiuni de cooperare de importanță reciprocă pentru țările participante. Cu toate rezultatele obținute pînă în prezent, ponderea schimburilor reciproce în comerțul exterior total al țărilor balcanice este încă relativ scăzută, fapt ce atestă existența unor importante rezerve neexploatate în privința colaborării economice interzonale.

Promotoare activă a colaborării economice în zonă, România acordă o atenție specială sporirii schimburilor sale economice cu celelalte țări din Balcani. Ponderea schimburilor cu aceste țări în comerțul exterior al României a crescut continuu, de la 5% în 1970 la 6% în 1975 și la circa 6,9% în 1978, situîndu-se sensibil peste nivelurile înregistrate în cazul celorlalte țări din regiune.

Această evoluție se bazează pe ritmul mediu anual de creștere mult superior pe care l-au atins schimburile globale cu țările balcanice (21,3%) în comparație cu ritmul de creștere pe ansamblul comerțului exterior românesc (16,5%) în aceeași perioadă.

Un cadru propice pentru impulsivarea schimburilor economice cu celelalte țări din zonă este asigurat prin acordurile comerciale și de cooperare pe termen lung, încheiate între România și aceste țări, acorduri care conferă stabilitate și continuitate relațiilor reciproce.

România acționează cu consecvență pentru dezvoltarea mai susținută a cooperării economice și tehnico-științifice între țările balcanice. Astfel, au fost lansate o serie de acțiuni de interes reciproc în special cu țările vecine: cooperarea în producția de cauciuc poliizoprenic, construirea unui complex de producție a olefinelor, acțiuni de cooperare în domeniul chimiei și industriei siderurgice, complexul hidrotehnic și de navigație de la Turnu Măgurele—Nicolae, întreprinderea mixtă pentru construcția de mașini grele de la Giurgiu și Ruse — cu Bulgaria; sistemele hidroenergetice și de navigație Portile de Fier I și II de pe Dunăre, cooperarea între combinatul petrochimic de la Pancevo și combinatul chimic de la Timișoara, precum și cea în producția locomotivelor electrice etc. — cu Iugoslavia. Relațiile economice dintre România și Albania au cunoscut o evoluție ascendentă, caracterizată prin majorarea volumului livrărilor reciproce și extinderea nomenclatorului de produse. Principalele produse românești exportate în Albania sînt: instalații de foraj și utilaj petrolier, motoare electrice, aparataj electrotehnic, componente pentru receptoare de radio și televiziune, produse chimice, laminate din oțel, uleiuri minerale, anvelope și altele. Întreprinderile albaneze de comerț exterior livrează în România: bitum, minereu și concentrate de crom, concentrate de pirită, cărbune energetic, sulf și unele

produse ale industriei alimentare. Pe baza rezultatelor favorabile obținute pînă în prezent, se estimează că schimburile comerciale, precum și diferitele forme de colaborare economică dintre cele două țări, se vor înscrie și în anii următori pe o linie ascendentă.

Cooperarea între România și Grecia s-a concretizat, pînă în prezent, în principal în constituirea societăților mixte „Elpex” și „Terhellas”, pentru comercializarea produselor petroliere și, respectiv, a diverse alte produse românești și grecești, precum și în construirea în comun de centrale telefonice automate în localitățile Ioannina și Chaidari, a unei fabrici de cherestea la Drama, în executări de foraje petroliere în delta fluviului Nestos și în zona Kamotini, în elaborarea de studii în vederea electrificării căilor ferate elene. Recenta vizită în țara noastră a președintelui Constantin Karamanlis a prilejuit exprimarea hotărîrii celor două țări de a lărgi cooperarea în ramurile de bază ale economiei naționale. În ceea ce privește cooperarea economică româno-turcă, principalele acțiuni aflate în diferite stadii de realizare sînt: construirea unei rafinării de țitei în Anatolia Centrală cu o capacitate anuală de prelucrare de 5 milioane tone de țitei, precum și realizarea unei capacități de producție pentru cromat și bicromat de sodiu, o serie de alte aranjamente — în special în domeniul explorării și exploatării unor resurse de materii prime — fiind avute în vedere a fi încheiate în următorii ani.

Numeroase alte căi și mijloace concrete de lărgire și diversificare a schimburilor economice dintre România și celelalte țări balcanice se află în atenția părților, fiind abordate în cadrul comisiilor mixte care urmăresc și analizează îndeplinirea obiectivelor stabilite prin acordurile pe termen lung pentru dezvoltarea relațiilor economice bilaterale.

REZULTATELE pozitive obținute de România în ceea ce privește dezvoltarea schimburilor economice cu celelalte țări balcanice sînt o mărturie pentru posibilitățile de impulsioneare a colaborării în zona Balcanilor. Aceste rezultate pot constitui un exemplu în privința modului de valorificare — pe baza principiilor respectării independenței și suveranității fiecărei țări, a neamestecului în treburile interne, a egalității în drepturi și a avantajului reciproc — a oportunităților de colaborare oferite de potențialele economice în creștere ale țărilor respective. Mai buna punere în valoare a factorilor amintiți (nivelul de dezvoltare economică comparabil, orientări generale asemănătoare în ceea ce privește promovarea investițiilor, în special în industrie, și comerțului exterior; apropierea geografică; existența unor legături tradiționale pe diferite planuri), care joacă și pot juca și în viitor, într-o și mai mare măsură, un rol favorabil în impulsionearea relațiilor economice dintre țările balcanice, poate reprezenta chezașia exploatării judicioase a rezervelor importante existente în planul colaborării economice.

Pe baza experienței acumulate, se resimte necesitatea trecerii la o etapă superioară în colaborarea balcanică, astfel încît, paralel cu dezvoltarea schimburilor economice în plan bilateral, să se aibă în vedere realizarea unor acțiuni multilaterale de cooperare. Un început în această direcție — mai ales în ceea ce privește crearea cadrului general și depistarea direcțiilor posibile de acțiune — l-a constituit organizarea, în 1976, la Atena, a Reuniunii pentru cooperare economică și tehnică multilaterală între statele balcanice, reuniune care a permis consacrarea interesului comun al țărilor participante de a dezvolta cooperarea dintre ele în principal în cinci mari domenii (agricultura, comerțul, energia, transporturile și telecomunicațiile, mediul ambiant). Este de remarcat că reuniunea s-a situat în optica și perspectivele deschise de Actul final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa de la Helsinki, ca o acțiune multilaterală importantă întreprinsă de țări balcanice în procesul de aplicare a hotărîrilor Conferinței. În același timp, trebuie subliniat faptul că reuniunea a consacrat conceptul de cooperare multilaterală balcanică, între țările din zonă, fără însă ca aceasta să apară ca fiind îndreptată spre constituirea unui grup închis, care s-ar izola de celelalte țări. Dimpotrivă, această cooperare — prin efectele pozitive pe care le-ar avea pe linia dezvoltării economice generale a fiecărei țări din zonă, a creșterii participării la circuitul economic mondial, a stabilității și continuității schimburilor — ar constitui un factor de natură să impulsioneze colaborarea economică la scara întregului continent european.

Rezultatele obținute pînă în prezent pe linia dezvoltării relațiilor economice bi- și multilaterale între țările balcanice îndreptătesc opiniile conform cărora este posibilă și necesară găsirea unor noi căi și domenii de cooperare, suplimentarea schimburilor comerciale tradiționale, care să pună mai bine în valoare resursele financiare, materiale și umane ale acestora, în scopul satisfacerii unor interese reciproce.

În acest context, pentru viitor poate fi avută în vedere, de exemplu, cooperarea în domeniul producției de energie electrică, prin mai buna exploatare a resurselor hidro și termoelectrice, cooperare care ar putea să se extindă pînă la crearea unui sistem energetic interconectat în Balcani. Un alt domeniu mare, deosebit de important, în care cooperarea între țările balcanice poate să se dezvolte este realizarea unor proiecte de investiții comune pentru exploatarea și utilizarea resurselor minerale existente în aceste țări (plumb, zinc, crom, minereu de fier, cărbuni etc.). Țările balcanice mai pot coopera și în diverse sectoare ale industriei (autovehicule, construcții navale, tractoare, mașini-unelte, aparate electrocasnice etc.) și agriculturii (irigații, zootehnie), unde unele dintre aceste țări au ajuns să dobindească o experiență și rezultate apreciate pozitiv pe plan internațional. Un rol important în dezvoltarea de ansamblu a relațiilor economice intrabalcanice ar putea să-l îndeplinească cooperarea în domeniul îmbunătățirii infrastructurii economice din aceste țări, precum și în domeniul serviciilor. Astfel, ar putea fi avute în vedere proiecte referitoare la îmbunătățirea rețelelor de transport și comunicații, eventual pînă la crearea unui sistem rutier integrat la nivel balcanic, precum și referitoare la mai buna punere în valoare a capacităților portuare și de transport naval.

Astfel de acțiuni de cooperare ar putea îmbrăca forme diferite, mergînd pînă la constituirea de societăți mixte bazate pe participarea cu capital, echipamente, know-how etc. a țărilor interesate.

Lărgirea cooperării economice și tehnico-științifice în cele câteva domenii menționate se încadrează în bune condițiuni în obiectivele planurilor pe termen mediu și lung de dezvoltare a economiilor naționale ale țărilor din Balcani.

Impulsionarea schimburilor comerciale și realizarea unor acțiuni concrete în domeniile menționate, precum și în alte domenii și sub alte forme de colaborare economică ce pot fi depistate în cadrul unor consultări sectoriale organizate între țările balcanice, trebuie să fie facilitate prin asigurarea unui cadru cât mai favorabil dezvoltării relațiilor economice reciproce. În acest sens, de o deosebită utilitate practică pot să se dovedească unele măsuri care ar putea fi convenite atît pe linia organizării propriu-zise a relațiilor de afaceri (stabilirea unor legături instituționalizate între camerele de comerț și industrie ale țărilor din zonă, crearea de centre comerciale permanente ale diferitelor țări balcanice în celelalte țări din regiune etc.), cît și în domeniul facilitării fluxurilor comerciale reciproce (prin măsuri în direcția simplificării formalităților vamale, a acordării de facilități tarifare, în sectorul transporturilor etc.).

Iată, așadar, numai câteva din direcțiile în care țările balcanice pot acționa în vederea dezvoltării colaborării economice reciproce. Componentă esențială a procesului general de asigurare a unui climat de înțelegere și prietenie între țările europene, extinderea colaborării economice în Balcani poate juca un rol real, concret, în transpunerea în practică a obiectivelor urmărite de țările continentului, obiective care vor fi reiterate cu ocazia apropiatei reuniuni de la Madrid, din toamna acestui an.

Profund implicată în eforturile menite să asigure instaurarea securității și păcii în Europa, România militează pentru realizarea unei zone a înțelegerii și colaborării în Balcani, acționînd inclusiv în direcția stringerii legăturilor economice cu celelalte țări din regiune. Drept mărturie a atenției acordate de țara noastră acestui deziderat major stau multiplele întîlniri și contacte la nivel înalt cu șefii de state și guverne din țările balcanice menite să ducă la dezvoltarea continuă a relațiilor bilaterale, precum și promovarea consecventă a ideii lărgirii reuniunilor interbalcanice și instituționalizării unor structuri determinate, privind conlucrarea în diferite domenii, structuri care să contribuie la impulsionearea colaborării multilaterale în zonă. În acest context, o deosebită importanță o prezintă hotărîrea exprimată săptămîna trecută de președinții României și Greciei de a relua inițiativa organizării de reuniuni multilaterale pentru convenirea pe plan regional a unor forme de cooperare în domeniul de interes comun.

Așa cum declara nu demult președintele Nicolae Ceaușescu, cu ocazia vizitei oficiale de prietenie în țara noastră a delegației de partid și de stat a R.P. Bulgaria în frunte cu tovarășul Todor Jivkov, „România întreține relații bune cu toate țările balcanice și este hotărîtă să facă totul pentru dezvoltarea colaborării dintre statele acestui spațiu geografic — socialiste și nesocialiste —, aceasta corespunzînd intereselor vitale ale fiecărui popor, cauzei generale a securității și păcii în întreaga lume”

A. CONSTANTINESCU
Institutul de economie mondială

R. F. Germania

ÎNTEPRINDERILE MICI — UN GENERATOR DE MARE PUTERE AL EFICIENȚEI

ÎNTEPRINDERILE mici și mijlocii constituie o componentă importantă a economiei R.F. Germania. Pentru că aceste unități au funcții economice deosebit de importante, participând în măsură însemnată la producția și repartiția produselor industriale. Printre avantajele importante pe care le prezintă aceste categorii de întreprinderi sunt: ● capacitatea de adaptare operativă și eficiență la condițiile schimbătoare ale pieței, ● posibilitatea de a asigura o varietate mai mare de bunuri de uz curent și servicii, considerată indispensabilă pentru buna aprovizionare a populației și a economiei. ● ingeniozitatea și inițiativa de care dau dovadă — factori importanți

iar al celor de comerț cu amănuntul este de 5 persoane. Circa 60 de procente din totalul veniturilor întreprinderilor comerciale revin unităților mici și mijlocii. În sectorul serviciilor, din numărul total de unități prestatoare (circa 650 000), numai 450 au 500 salariați sau mai mult, în timp ce un număr de 3 milioane de persoane lucrează în unități mici și mijlocii (media pe întreprindere este de 7 persoane). În afara acestor întreprinderi, în R.F.G. există și un mare număr de ateliere (peste o jumătate de milion) în care se practică peste 126 de mici meserii. Cam o treime își desfășoară activitatea în domeniul prelucrării metalului, iar o cincime în construcții. În total, 4.1 milioane per-

titivitatea acestor firme. Măsurile luate pe această linie fac parte din politica economică generală structurală a R.F.G., care eută să sporească — și prin intermediul întreprinderilor mici — capacitatea economiei de a se adapta singură la noi situații. Dar, un principiu de bază este că aceste măsuri joacă numai rolul unui ajutor suplimentar la eforturile proprii făcute de fiecare unitate economică pentru sporirea eficienței activității desfășurate.

Această politică de sprijinire și promovare a unităților economice mici utilizează o serie de instrumente: ● înlesniri, și uneori scutiri de impozite, ● extinderea și creșterea eficienței acțiunilor preventive de control a fuzionării întreprinderilor, ● acordarea de facilități de cooperare pentru întreprinderile mici și mijlocii, ● acordarea de ajutoare, care au drept scop să amelioreze resursele financiare ale unităților mici, prin împrumuturi din fonduri speciale, ajutor financiar pentru înființarea de întreprinderi, fonduri suplimentare în cadrul asistenței economice regionale și sub formă de garanții ș.a.

UN OBIECTIV ESENȚIAL al măsurilor de sprijinire a unităților mici îl constituie creșterea eficienței utilizării resurselor umane, printre aceste măsuri la loc de frunte situându-se promovarea cercetării, a dezvoltării tehnologice și a inovației precum și perfecționarea profesională a conducătorilor întreprinderilor și a personalului lor.

● În privința sprijinirii introducerii progresului tehnic de către întreprinderile mici din industrie, acțiunile desfășurate au în vedere promovarea transferului de tehnologie și a cercetării efectuată de instituții specializate pe bază de contracte, precum și la extinderea înlesnirilor de impozite pentru cheltuieli capitale în cercetare și pentru dezvoltare. De asemenea, există, de la începutul anului 1979, un program special prin care se asigură plăți suplimentare pentru personalul întreprinderilor mici și mijlocii care își consacră activitatea cercetării și dezvoltării.

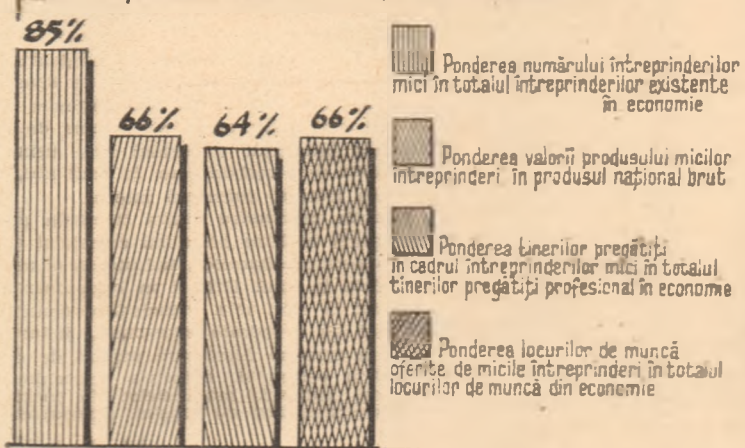
Pentru intensificarea promovării inovațiilor importante din punct de vedere economic, (produse și procese tehnologice noi), în cazul în care cheltuielile necesare depășesc resursele financiare și capacitatea unităților mici și mijlocii de a înfrunța riscul, se acordă subsidii rambursabile numai în caz de succes: din anul 1975, funcționează Compania germană pentru finanțarea riscului, creată de către bănci, instituție prin care riscul pierderilor este acoperit de guvernul federal până la 75%, suma maximă fiind de 50 milioane mărci.

● Dezvoltarea economică și progresul tehnic ridică mereu cerințe tot mai mari în fața întregului personal din întreprinderi. Un grad mai înalt de informare profesională a conducătorilor de unități și de stăpînire a tehnicilor de conducere sînt considerate de o deosebită importanță și în cazul firmelor mici și mijlocii. Centrul de greutate al măsurilor luate pe această linie cade de aceea pe o mai mare dezvoltare a furnizării de informații și de consultări de specialitate, precum și pe sporirea capacității de instruire profesională a întreprinderilor mici și mijlocii.

Desigur, aspectele prezentate nu au putut contura în totalitate problematica vastă a lăbului și rolului micilor întreprinderi în economia vest-germană. Important de reținut este faptul că ele sînt privite ca o componentă de bază, indispensabilă, pentru o economie modernă și competitivă, adaptabilă operativ la schimbări, că se acționează în continuare pentru întărirea statutului și poziției lor în economie.

Bogdan PĂDURE

LOCUL ȘI ROLUL ÎNTEPRINDERILOR MICI ÎN ECONOMIE

ai promovării progresului tehnic în economie. ● contribuția însemnată la calificarea forței de muncă (circa 900 000 de tineri din 1.4 milioane sînt pregătiți profesional în cadrul lor), la asigurarea sprijinirii și diversificării locurilor de muncă etc.

CELE CIRCA 1.8 milioane de întreprinderi mici și mijlocii existente aparțin sectorului meseriilor, comerțului, industriei și service-urilor. Dintre acestea peste 1.65 milioane întreprinderi sînt mici (pînă la 9 salariați), iar numărul unităților mijlocii (10—499 salariați) este de peste 200 000. Circa 2/3 din produsul național brut — mai mult de 600 miliarde mărci — revine în prezent micilor întreprinderi. Ele oferă locuri de muncă la aproape 2/3 din populația activă (graficul).

În industrie, în funcție de numărul angajaților și de venit, întreprinderile mici și mijlocii sînt cel mai bine reprezentate în industria construcțiilor (80%) și mai slab reprezentate industria bunurilor de bază și de producție (37%). Numărul mediu de salariați ai unităților mici și mijlocii de comerț angro este de 10 persoane,

soane din populația activă lucrează în micile meserii. Cu o contribuție de 11% la produsul social brut, micile meserii au avut un aport deloc de neglijat la dezvoltarea economiei: în anul 1978 produsul micilor ateliere s-a ridicat la 318 miliarde mărci. Sectoarele cele mai dezvoltate sînt atelierele de reparații de vehicule, întreprinderile de construcții și reparații de construcții, unitățile de prelucrare a cărnii. Aceste trei ramuri produc împreună mai mult decît dublul sumei obținute din vânzarea produselor agricole.

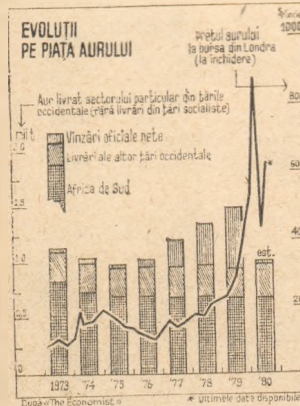
Venitul întreprinderilor mici și mijlocii precum și procentul populației active căreia îi oferă de lucru, au rămas aproape neschimbate în ultimii ani. De aceea, conform opiniei unor specialiști vest-germani, este destul de greu de demonstrat că are loc un proces general de concentrare a întreprinderilor — în ciuda unor tendințe neindoielnice de concentrare în unele sectoare, însoțite însă de apariția altor noi mici întreprinderi.

DE LA ADOPTAREA unui nou program de acțiune pentru sporirea eficienței întreprinderilor mici și mijlocii (în luna mai 1976) a sporit considerabil viabilitatea, eficiența și compe-

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Aurul — o piață în continuare „caldă“

APRECIERI occidentale recente situează livrările mondiale de aur pentru acest an la un nivel cu 40% sub cel din

1979. În aceste condiții, o nouă fluctuație bruscă a pieței ar putea ușor face ca prețul metalului galben să depășească 1000 dolari uncia. Aceste aprecieri se bazează pe mai mulți factori. În primul rând, faptul că se așteaptă o reducere substanțială a livrărilor guvernamentale și din partea organismelor specializate internaționale. Trezoreria americană spre exemplu (după ce și-a făcut publică, în octombrie 1979 intenția de a efectua livrări în mod sporadic și în cantități variabile) nu a mai făcut nici o livrare în primul semestru al anului. Un al doilea element îl constituie intervențiile speculative ale Republi-

cii Sud-Africane pe piața aurului (vinzări și recuperări imediat ulterioare, pe baza unor acorduri internaționale de „swap“), de natură să contribuie la creșterea prețului.

Pe de altă parte, se așteaptă să se reducă activitatea de prelucrare a aurului, producția de bijuterii din aur fiind estimată la 400 t pentru acest an față de 737 t în 1979 și 1007 t în 1978.

Comerțul mondial cii orez

APRECIERI recente ale F.A.O. situează la 11,1 mil. t. comerțul mondial cu orez în acest an, respectiv la un nivel egal cu cel înregistrat în 1979. Studiile întocmite pe baza estimărilor importatorilor duc la concluzia că necesitățile pentru 1980 vor fi între 10,3—11,4 mil. t., unele țări importatoare urmând să rezerveze în parte la rezervele lor pentru acoperirea integrală a cererii interne.

În ceea ce privește prețurile acestea au început să crească din februarie dar perspectivele sînt încă neclare dată fiind intrarea pe piață, ca furnizori, a unor țări care nu sînt exportatori tradiționali.

Stocurile de orez au crescut de la 39 la 44 mil. t. în 1979 dar se pare că, în conjunctura actuală acestea se vor reduce pînă la 42 mil. t. în 1980.

Creșterea cererii la aluminiu

DUPĂ o perioadă de stagnare, industria americană a aluminiului pare să intre într-o perioadă de avînt caracterizată prin creșterea susținută a cererii pe piața internă. Pentru acest deceniu se așteaptă ca cererea să crească cu 4—6% pe an, în special datorită solicitărilor pentru automobile, ambalaje și construcții. Desigur, perioada actuală aduce probleme noi legate de costul în creștere al energiei electrice: costul mediu al energiei electrice necesară pentru fabricarea unei livre de aluminiu a ajuns la 13,4 cenți în prezent (creștere cu 56% față de 1978), cu perspective să atingă 20 cenți pînă în 1983. În aceste condiții, considerînd și prețurile scăzute la energie în țări mai puțin dezvoltate (de exemplu 4 cenți pe livra de aluminiu în Brazilia), precum și interesul de a îndepărta industriile poluante, producătorii americani se îndreaptă tot mai mult către aceste țări pentru a investi în uzine de aluminiu. Astfel de acțiuni sînt avute în vedere în prezent în Brazilia și Filipine. În aceste condiții, se așteaptă, în consecință, o creștere a importului care — după datele economiștilor de la Chase Econometrics — va atinge, în 1990, un sfert din consumul intern.

Programe de dezvoltare

Ecuador: direcții prioritare de dezvoltare

ÎN ANUL 1980 a început în Ecuador realizarea planului de investiții pe perioada 1980—1984 care acordă principală atenție dezvoltării industriei petrolului și agriculturii.

Industria petrolului va beneficia de investiții importante — de aproximativ 1 miliard de dolari. Pentru creșterea rezervelor certe de țitei, apreciate la 1 ianuarie 1980 la 151 milioane tone, se preconizează realizarea unui intens program de foraje. Cheltuielile ce vor fi afectate în acest scop în anul 1984 urmînd să fie de peste 6 ori mai mari decît cele din anul 1980. Se va acționa și în direcția exploatarea rezervelor de gaze naturale din golful Guayaquil și extinderii capacităților de rafinare în vederea sporirii exporturilor de produse derivate din țitei. Se preconizează, de asemenea, construirea pînă în anul 1987 a unui complex petrochimic.

Pentru dezvoltarea agriculturii — în scopul creșterii gradului de autoaprovizionare cu produse agroalimentare și asigurării unor cantități sporite pentru export (de cafea, banane, cacao, zahăr — care constituie principalele produse agricole de export) — se preconizează adoptarea unui complex de măsuri printre care: a) acordarea de asistență tehnică și extinderea sistemului de irigații (planul prevede creșterea suprafețelor irigate cu 25 000 ha pe an); b) stimularea înființării cooperativelor; c) crearea premiselor pentru îmbunătățirea alimentației, a condițiilor de locuit, a sănătății și învățămîntului; d) îmbunătățirea aprovizionării regiunilor rurale cu energie electrică, extinderea rețelelor de transport și comunicații. Pentru dezvoltarea agriculturii, Ecuadorul beneficiază de asistență financiară din partea B.I.R.D. și B.I.D.

Printre obiectivele programului de investiții pe perioada 1980—1984 figurează și construirea centralei hidroelectrice Daule-Peripa din provincia Guayas care va contribui la reducerea consumului de țitei.

În domeniul dezvoltării industriale se va acorda o atenție mai mare obiectivelor producătoare de produse intermediare și de bunuri de investiții (în prezent producția industriei prelucrătoare este formată în cea mai mare parte din bunuri de consum). Un obiectiv industrial important este uzina siderurgică de 210 000 tone oțel/an care, în anul 1983, va trebui să acopere integral consumul intern.

Relațiile economice dintre România și Ecuador se desfășoară în baza acordului comercial și a acordului de cooperare economică, industrială și tehnică, ambele încheiate în anul 1973, și în baza acordului de plăți încheiat în anul 1978. Principalele domenii incluse în acordul de cooperare economică, industrială și tehnică în care se desfășoară acțiuni de cooperare sînt industria petrolului, industria petrochimică, industria minieră, industria materialelor de construcții, industria construcțiilor de mașini, agrozootehnia.

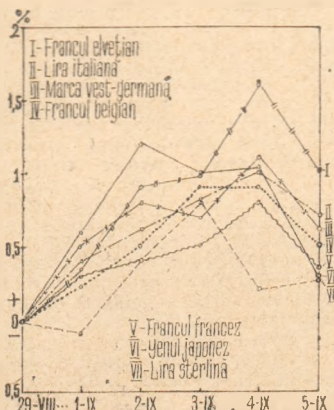
María DESMIREANU

EVOLUȚII MONETARE

TENDINȚA de depreciere a dolarului S.U.A. față de restul valurilor occidentale a continuat să se manifeste și în intervalul 1—5.09.1980. Scăderea dobînzilor la depozitele în dolari, alături de unele previziuni privind politica fiscală și monetară a autorităților a imprimat un trend descendent cursului monedei nord-americane pe piețele valutare, ea reușind totuși să refacă o parte din terenul pierdut spre sfîrșitul săptămîinii.

Ca urmare mai ales a majorării dobînzilor la termene scurte de către marile bănci elvețiene, francul elvețian a înregistrat procentul cel mai ridicat de depreciere față de dolar — la cca. 1,6350 franci/dolar, cu 1% peste nivelul din 29.08. de 1,6510 franci.

Lira italiană a mai redus puțin din decalajul pe care-l are față de celelalte valute participante la sistemul valutar vest-european, situîndu-se la sfîrșitul săptămîinii la 0,7% în depreciere față de dolar, comparativ cu nivelul de referință din 29.08 (848 lire/1 dolar, față de 853,75 lire), în timp ce restul valurilor au înregistrat procente mai reduse: marca vest-germană — 0,6% (1,7825 mărci/1 dolar, comparativ cu 1,7925 mărci), francul belgian — 0,5% (28,60 franci/1 dolar, față de 28,75 franci) și francul francez — 0,4% (4,1450 franci/1 dolar, comparativ cu 4,1620 franci). Totuși, în cercurile de afaceri interesate se consideră că tensiunile din cadrul acestui sistem ar putea duce la o

Evoluția principalelor cursuri valutare occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 1—5 IX 1980 luînd ca bază cursurile din ziua de 29 VIII 1980

reevaluare a mărcii vest-germane și o devalorizare a lirei italiene, cel puțin.

Yenul japonez a cotelat la sfîrșitul intervalului în jur de 213 yen/1 dolar, cu cca. 0,4% peste închiderea săptămîinii precedente de 218,80 yen/1 dolar, procent de depreciere aproximativ egal cu cel al lirei sterline, care se situa pe 5.09.1980 la circa 2.4150 dolari/1 liră față de 2.4010 dolari. De menționat că în această săptămîină lira a înregistrat cel mai ridicat nivel din martie 1973 în relația sa cu dolarul, respectiv de 2.4220 dolari/1 liră (pe data de 3.09.1980).

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au înregistrat o scădere cu circa 0,25% p.a. la eurodolari și eurofranci elvețieni, a căror nivel se situa la închiderea săptămîinii la circa 12% p.a. și respectiv 6% p.a., în timp ce euromarc, vest-germană a înregistrat o creștere de cca. 0,25%, situîndu-se la cca. 8,375% p.a.

O creștere destul de accentuată în această săptămîină a marcat și prețul aurului la Londra, mai ales datorită unor factori tehnici, al doilea fixing de 5.09.1980 fiind de 651 dolari/uncia — cu 19,75 dolari uncia peste cel corespunzător din 29.08.1980.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Probleme ale viitorului și dezvoltării

în viziunea unor specialiști

SUPRACONSUMUL, FACTOR NOCIV PENTRU DEZVOLTARE

Universitatea Națiunilor Unite a fost creată, în 1975, ca o organizație de cercetare în sistem internațional, fiind menită să creeze condițiile necesare pentru coordonarea unor cercetări efectuate în colaborare cu universități și institute din diferite țări. Universitatea O.N.U. și-a propus trei mari domenii, respectiv programe de cercetare vizând 1) alimentația, 2) resursele materiale și energetice, 3) dezvoltarea umană și socială.

Profesorul norvegian **JOHAN GALTUNG** coordonează grupul de cercetători, care, în cadrul ultimei teme menționate, lucrează la elaborarea proiectului intitulat „Obiective, proceze și indicatori ai dezvoltării” (Goals, Projects and Indicators of Development — G.P.I.D.). În cele ce urmează prezentăm câteva aprecieri ale profesorului J. Galtung privind coordonatele conceptuale care stau la baza proiectului G.P.I.D.

Programul pentru dezvoltarea umană și socială și-a însușit această terminologie tocmai pentru a face distincția necesară față de dezvoltarea economică, pentru a sublinia că sensul dezvoltării trebuie să cuprindă nu numai dezvoltarea economică ci și elementul uman. Proiectul G.P.I.D. inițiat în cadrul acestei teme, a atras un grup de 250 de cercetători din 50 de țări, iar dintre aceștia a fost selectat un nucleu compus din 50 cercetători din 25 de țări. Printre aceste țări se numără și România din care participă personalități științifice remarcabile, ca Mircea Malița, Solomon Marcus și alții.

INIȚIIND acest proiect autorii și-au propus să aducă ceva nou în problematica dezvoltării, utilizând toată bogăția gândirii de pe mai multe continente, a mai multor civilizații și sisteme economice și politice. Conceptul proiectului constă într-o matrice în care sunt incluse grupurile de cercetare din cele 25 de țări menționate. Aceste țări reprezintă cele trei grupe — țările capitaliste dezvoltate, țările socialiste, țările în curs de dezvoltare. Din țările socialiste participă România și Polonia; din țările capitaliste dezvoltate participă Norvegia, R.F.G., Anglia, S.U.A., Canada etc. Din țările rămase în urmă participă India, Malaezia, unele țări din Africa, Mexic, Argentina, Sri Lanka etc. Apare, astfel un punct de vedere, o optică, o perspectivă multinațională în abordarea temei de studii propusă.

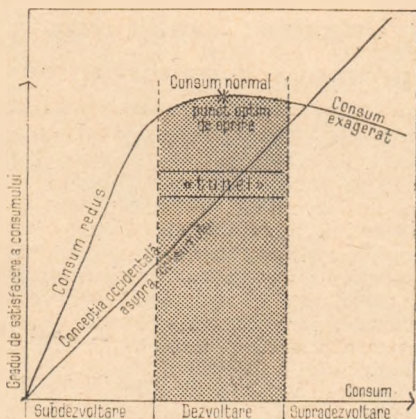
Dar aceasta nu este decât repartizarea geografică. Proiectul include o împărțire în obiective, proiecte și indicatori, precum și „subproiectele”, ale căror teme se referă la: necesitățile fundamentale ● moduri alternative de viață ● viziuni asupra societăților dezirabile ● procesul de exploatare ● procesul de eliberare ● procesul de militarizare.

Se pot scrie cărți despre teoria necesităților, despre alternativele și strategiile dezvoltării, dar ele nu ar reprezenta decât segmentări ale problemei globale — arată J. Galtung. În concepția proiectului, grupurile trebuie să dea tocmai o viziune globală asupra acestor aspecte: viziune care rezultă, desigur, din experiențele naționale, în final sperându-se, însă să se obțină o imagine globală asupra problemelor propuse.

În centrul conceptului de dezvoltare

— arată J. Galtung — se află conceptul de dezvoltare umană: pentru a avea o dezvoltare umană este nevoie de o dezvoltare socială; este vorba de o necesitate indispensabilă, pentru că dezvoltarea socială nu este nici ea un obiectiv final, ci unul intermediar. Obiectivul final este crearea condițiilor pentru dezvoltarea personalității umane.

Într-o primă etapă, dezvoltarea umană se referă la satisfacerea necesităților

lor fundamentale. În condițiile în care se discută mult asupra definirii sferei de cuprindere a necesităților fundamentale J. Galtung identifică patru niveluri de necesități: I) supraviețuire; II) bunăstare; III) identitate; IV) libertate. Antonimele fiecăreia din cele patru niveluri ar fi mizeria, violența, alienarea și reprimarea. Este implicată aici și o definire a calității vieții: calitatea vieții se referă la o viață trăită în condiții de relativă bunăstare materială, acolo unde există identitate și libertate. Iată cum definește J. Galtung conceptul de bunăstare. **Bunăstarea** cuprinde cinci bunuri fundamentale asupra cărora există, mai mult sau mai puțin, un consens universal sau aproape universal: alimentație, locuință, îmbrăcăminte, servicii medicale, școlarizare — bunuri fundamentale, care corespund necesităților fundamentale.

Într-un sistem de coordonate rectangulare J. Galtung reprezintă pe orizontală consumul alimentar, iar pe verticală gradul de satisfacere a consumului. Începând cu un grad de satisfacere zero, aceasta crește odată cu consumul, pînă la un anumit punct, după care urmează o anumită reducere

ceea ce denotă că, sporind consumul peste un anumit prag, gradul de satisfacere începe să se diminueze sau, în orice caz să nu mai crească proporțional, apărînd în schimb supraconsumul. Se stabilește astfel, o relație între consum și satisfacere, pentru fiecare domeniu existînd o cale medie. Cînd se consumă prea puțin aceasta se numește subdezvoltare. Un consum exagerat înseamnă supradezvoltare, iar între cele două extreme putem vorbi de „dezvoltare”.

Există, astfel — arată J. Galtung — limite în consum în funcție de gradul de satisfacere a necesităților. Problema care se pune este unde și cînd să te oprești, respectiv de a ști unde este acest prag optim. Astfel, pentru fiecare tip de consum, de satisfacere a trebuințelor, există o curbă cu un anumit punct optim. Desigur, acest optim nu are un caracter fix, el variază chiar în funcție de individ, vîrstă, sex etc. Un asemenea punct optim există însă pentru fiecare curbă, iar pentru cunoașterea lui omul trebuie să dispună de libertate sau — cu un alt cuvînt — de autonomie. Tipic pentru societatea capitalistă dezvoltată este faptul că propaganda mercantilă, concurența exacerbată împing spre supraconsum, forțat, obligatoriu limitînd autonomia indivizilor.

Această situație face să se poată vorbi de supradezvoltare și, apreciază J. Galtung, lucrurile sînt cu atît mai îngrijorătoare cu cît și unele țări în curs de dezvoltare trec direct de la subdezvoltare la o anumită formă de supradezvoltare, printr-un fel de „tunel”. Mai explicit, în timp ce păturiile cele mai largi ale populației din aceste țări continuă să trăiască în mizerie, să fie caracterizate prin subconsum, anumite grupuri sociale au ajuns la supraconsum, deci, la supradezvoltare, fără a mai trece prin etapa dezvoltării. Pe de altă parte, supradezvoltarea materială este însoțită adesea de subdezvoltare spirituală, iar contradicția dintre aceste două aspecte generează rupturi în fiecare dintre ele.

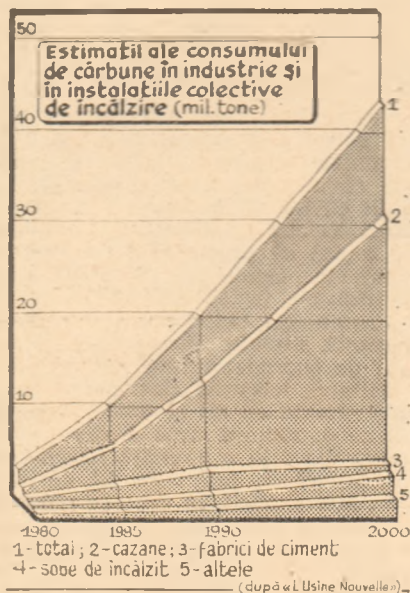
Aceasta ar constitui deci, una din premisele de la care s-a pornit în elaborarea proiectului G.P.I.D., în stabilirea condițiilor pentru o dezvoltare multilaterală în plan social și uman, alături de creșterea economică dezirabilă.

Rezultă din preocupările echipei de specialiști care lucrează la proiectul G.P.I.D. atenția firească acordată unui aspect mai mult decît oricînd actual pentru societatea umană și anume că supraconsumul este un factor de-a dreptul nociv pentru o dezvoltare echilibrată în lume. Acțiunea acestui factor este agravată pe fondul apariției fenomenelor îngrijorătoare de reducere a disponibilităților la o serie de materii prime, în special energetice, cînd omenirea ar trebui să se preocupe de economisire alături de descoperirea de noi resurse. Supraconsumul, în condițiile supradezvoltării unor țări sau grupuri sociale, departe de a veni în sprijinul eforturilor către bunăstare pentru întreaga comunitate mondială nu face decît să mențină și să accentueze decalajele, discrepanțele socio-economice care persistă în lume, în contradicție flagrantă cu imperatiile unei lumi mai drepte pe planeta noastră.

Em. S.

Perspectivile carbunelui

IN CONDIȚIILE caracterului limitat al rezervelor de petrol, ale unei lente dezvoltări a energiei nucleare și insuficienței utilizării a surselor alternative de energie, în următoarele două decenii cărbunele va asigura jumătate din creșterea necesarului mondial de purtători de energie, chiar și în cazul unui ritm moderat de creștere economică — opinează un grup de 80 de experți din 16 țări producătoare și consumatoare de cărbune din lume. În studiul elaborat de aceștia se apreciază că necesarul mondial de cărbune (recalculat în cărbune energetic) va crește de

la 2,5 mlrd. tone în 1977 la 6—7 mlrd. tone în anul 2000, iar volumul comerțului internațional cu cărbune va spori de la 200 mil. la 560—980 mil. tone. Ținându-se seama de rezervele de cărbune pe care le au, S.U.A. de pildă, ar putea dispune în anul 2000 de un potențial de export de circa 350 mil. tone.

Se consideră, totodată, că sporirea exporturilor de cărbune pînă la nivelul menționat mai sus va reclama construirea și darea în exploatare pînă în anul 2000 a unui număr de aproape o mie de nave profilate pe transportul maritim al cărbunelui.

Graficul de mai sus ilustrează, pe exemplul Franței, principalele obiective și orientări privind extinderea — pînă la sfîrșitul secolului — a utilizării cărbunelui în economie.

Cehoslovacia: elaborarea prognozei pe termen lung

IN Cehoslovacia se desfășoară în prezent un amplu program de lucrări de prognoză asupra dezvoltării economiei naționale (pînă în anul 2000). El este împărțit în 3 etape: în cadrul primeia (pînă la sfîrșitul anului curent) urmează să fie elaborate prognozele privind dezvoltarea direcțiilor fundamentale ale progresului tehnico-stiințific, ale cărui realizări pot fi aplicate pînă în anul 2000 în principalele ramuri ale producției materiale (energetica, indus-

tria chimică, metalurgia și construcțiile de mașini, agricultura ș.a.), precum și prognoze cu caracter social-economic. În cea de a doua etapă (anii 1980—1983) se preconizează să se întocmească programe complexe pe termen lung, să se formuleze concepții de lungă durată asupra dezvoltării principalelor ramuri ale economiei naționale, să se fundamenteze efectuarea principalelor mutații în structura economiei, înnoirea producției, îmbunătățirea repartiției forțelor de producție și dezvoltarea domeniilor-cheie. Elaborarea generală a proiectului de dezvoltare în perspectivă îndelungată a economiei naționale a Cehoslovaciei urmează să se încheie în cea de a treia etapă, respectiv în anii 1983—1985.

După cum releva revista **Plánované hospodárství**, față de proiectele de dezvoltare a diferitelor ramuri întocmite de organele centrale de planificare și de ministere începînd de la jumătatea actualului deceniu, la elaborarea programului menționat se va pune un accent susținut pe elementele intensive de dezvoltare, se va ține în mai mare măsură seamă de modificarea condițiilor interne și externe ale reproducției, se va acorda o atenție sporită ridicării calității producției, îmbunătățirii utilizării forței de muncă și a capacităților de producție, accelerării introducerii progresului tehnic.

Ungaria: creditarea promovării exporturilor

UN BILANȚ al utilizării fondului special de credit de 45 miliarde forinți, creat de Banca Națională Ungară în scopul dezvoltării producției destinate exportului, a evidențiat că investițiile capitale realizate cu ajutorul creditelor respective au contribuit la transformarea accelerată a structurii producției fabricate, la ridicarea gradului de organizare a producției și îmbunătățirea rentabilității acesteia.

Activitatea intensă de investiții desfășurată de întreprinderi și cooperative determinînd epuizarea fondului la sfîrșitul celui de-al treilea an al cincinalului, s-a hotărît ca acesta să fie suplimentat pînă în 1980 cu încă 8—10 miliarde forinți.

Pînă la mijlocul anului curent, pe baza creditelor acordate a început realizarea a peste 1700 proiecte de construcții capitale, îndeosebi pentru dezvoltarea industriei alimentare și agriculturii, urmate de construcțiile de mașini și industria chimică.

Se evaluează că anul trecut încasările de pe urma exportului produselor fabricate pe baza utilizării creditelor au reprezentat 870 milioane de dolari, cu 13% mai mult decît s-a prevăzut prin plan. Totodată, pe această cale Ungaria a început să livreze la export o serie de tipuri noi de produse, ca: articole metalurgice moderne, fabricate în condițiile unui consum redus de materii prime și energie, substanțe chimice cu o înaltă eficiență, mijloace pentru protecția plantelor, semifabricate destinate industriei chimice ș.a.

Ținîndu-se seama de rezultatele favorabile obținute, pentru anii 1981—1985 se preconizează să se creeze în scopul promovării exportului un fond de credite de 60—65 miliarde forinți.

Tendințe noi în transporturile feroviare

„CRIZA” petrolului a readus în actualitate, între altele, transporturile feroviare de mărfuri și călători. Totodată, se apreciază în cercurile de specialitate, în viitor vor avea loc importante mutații în infrastructura transporturilor feroviare, în condițiile intensificării concurenței pe piața mondială a echipamentului feroviar, altădată dominată absolut de firme din țări capitaliste dezvoltate. Această, ca urmare — îndeosebi — a ascensiunii la rangul de producător și potențial exportator competitiv de locomotive și în special de vagoane a unor țări în trecut importatoare de asemenea echipamente.

Ținînd seama de efectul conjugat al tendințelor menționate, cele mai promițătoare domenii pentru exportatorii de echipament feroviar vor deveni — după opinia revistei **L'Usine Nouvelle** — următoarele: electrificarea căilor ferate; introducerea unor mijloace rapide pentru transportul pasagerilor (capabile să concureze avionul ca durată totală de transport din centrul unui oraș în centrul altuia); extinderea rețelei transporturilor urbane (metrou) și suburbane; adaptarea crescîndă a materialului rulant la cerințele specifice ale transportului diferitelor materii prime și altor mărfuri.

Șomajul — prioritate feminină

IN CONDIȚIILE agravării generale a șomajului în țările capitaliste, acesta se repercutază comparativ mai intens asupra forței de muncă feminine decît

Țara	Rata șomajului în țările capitaliste dezvoltate, în 1979 (în % din populația activă, respectivă)	
	Bărbați	Femei
Anglia	5,8	4,0
Australia	5,0	8,0
Austria	1,8	2,9
Belgia	5,3	14,9
Canada	6,8	8,7
Danemarca *)	4,2	6,5
Finlanda	6,4	5,6
Franța	4,1	7,9
R.F.G. *)	3,9	5,1
Irlanda	8,5	6,4
Italia	4,9	13,3
Japonia	2,2	2,0
Luxemburg	0,5	1,2
Norvegia	1,3	2,1
Olanda	3,7	5,2
Portugalia *)	5,3	12,1
Spania	9,2	11,7
S.U.A.	4,3	6,8
Suedia	1,9	2,3

*) În anul 1978.

Sursa: „Intersocial”, mai 1980.

asupra celei masculine. După cum evidențiază datele din tabelul de mai sus, în marea majoritate a țărilor capitaliste dezvoltate rata șomajului în rîndurile populației active feminine este superioară celei din cadrul populației active masculine, în unele dintre țările respective (Belgia, Franța, Italia, Luxemburg, Portugalia) raportul între valorile corespunzătoare fiind de ordinul a 2/1 sau chiar 3/1. Ceea ce ilustrează, odată în plus, condiția precară a femeii în lumea capitalului.

GLOSAR

Homo oeconomicus

FIZIOCRATII și școala economică clasică (Adam Smith și alți clasici englezi) au denumit „homo oeconomicus” tipul imaginar de om care ia atitudine în fața problemelor economice ale existenței umane întocmai cum se comportă media tuturor oamenilor în condiții normale. Dealtfel, conceptul schematic al lui homo oeconomicus constituie un exemplu pentru modul de gândire în general al clasicii englezi. El este la fel de universal, de mecanic și de abstract ca și celelalte creații ale acestei școli.

Tipul de om denumit homo oeconomicus se caracterizează prin: existența interesului personal la baza celor mai multe acțiuni ale sale; luarea de decizii exclusiv în funcție de cel mai mare câștig pentru sine, cu înlăturarea cauzelor falsificatoare cum ar fi sentimentele și slăbiciunile; libera concurență considerată ca fiind modul cel mai potrivit de acțiune; valabilitatea universală a modelului, homo oeconomicus fiind indiferent față de factorii geografici sau instituționali; atemporalitate, acest model putând fi găsit în orice etapă a dezvoltării umane.

De la crearea conceptului schematic al lui homo oeconomicus, el a fost criticat de numeroase alte curente de gândire. În general s-a obiectat că acest concept nu ține seama de marea complexitate a omului real, simplificându-l până la falsificare: „Nimic mai fals decât homo oeconomicus” (J. B. Clark). În consecință, teoria economică occidentală a căutat să introducă unele diferențieri, cu ajutorul cărora să „umanizeze” pe homo oeconomicus, apropiindu-l cât mai mult posibil de diversitatea omului real, fără totuși să renunțe la potențialul de generalizare al construcției clasice.

Astfel, școala austriacă a neomarginaliștilor a creat și ea un model teoretic de om economic, caracterizat însă prin modul în care utilizează mijloacele aflate la dispoziția sa și nu prin determinarea scopurilor urmărite. Potrivit acestei concepții, homo oeconomicus este acela care folosește în mod „corect” mijloacele disponibile, fără însă a ignora luarea în calcul a unei doze „firești” de erori și imperfecțiuni în aprecieri și comportări ale omului real.

Alte curente de gândire din Occident disting existența, alături de aceea a lui homo oeconomicus, minat de interesele personale și de spiritul rațional, și a altor tipuri de oameni. Ar exista de exemplu oameni „ultraraționali”, dotați cu o intuiție remarcabilă, cu o vastă experiență și cu cunoașterea legilor economice, precum și oameni „inferaționali”, care se lasă influențați de mediul social, de tradiție, publicitate etc. și acționează ca atare (A. Marchal). În sfârșit, se mai poate cita opinia lui Jan Tinbergen, laureat al premiului Nobel, potrivit căreia comportarea oamenilor diferă după „orizontul” lor economic, iar acesta diferă după țară, epocă și individ, precum și după puterea lor economică și influența lor asupra mediului înconjurător (insușiri personale, forță financiară, capacitate de negociere, poziție concurențială sau de monopol etc.).

La rindul său, socialismul militează pentru afirmarea forței transformatoare a orânduirii sociale, în speță a capacității socialismului de a crea treptat, pe baza unui proces revoluționar, un om nou, caracterizat printr-o gândire și acțiune economico-socială superioară.

C. K.

Productivitate

Gheorghe Beșliu, Pucioasa — Se apreciază că unul din factorii accelerării inflației din cele mai multe țări capitaliste dezvoltate în ultimii ani este și tendința de încetinire în ultimul deceniu a ritmului de creștere a productivității muncii (exprimată ca

raport între produsul național brut și populația ocupată în sectorul civil). Acest declin ar fi determinat, cel puțin în parte, de transferul de forță de muncă din industria prelucrătoare, caracterizată printr-o productivitate orară mai ridicată, spre servicii, sector cu o productivitate în genere mai scăzută. După cum rezultă din tabelul alăturat, încetinirea respectivă a fost

mai pronunțată în Japonia și mai puțin sensibilă în R.F.G. Rețin, de asemenea, atenția ritmurile extrem de lente, aproape nule, de creștere a productivității înregistrate în perioada 1973—1979 în S.U.A. și Canada, deși, așa cum se

materie de politică economică, determinându-le să adopte o politică anti-inflaționistă mai fermă, au început să se bucure de o atenție sporită măsurile pe termen mediu vizând stimularea ridicării productivității muncii ca o cale de creștere

Creșterea productivității muncii (ritm mediu anual, în %)

	1960—73	1973—79	1975—79
S.U.A.	2,1	0,2	1,0
Japonia	8,8	3,4	4,7
R.F.G.	4,4	3,2	3,8
Franța	4,9	2,8	2,1
Anglia	3,1	0,7	2,0
Italia	5,6	1,6	3,0
Canada	2,5	0,3	0,7

subliniază în ultimul raport anual al Băncii reglementelor internaționale, după care reproducem datele citate, „nimic nu permite să se prezică o încetinire a progresului tehnologic propriu zis”. Ținând seama că recrudescența presiunilor inflaționiste în țările capitaliste dezvoltate a redus mult opțiunile oferite pe termen scurt autorităților naționale în

neinflaționistă a producției și veniturilor. Este vorba atât de incurajarea investițiilor în capital fix (fără de care progresul tehnic nu se poate materializa), cât și de măsuri urmărind ridicarea calificării profesionale și sporirea mobilității forței de muncă, măsuri care vizează în același timp și combaterea șomajului structural.

Inflație

N. Șt. Deleanu, Vaslui — Literatura românească consacrată inflației și combaterii ei nu este din păcate prea bogată. Vă recomandăm în mod deosebit să consultați următoarele lucrări: „Relațiile valutare-financiare internaționale” de Costin C. Kirîțescu, apărută în 1978 în Editura științifică și enciclopedică, „Capitalismul monopolist de stat” de Tudorel Postolache, apărută în 1975 în Editura politică, precum și manualul „Economie Politică. Capitalismul contemporan” elaborat de Catedra de economie politică a A.S.E., apărut în 1977 în Editura didactică și pedagogică. Din colecția revistei noastre vă recomandăm în special articolele „Țările capitaliste în fața dilemei inflație-șomaj” de dr. Dorel Opreșcu, apărut în nr. 33/1980 și „Inflația și consecințele sale sociale” semnat de Mugur Isărescu în nr. 34/1980, iar dintre notele apărute la rubrica „Glosar” în special pe cele din numerele 17 și 18/1980 tratând despre credit, din nr. 20 și 21/1980 (Depreciere-devalorizare), de asemenea ciclul referi-

tor la eurodolari apărut în nr. 24, 26, 29 și 31/1980. Elemente utile în legătură cu analiza inflației contemporane puteți găsi și în dezbaterile intitulată „Crisa capitalismului monopolist de stat. Conținut și forme de manifestare”, publicată în nr. 7—9/1980 ale revistei „Era socialistă”. Ar fi desigur utilă și consultarea onora din numeroasele lucrări străine pe această temă de interes prioritar pentru teoria și politica economică contemporană.

ONU DI

Sorin Șerbănescu, București — Actul constitutiv, adoptat prin consens la 8 aprilie 1979 la Viena, de Conferința Națiunilor Unite privind constituirea Organizației Națiunilor Unite pentru dezvoltare industrială (O.N.U.D.I.) ca instituție specializată a O.N.U. fusese semnat până la începutul lunii iulie a.c. de 87 state ale lumii. El va intra în vigoare atunci când cel puțin 80 de state își vor fi depus instrumentele de ratificare (numărul statelor care l-au ratificat era la începutul lunii iulie a.c. de 14).

În Actul constitutiv se stipulează că principalul obiectiv al organizației este promovarea dezvoltării

țării industriale a țărilor în curs de dezvoltare pentru a contribui astfel la instaurarea unei noi ordini economice internaționale. Între alte funcții, O.N.U.D.I. furnizează asistență pentru dezvoltarea și modernizarea industriei țărilor în curs de dezvoltare, în vederea utilizării mai bune a resurselor materiale și umane de care dispun, întărind astfel independența lor economică; oferă un cadru pentru contacte, consultări și negocieri între țările în curs de dezvoltare și cele industrializate; elaborează măsuri speciale pentru promovarea cooperării între țările în curs de dezvoltare, precum și între ele și țările dezvoltate.

Principalele organe ale O.N.U.D.I. sînt Conferința generală, a cărei sesiune are loc o dată la doi ani, Consiliul dezvoltării industriale, compus din 53 țări membre (dintre care 33 în curs de dezvoltare, 5 socialiste și 15 capitaliste dezvoltate) și un secretariat avînd în frunte un director general.

Consecințe ale scumpirii petrolului

Mihai Diță, Segarcea — Una din consecințele scumpirii cu 78% între decembrie 1978 și mai 1980 a kerosenului utilizat drept combustibil în transportul aerian este reîntoarcerea unor companii aviatice la avioanele turbopropulsore (cu elice) în locul celor cu reacție. Măsura privește mai ales anumite rute interne, mai scurte, în care coeficientul de ocupare a avioanelor nu depășea 50—60%. Astfel, de pildă compania scandinavă SAS a înlocuit o serie de avioane DC-9 pe o rută pe care consumau 2300 kg kerosen per zbor cu avioane turbopropulsore Fokker Friendship F-27 de capacitate mai mică (circa 50 de locuri față de 120) care consumă numai 750 kg kerosen.

În același scop, la bordul multor avioane moderne au fost instalate calculatoare care, pornind de la caracteristicile avionului, gradul lui real de încărcare și starea vremii, optimizează zborul din punct de vedere al consumului. Pe de altă parte, studii efectuate în Franța demonstrează că utilizarea unor rute mai directe, o mai mare suplețe în modificarea altitudinii de zbor și reducerea timpului de așteptare ar face posibile economii de combustibil de circa 10% din consumul actual.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 37 din 12 septembrie 1980

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Dezvoltarea economico-socială armonioasă a județelor patriei (Dumitru Ciucur, Constantin Popescu) 2
- Realizarea integrală a planului la construcția de locuințe (Gheorghe Cuțitei) 4
- Sporirea producției de cărbune la nivelul cerințelor economiei (III) (Vasile Boescu, P. Bogdan) 6
- Posibilități de economisire a energiei (Titus Berinde) 8
- Dimensiuni și implicații ale extinderii contractelor pe termen lung (Serban Stelu) 10
- Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Bugetul de venituri și cheltuieli la nivel de secție și compartiment (dr. V. Lantș, ec. A. Cozoș, ec. A. Filep) 11
- Consiliile unice agroindustriale, cadru stimulator al dezvoltării industriei alimentare în profil teritorial (Ion Sirbu) 13
- Cea de-a 11-a ediție a Tîrgului de mostre. Un dialog util între consumatori, industrie și comerț (Victor Nicolae, Cristian Zimniceanu) 15
- Transformarea rapidă a investițiilor în fonduri fixe — factor esențial al creșterii potențialului tehnico-industrial (I. Căpanu, P. Wagnér) 17

CONDUCERE • ORGANIZARE

- Resurse neinvestiționale de creștere a productivității muncii (Mariana Pop, asist. univ. Anica Ilieși) 18

TEORII—IDEI

- Tehnica electronică de calcul în coordonatele dezvoltării economice ale României socialiste (Vasile Baltac) 19
- Rolul progresului tehnic în extinderea relațiilor de comerț exterior (Aurel Iancu) 21
- Școli-curenți-economiști. Malthus — din filele istoriei în arsenalul ideologiei burgheze actuale (II) (prof. dr. Ivănciu Nicolae-Văleanu) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- Dezvoltarea relațiilor economice ale României cu toate țările balcanice — contribuție la cauza securității și păcii în Europa și în lume (A. Constantinescu) 25
- R.F. Germania. Întreprinderile mici — un generator de mare putere al eficienței (Bogdan Pădure) 27
- Tendințe-conjuncturi 28
- Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea unor specialiști. Supraconsumul, factor nociv pentru dezvoltare (Em. S.) 29
- Mondorama 30
- Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI : Curier economic legislativ

IN THIS ISSUE

- The harmonious socio-economic development of Romania's districts (Dumitru Ciucur, Constantin Popescu) 2
- The complete fulfilling of the plan of building housing facilities (Gheorghe Cuțitei) 4
- Possibilities of energy saving (Titus Berinde) 8
- The computer technique within the framework of socialist Romania's economic development (Vasile Baltac) 19
- The role of technical progress in enhancing foreign trade exchanges (Aurel Iancu) 21
- The development of Romania's economic relations with all Balkan countries — contribution to security and peace in Europe and in the world (A. Constantinescu) 25
- The Federal Republic of Germany. Small enterprises — a high-power generator of efficiency (Bogdan Pădure) 27

DANS LE NUMÉRO

- Le développement harmonieux économique et social des districts du pays (Dumitru Ciucur, Constantin Popescu) 2
- L'accomplissement intégral du plan dans la construction des logements (Gheorghe Cuțitei) 4
- Des possibilités pour la conservation de l'énergie (Titus Berinde) 8
- Les systèmes informatiques dans les coordonnées économiques de la Roumanie socialiste (Vasile Baltac) 19
- Le rôle du progrès technique dans l'élargissement du commerce extérieur (Aurel Iancu) 21
- Le développement des relations économiques de la Roumanie avec tous les pays balcaniques — contribution à la cause de la sécurité et la paix en Europe et dans le monde (A. Constantinescu) 25
- La R.F. d'Allemagne. Les petites entreprises — un générateur de grande puissance de l'efficience (Bogdan Pădure) 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Гармоническое экономико-социальное развитие узлов родины (Думитру Чукур, Константину Попеску)..... 2
- Полное выполнение плана жилищного строительства (Георге Куцитей) 4
- Возможности сбережения энергии (Титу Беринде) 8
- Электронная вычислительная техника в координатах экономического развития социалистической Румынии (Василе Балтак)..... 19
- Роль технического прогресса в расширении внешнеэкономических отношений (Аурел Ианку) 21
- Развитие экономических отношений Румынии со всем балканскими странами — вклад в дело безопасности и мира в Европе и во всем мире (А. Константианеску) 25
- Ф.Р. Германия. Мелкие предприятия — мощный генератор действительности (Богдан Падуре) 27

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, 70159, sectorul 1 Cont I.S.I.A.P. 645150228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București Tiparul: Combinatul Foligrafic „Casa Științei“

UNIFORME ȘI RECHIZITE ȘCOLARE

Pentru noul an de învățămînt, magazinele cooperativelor de consum s-au aprovizionat din timp cu articole vestimentare necesare elevilor și cu rechizite școlare:

— șorțulețe pentru preșcolari, rochițe și șorțuri pentru fete (cls. I—IV), bluze și sarafane pentru cls. V—XII, cămăși, costume și pantaloni pentru băieți, cls. I—XII;

— uniforme pentru pionieri;

— încălțăminte: pantofi, ghete, cizme din piele sau înlocuitori, teniși, ghete baschet etc.;

— articole de sport: treninguri, hanorace, pulovere etc.;

— rechizite: ghiozdane, penare, creioane negre și colorate, pixuri, stilouri, caiete etc.

VIZITAȚI MAGAZINELE COOPERATIVELOR DE CONSUM!

LITORALUL — ATRAȚIA LUNII SEPTEMBRIE

Litoralul Mării Negre, cu farmecul său aparte, dar și cu influența binefăcătoare asupra organismului, continuă să aibă putere de atracție și în luna septembrie

Organizatorii de turism vă vin în întâmpinare, reținîndu-vă atenția asupra citorva facilități:

- tarifele biletelor de odihnă sînt sensibil reduse (între 1—15 septembrie costul unui bilet este de 65 lei pe zi de persoană, iar după această dată de 57 lei)
- posibilitățile de odihnă, confort și liniște, sînt mai mari, lipsind supraaglomerația specifică lunilor iulie—august;
- aveți ocazia să alegeți stațiunea și confortul dorit;
- posesorii biletelor de odihnă sau cură beneficiază de o reducere de 25% la transportul pe C.F.R.

Biletetele pentru odihnă și tratament pe litoral se găsesc în toate Oficiile județene de turism, la I.T.H.R. București, precum și la Comitetele sindicatelor din întreprinderi.

A sosit toamna

Noi modele de confecții, costume bărbătești, rochii, fuste, jachete din stofă, tricotaje din P.N.A., încălțăminte și alte articole vestimentare destinate acestui sezon vă așteaptă în magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat.

MODELE ELEGANTE, FRUMOASE, MODERNE, PRACTICE, ÎN TON CU NUANȚELE TOAMNEI !

